Lietuvos Nacionalinė Mokslo ir.o Biblioteka

TĖVIŠKĖS ŽIBURIAI

THE LIGHTS OF HOMELAND

Nr. 37 (1388) 1976 RUGSĖJIS - SEPTEMBER 9 • LIETUVIŲ SAVAITRAŠTIS — LITHUANIAN WEEKLY • 2185 STAVEBANK RD., MISSISSAUGA, ONT. L5C 1T3, CANADA • Tel. (416) 275 - 4672

Vaikai kaltina

Jaunas antros kartos lietuvis gavo darbą lietuviškoje darbovietėje, kur reikalinga lietuvių kalba. Pasirodė, kad jis tos kalbos nemoka, išskyrus vieną kitą žodį. Bet, anot A. Jakšto, "vienas žodis ne šneka, vienas vyras ne talka". Kai darbovietės tautiečiai paklausė, kodėl jis, augęs lietuvių šeimoje, neišmoko lietuvių kalbos, atsakė: "Tėvai neišmokė". Tai liūdna istorija, kuri kartojasi daugelyje šeimų išeivijoje. Ji liūdna ypač ta prasme, kad vaikas kaltina tėvus, ir tai su pagrindu. Dauguma sąmoningų lietuvių šeimų nuoširdžiai rūpinasi savo vaikų gimtąja kalba, tačiau yra nemažas nuošimtis ir tokių, kurie ja nesirūpina, nesistengia sudaryti sąlygų lietuvių kalbai išmokti. Jei vaikas parodo nenorą eiti į šeštadieninę mokyklą, tėvai lengva širdimi sutinka, sakydami "tai ir neik". Bet tokios laikysenos pasekmės dažnai būna apgailėtinos — užaugę vaikai ir pamatę padarytą klaidą, ima kaltinti tėvus. Ir kas pasakys, kad tokiu atveju tėvai yra teisūs? Juk vaikas dar negali padaryti sprendimo, liečiančio savo ateitį. Jis tik vadovaujasi savo noru ar nenoru, kuris būna labai vaikiškas. Ir jeigu tėvai pritaria tokiam vaiko nusistatymui, prisiima ir atsakomybę, kuri visu svoriu išryškėja tik po keliolikos metų. Tada savo klaidą pamato ir tėvai, bet jau nebegali jos atitaisyti. Jiems belieka eiti į savo vaikų teismą ir išgirsti jo sprendimą.

★ ★ ★

Tokio vaikų teismo sulaukia tie tėvai, kurie nori pasirodyti "geri". Jie, vadovaudamiesi klaidingai suprasta meile, leidžia vaikams daryti visa, ko jie nori, vengia betkokio spaudimo, išpildo visus vaikų pageidavimus. Bet kas tokiose šeimose atsitinka? Ogi jų vadovais tampa nebe tėvai, o vaikai. Pastarieji duoda toną, tampa savotiškais šeimos valdovais, kurių norus turi vykdyti tėvai. Pastarieji, praradę kontrolę, praranda ir savo įtaką. Jie skundžiasi, kad vaikai neklauso, nesiskaito su tėvais, peikia blogus laikus. Tačiau kas gi kaltas? Ir šiuo atveju daugiau kaltės tenka tėvams, nes iš pat pradžios jie pasirinko klaidingą linkmę — leido vaikams tapti šeimos valdovais. O ten, kur atsiranda valdovai, turi būti ir tarnai. Tokiose šeimose nukenčia ir lituanistinis auklėjimas, nes vaikai nerodo noro, o tėvai nepajėgia to noro nei įkvėpti, nei vaikų ta kryptimi palenkti. Tai pasekmė klaidingos auklėjimo linkmės. Dėlto nuo pat pradžios tėvai turi suprasti savo vaidmenį šeimoje ir išlaikyti joje savo įtaką. Drausmingoje bei darnioje šeimoje užaugę vaikai paprastai būna dėkingi tėvams. Jie pamato, kad vadovaujanti tėvų ranka, kartais sunki ir nemaloni, buvo išganinga. Tokie vaikai, jau užaugę, nekaltina savo tėvų, neteisia jų, o priešingai — giria jų drausmingą laikyseną ir ją teigiamai vertina. Taigi, praktiniai gyvenimo rezultatai rodo, jog tėvai lepūniška savo laikysena kenkia ne tik vaikams, bet ir sau, o drausmės šalininkai išveda vaikus į tinkamą gyvenimo lygį ir išvengia teismo.

★ ★ ★

Tokioje šviesoje iškyla ir lituanistinių mokyklų lankymas. Kiekvienų mokslo metų pradžioje kyla klausimas šeimose — ar siųsti vaikus į jas? "Gal jau užteks, nes ir vaikai nelabai nori, perkrauti kitomis pamokomis, nori šeštadieniais pailsėti . . . " Drausminės linkmės šeimose tas klausimas sprendžiamas labai paprastai. Tėvas pareiškia, kad jų šeima yra lietuviška ir kad lituanistinis auklėjimas yra bendrojo švietimo dalis, kuri negali būti atskirta ar išmesta. Atsisakyti lituanistinio auklėjimo reiškia paneigti lietuviškąją kultūrą ir aplamai savąją tautą. Nė viena sąmoninga lietuvių šeima negali to padaryti, nes tai reiškia ir savęs paneigimą. Tokia šeima nepabūgsta nė tam tikro spaudimo į vaiką, jeigu jis nerodo noro eiti į lituanistinę mokyklą. Tai natūralus procesas. Juk vaikai kartais nenori daug net ir būtinų dalykų, bet tėvai suranda būdus jiems palenkti. Gal daug kas neitų nė į reguliarias mokyklas, jeigu jos nebūtų privalomos. Visur reikalinga sumani vadovaujanti ranka, kurios pasigendama lepūniško nusiteikimo šeimose. Tai problema, kurią gali išspręsti tiktai pačios šeimos. Jokia pašalinė įtaka negali jų paveikti, jeigu jos pačios nejžvelgia pasirinktos linkmės klaidingumo. Į tai turėtų atkreipti dėmesį ypač antrosios kartos šeimos, kurios yra labiau paveiktos liberalinio auklėjimo eksperimentų ir kurių vaikams lituanistiniai dalykai yra svetimesni. Jos taip pat turėtų rasti kelią į lituanistines mokyklas, kurios yra tikros jų talkininkės. **Pr. G.**

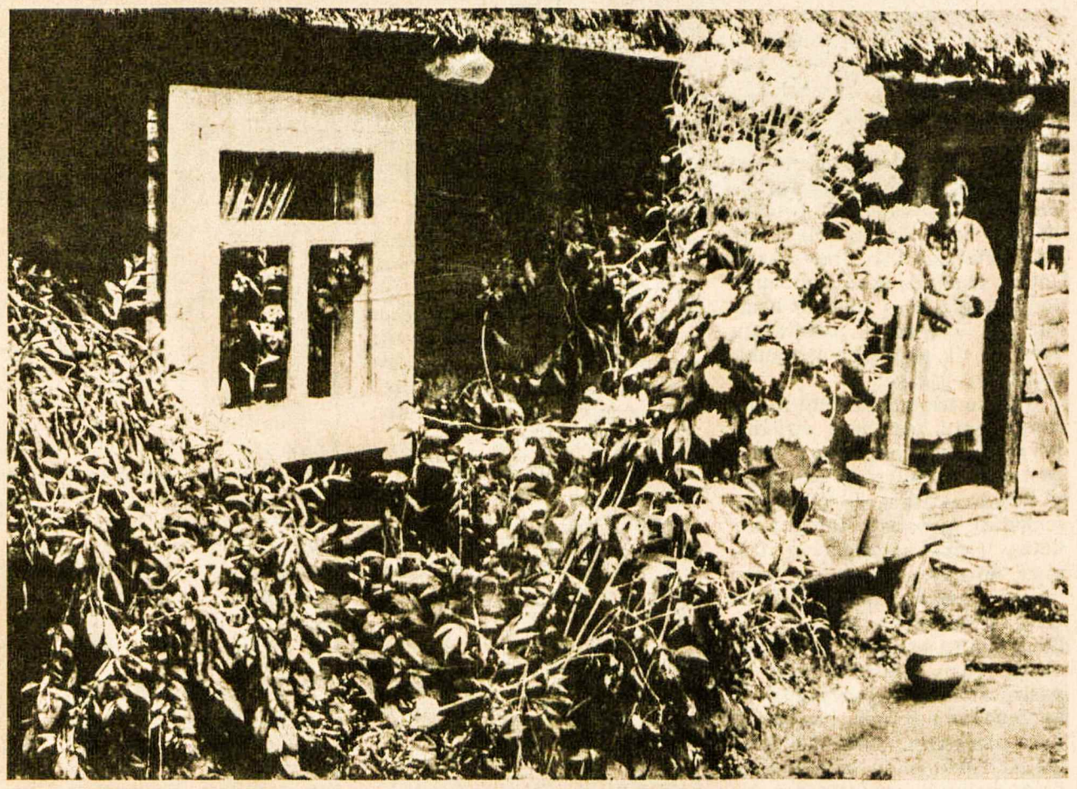

Sovietų pavergtoje Lietuvoje močiutė sengalvėlė gimtinės namo tarpduryje lyg ir sako: "Ir tegul . . . jei graudu, išsiverki ant slenksčio gimtinės. Vėl pašauks tave žemė vardu, tavo prakaito lašą pažinus" Iš leidinio "Tėviškė"

Išeivija - pavergtųjų pasididžiavimas

Į "Tėviškės Žiburių" klausimus atsako neseniai iš okupuotos Lietuvos atvykęs Amerikon dailininkas Vladislovas Žilius

— Kas privertė Jus padaryti sprendimą palikti savo tėvynę, kad ir okupuotą, ir negrįžtamai išvykti nežinion?

— Iš dalies į šį Jūsų klausimą jau esu atsakęs atvirame savo laiške, rašytame dar Lietuvoje Lietuvos kompartijos Ijam sekretoriui Griškevičiui, ir emigracinėje lietuvių spaudoje. Šiuo atveju pabandysiu atsakymą praplėsti.

Man jau 37 metai, pragyventi okupacijos ir dvasinio pažeminimo sąlygose. Pragyventi, nors ir didelius plotus užimančiame, bet vis tik konclageryje, be teisės ir jo kur nors išsigauti. Šis kalėjimo įstatymas liečia ten ne tik lietuvius, bet ir visus, suvokiančius tai ar ne, 250 milijonų Sov. Sąjungos gyventojų (išskyrus dabartiniu metu tik tautinę žydų mažumą).

37 gyvenimo metai, mano subjektyvia patirtimi bei suvokimu, tai turbūt jau toks amžius, kai prarandamos jaunystėje ugdytos iliuzijos, šiuo atveju nerealiai ateičiai. Išlikus iki to laiko dvasiškai ir fiziškai nesunaikintam ir nesutikus su priešo siūlomos ideologijos reikalavimais, tenka atsidurti nulinėje situacijoje. Grįžimo keliai į praeitį būna užkirsti laiko, keliai į ateitį — užkirsti okupacinio režimo ir tavo paties pasirinktos bekompromisinės pozicijos. Negalint kurti savo pasirinkimu, menui priverstinai tarnaujant tik kaipo pigiai komunizmo propagandos priemonei, — prarandama turbūt iš dalies ir pati egzistencijos prasmė. Belieka laukti, kol, susilpnėjus tikėjimui ir valiai, pasitrauksi iš gyvenimo pats arba kol nužudys specialistai iš KGB: gali negrįžti iš miesto į namus, gali dingti naktį ir iš namų — niekas nežinos kur ir nedrįs ieškoti. Tokioje situacijoje turbūt vienintelė reali galimybė išsaugoti kūrybinį savo kelią belieka skaudus pasitraukimas į svetimus kraštus, manant, kad ten jau, nors oficialioms valdžios instancijoms netrukdant, bus galima jį pratęsti. Tokiu būdu lieka pilna tikimybė, kad mano tautai ar aplamai žmonėms liks didesnės ar mažesnės vertės mano kūrybinio darbo rezultatas.

— Užsienyje yra žinoma, kad išvykti iš Lietuvos yra labai sunku. Kokiu būdu Jums pavyko gauti leidimą?

— Taip, labai sunku. Reikia tada save pasmerkti neapsimestinai savižudžio situacijai, nes pareiškimas sovietinei valdžiai, kad nebesutinki su ja ir nebenori čia gyventi, yra laikomas nesąmone, beprotyste! Kaikurie už tai uždaromi beprotnamiuose, kiti atsiduria Sibiro kalėjimuose, treti apsimoka savo gyvybe.

Prasideda niūrus "žaidimas", kurio baigmė niekada ir niekam iš anksto nebūna žinoma. Jei pabūgsi ar suabejosi — pralaimėjai. Žmogaus sužlugdymui KGB turi dideles galimybes, pradedant sąmoningai sukurta pasibaisėtina dokumentacijos rankiojimo biurokratija, sekimu, apklausinėjimais, baigiant atviru šantažu bei psichologiniu spaudimu, siekiančiu palaužti moraliai. Jei po eilės savaičių nepailstamo bėgiojimo ir nervinės įtampos pavyksta "prasimušti" pro biurokratijos kliūtis, jei esi pakankamai stiprus atlaikyti valdžios terorą, būtina dar save "apdrausti" užsienyje — tai sumažina fizinio sunaikinimo tikimybę. Mat, Sov. Sąjunga, bandydama vaidinti demokratišką valstybę, nebemėgsta užsienio radijo stočių pranešimų apie KGB vykdomus žmonių žudymus ar uždarinėjimus beprotnamiuose.

Mums su žmona pasisekė.

— Girdėti, kad yra ir daugiau norinčių išvykti iš Lietuvos (T. Venclova, Kęst. Jokūbynas. . .). Kodėl jie neišleidžiami?

— Tomas Venclova 1975 m. pavasarį savo laiške Lietuvos kompartijos centro komitetui užsiminė apie savo pageidavimą emigruoti. Minėta įstaiga, atsakydama, patarė jam šiuo reikalu kreiptis į Lietuvos VRM vizų ir registracijos skyrių Vilniuje (tik ši įstaiga išduoda leidimus emigruoti). Atrodo, kad T. Venclova toliau konkrečių žygių dėl savo išvykimo nedarė.

Kęstučio Jokūbyno situacija yra labai sudėtinga ir sunki. Š. m. gegužės 24 d. Lietuvos KGB vėl atsakė neigiamai į jo prašymą leisti jam emigruoti į Kanadą pagal jo brolio asmeninį iškvietimą. Šis KGB veiksmas dar kartą patvirtina tik tai, kad L. Brežnevo pasirašytas Helsinkio aktas yra tik gražiai suformuluota fiktyvi programa, praktikoje Sov. Sąjungos valdžios ignoruojama.

Kęstutis Jokūbynas 1948 m. buvo pašalintas iš Vilniaus universiteto ir ištremtas į Sibirą, kaip ir daugelis kitų dorų lietuvių, tik už tai, kad mylėjo savo kraštą, kenčiantį rusų okupacijos jungą. Jis yra vienas tų, kurie nepanoro eiti į kompromisus nei su okupantais, nei su jų padėjėjais Lietuvoje. Už savo įsitikinimus Kęstutis Jokūbynas Sibiro konclageriuose iškalėjo 17 metų. Šiandien jis — Vilniuje, pastoviai sekamas K GB, įžeidinėjamas, jo bute dažnai daromos kratos. Sov. Sąjungos valdžia, stengdamasi uždelsti laiką ir kuo daugiau niokoti psichologiškai, daro didžiules biurokratines kliūtis jo emigracinių dokumentų tvarkyme. Vien jo brolio iškvietimas iš Kanados, KGB dėka, "keliavo" iki Vilniaus ištisus . . . metus!

Kęstučio Jokūbyno gyvybė yra pastoviame pavojuje. Pasauliui jau gerai žinoma, kaip Sovietų Sąjungoje yra susidorojama su jos nežmogiškai politikai besipriešinančiais asmenimis. Kad neįvyktų dar vienas nusikaltimas, dora pasaulio opinija turi pareikšti protestą prieš tokią žmogaus diskriminaciją.

— Kokios nuotaikos dabar okupuotoje Lietuvoje: ar žmonės tikisi viduje kokio nors laisvesnio pūstelėjimo, ypač po Helsinkio baigminio akto?

— Maskvos interesų įtakoje vykę Helsinkio pasitarimai bei jų baigminio akto pasirašymas Lietuvoje suprantamas vienprasmiškai kaipo galutinis, šiuokart jau de jure, Sov. Sąjungos okupacijos pripažinimas Lietuvoje ir kituose Pabaltijo kraštuose. Nežinau, kaip tai yra aiškinama užsienyje, bet kai po tokiu dokumentu pasirašo vienos iš galingiausių valstybių pasaulyje — prezidentas Fordas bei galingiausios dvasinės valstybės atstovas arkiv. Casaroli, — lietuviai nežino, kokiom diplomatinėm dviprasmybėm jų veiksmą būtų galima išsiaikinti kitaip.

— Kaip mūsų tautiečiai Lietuvoje vertina dabartinę vakariečių politiką: ar įžvelgia joje būsimos laisvės viltį?

— Ne, šiandien tautiečiai Lietuvoje šia kryptimi greičiau yra pesimistai. Nepadėjo Vakarų galingieji, kai Lietuva plūdo krauju nelygiame pokario partizaniniame kare, kai neregėtu žmonijos istorijoje mastu buvo rusų naikinamos nieku jiems

(Nukelta į 2-rą psl.)

Pasaulio įvykiai

JAV VALSTYBĖS SEKR. H. KISSINGERIS PRADĖJO DIPLOMATINĘ ofenzyvą neramumams pietinėje Afrikoje sustabdyti. Filadelfijoje pasakytoj kalboj jis pranašavo artėjančią rasistų viešpatavimo užbaigą Rodezijoje ir Namibija vadinamoje pietvakarių Afrikoje. Rodeziją valdo premjeras I. Smithas su 270.000 baltųjų, o Namibiją — P. Afrikos respublikos premjero J. Vosterio baltieji rasistai. Namibija yra buvusi Vokietijos kolonija, kurią Tautų Sąjunga atidavė P. Afrikos respublikos globai. Ši mandatą 1966 m. atšaukė visuotinis Jungtinių Tautų posėdis, siekdamas pilnos nepriklausomybės Namibijos negrams. P. Afrikos respublika yra sutikusi nepriklausomybę Namibijai duoti 1978 m. gruodžio 31 d. Afrikos negrų valstybių vadai nori, kad šis pažadas būtų įvykdytas anksčiau. P. Afrikos respublikos premjerui J. Vorsteriui spaudimas daromas ne tik Jungtinėse Tautose diplomatinėmis priemonėmis, bet ir nuolatinėmis negrų riaušėmis Johannesburge, Cape Towne bei kituose miestuose. Atrodo, jis yra pasiruošęs padaryti nuolaidų, jeigu bus užtikrintas riaušių sustabdymas. Šis klausimas buvo paliestas premjero J. Vorsterio ir H. Kissingerio pokalbiuose Zueriche. Iš Švencarijos H. Kissingeris išskrido į Tanzaniją, kur prez. J. Nyreras yra sušaukęs Zambijos, Mozambiko, Botswanos ir Angolos vadų konferenciją. Jon taipgi yra įjungti ir Rodezijos bei Namibijos negrų organizacijų vadovai. Rodezijos premjeras I. Smithas nėra linkęs kapituliuoti, bet padaryti rimtų nuolaidų šio krašto negrams jį gali priversti P. Afrikos respublika, per kurios teritoriją Rodezijos gaminiai pasiekia pasaulį. Šiaip ji yra apsupta ir užblokuota iš visų pusių, vis labiau spaudžiama negrų partizanų. .

NEGRŲ RIAUŠĖS

Kalipso karnavalas Londone, Notting Hill rajone, baigėsi kruvinomis negrų riaušėmis, nustebinusioms Britaniją. Šiame rajone yra daug negrų, kurie Britanijon atvyko iš Karibų jūros salų. Riaušes išprovokavo policijos bandymas suimti vieną kišenvagį. Karnavalo dainas ir šokius tada pakeitė negrų muštynės su policija, kurių metu buvo sužeisti 325 policininkai ir 131 civilis, apgadinti 45 automobiliai, ištuštintos trys krautuvės, išdaužyta daug langų. Pagrindiniais riaušių dalyviais buvo 14-19 metų amžiaus negrų jaunuoliai, kuriuos policija laiko eiliniais chuliganais, nors iš tikrųjų nemažos įtakos galėjo turėti ir rasinė įtampa dėl griežtesnių imigracijos įstatymo paragrafų.

PASITRAUKS A. KOSYGINAS?

Britų dienraščio "Evening News" pranešimu, Sovietų Sąjungos premjeras A. Kosyginas, ištiktas širdies smūgio, vos nenuskendo Maskvos upėje prie savo vasarniamio. Iš upės jį ištraukė ir dirbtiniu kvėpavimu atgaivino asmeninės apsaugos vyrai. Oficialiai šis incidentas nėra patvirtintas, bet jo teisingumą liudija staigus A. Kosygino dingimas iš viešo gyvenimo. Alma Aton išskrendantį kompartijos vadą L. Brežnevą išlydėjo visas politbiuras, bet jo narių eilėse trūko A. Kosygino. Jis taipgi nedalyvavo ir numatytame susitikime su japonų delegacija. D. Polianskiui perėmus žemės ūkio ministeriją 1973 m., pirmuoju premjero A. Kosygino pavaduotoju tebuvo likęs K. Mazurovas. Dabar antru pirmuoju pavaduotoju staiga buvo paskirtas N. Tichonovas, 71 metų amžiaus partietis, turintis artimus ryšius su L. Brežnevu.

BAIGESI MAO ITAKA?

Australų dienraštis "Sidney Sun", remdamasis diplomatiniais šaltiniais, paskelbė pranešimą apie Kinijos kompartijos vado Mao išvykimą iš Pekingo. Premjero H. Kuo-fengo vyriausybė apie tai painformavo Vakarų pasaulio ir Azijos ambasadorius, sudarydama įspūdį, kad Mao jau neturi nieko bendro su Kinijos valdymu. Spėjama, kad jis buvo išsiųstas į gimtąją Hunano provinciją centrinėje Kinijoje. Mao jau yra 83 metų amžiaus. Birželio mėnesį buvo pranešta, kad jis daugiau neturės susitikimų su svečiais iš užsienio.

KOMUNISTŲ SKOLA

Sovietų Sąjunga su Bulgarija, Čekoslovakija, R. Vokietija, Vengrija, Lenkija ir Rumunija Vakarų pasauliui jau yra skolinga $37 bilijonus. Ši skola trigubai didesnė už JAV suteiktą karinę bei ekonominę paramą Sovietų Sąjungai II D. karo metais. Įsiskolinimą didina ekonominis sulėtėjimas Vakarų pasaulyje, gerokai sumažinęs Sovietų Sąjungos bei jos satelitų eksportą. 1974 m. sovietinis blokas prekyboje su Vakarų valstybėmis turėjo $5 bilijonų deficitą, o 1975 m. deficitas pakilo net iki $12 bilijonų. Sovietų Sąjunga Vakarams yra skolinga $15 bilijonų, Lenkija — $9 bilijonus. Pasiskolintais pinigais Sovietų Sąjunga ne tik stengiasi įsigyti naują technologiją, bet ir padengia kviečių pirkimą. Vien tik iš JAV per pastaruosius metus buvo įsivežta beveik 18 milijonų tonų kviečių. Lenkija paskolas naudoja daugiausia savo pramonei plėsti. Dėl paskolų į anapus geležinės uždangos buvo įsileisti keli amerikiečių bankai. Trys jau turi savo skyrius Maskvoje, vienas—Varšuvoje ir vienas — Bukarešte.

NUSILEIDO "VIKING II"

Amerikiečiams sėkmingai pavyko nuleisti "Viking II" erdvėlaivį į Marsą. Jo nusileidimui buvo pasirinkta šiaurinė Utopijos lyguma, esanti 900 mylių į šiaurę ir 4.600 mylių į rytus nuo anksčiau nusileidusio "Viking I" erdvėlaivio. Pirmosios nuotraukos liudija erdvėlaivio "Viking II" pasvyrimą dešimčia laipsnių. Utopijos lygumą sudaro smėlio kopos ir smėliu padengtos uolos. Nuotraukų perdavimą komplikuoja ryšio sutrikimas su orbitoje aplink Marsą likusia "Vikingo II" dalimi. Jeigu jo nepavyks atstatyti, mokslininkai bus priversti naudotis tiesioginiais nusileidusio "Vikingo II" signalais nuo Marso paviršiaus be juos sustiprinančios retransliacijos orbitoje. Mikroskopinių gyvybės formų pajieškoms erdvėlaivis "Viking II" turi geresnes galimybes už "Viking I", nes šiaurinėje Marso dalyje yra daugiau vandens, ledo ir paviršių gaubiančio rūko.

VARŽYBOS TELEVIZIJOJE

Prez. G. Fordo ir J. Carterio atstovai sutarė tris kandidatų į prezidentus diskusijas televizijoje. Jas praves moderatorius ir trys klausimus keliantys žurnalistai, kuriuos išrinks Moterų Balsuotojų Sąjunga. Pirmajame G. Fordo ir J. Carterio susitikime rugsėjo 23 d. bus diskutuojami vidaus ir ekonominiai reikalai, antrajame — užsienio politika ir krašto apsauga, trečiajame — įvairūs kiti klausimai. Atskiros diskusijos televizijoje numatytos ir abiem kandidatam į viceprezidentus — senatoriam Robertui Dole ir Walteriui Mondale. Diskusijų datos tebėra nenustatytos. Žinoma tik tiek, kad senatorių susitikimas bus įrikiuotas tarp antro ir trečio prezidentinių kandidatų pokalbio.

KANADOS ĮVYKIAI

Posūkis mokyklose

Metropolinis Torontas šiais metais turės apie 469.000 mokinių ir gimnazistų, kurių eilėse yra daugiau kaip 40 skirtingų tautybių. Dėl šios priežasties kaikurių rajonų švietimo vadybos nutarė įvesti etnokultūrinius kursus. Pvz. Yorko švietimo vadyba į socialinių studijų programą įtraukė italų kultūros kursą, privalomą IV-VI klasės mokiniams dviejose mokyklose. Jie bus supažindinti su Italijos papročiais, miestais, muzika, religija, menu ir literatūra. Kalbėtojais bus kviečiami italų bendruomenės nariai. Šiuo kursu norima pabrėžti italų kultūros pripažinimą, suteikti didesnį pasitikėjimą italų vaikams ir tuo būdu palengvinti jų įsijungimą į kanadišką bendruomenę. Scarboro švietimo vadyba specialų daugiakultūriškumo kursą įveda penkiolikos mokyklų šeštųjų skyrių mokiniams. Jam bus panaudotos 60 puslapių knygutės apie italus ir ateivius iš Karibų jūros salų. Jose šių tautybių atstovai pasakoja apie savo gimtuosius kraštus, atskleidžia priežastis, dėl kurių atvyko Kanadon, prisitaikymo problemas, naujosios šalies pranašumus. Toronto švietimo vadyba jau yra pasiūliusi kultūrines italų, graikų, kiniečių programas, paruošusi mokytojus padėti tiems etninių grupių mokiniams, kuriems sunku pasiekti reikiamą angliškos mokyklos lygį. Toronto švietimo vadybos mokyklose net pusė mokinių yra neanglų kilmės. Ryšiams su tėvais užmegzti 12 švietimo vadybos tarnautojų bus pasiųsta į vakarinę Toronto dalį, kur gyvena daug portugalų, graikų, italų, kiniečių ir negrų iš Karibų jūros salų šeimų. Vadyba siekia tiesioginio kontakto tarp mokytojų ir tėvų.

Metiniame Kanados advokatų draugijos suvažiavime Winnipege buvęs federacinis teisingumo ir finansų ministeris J. Turneris pažėrė priekaištų premjero P. E. Trudeau vyriausybei dėl perdidelio jos uždarumo. 1968 m. rinkiminiame parlamento vajuje liberalai paskleidė šūkį apie kanadiečių dalyvavimą demokratiniame krašto valdyme. Šiam tikslui po rinkimų buvo įsteigta speciali įstaiga "Information Canada", teikusi vyriausybines žinias leidi-

(Nukelta į 6 psl.)

Tėviškės Žiburiai – lietuvių savaitraštis
2185 Stavebank Road, Mississauga, Ont. L5C 1T3, Canada
Telefonas 275-4672

Leidėjas: Kanados Lietuvių Katalikų Kultūros Draugija "Žiburiai"
Redaguoja: k. dr. Pr. Gaidamavičius ir Vyt. Kastytis
Metinė prenumerata $10.00, pusmetinė—$6.00. Rėmėjo prenumerata $15.
Skelbimai ruošiamam numeriui primami iki ketvirtadienio. Už skelbimų turinį redakcija neatsako. Rankraščiai taisomi redakcijos nuožiūra.
Autorių pasirašyti straipsniai nebūtinai reiškia redakcijos nuomonę.

The Lights of Homeland — Lithuanian Weekly
Published by Lithuanian Canadian R. C. Cultural Soc. "Žiburiai", Inc.
Subscription rates: $10.00 per year, $6.00 per 6 months. Deadline for advertisements — Thursday. Second class mail registration number 0509.

Pogrindžio žodis lietuviams

". . . mes norime, kad jūsų lūpomis kalbėtų mūsų kančios ir aspiracijos, mūsų sielvartai ir svajonės", — pareiškiama antrajame "Aušros" numeryje

Gautas jau ir antras "Aušros" numeris. Jame yra daug aktualios ir karštos medžiagos. Čia pateikiame šio numerio turinį ir labai reikšmingą kreipimąsi į išeiviją. RED.

1. Lietuvos 1918. II. 16 nepriklausomybės paskelbimo aktas.
2. Ištrauka iš Lietuvos ir Tarybų Rusijos 1920. VII. 12 taikos sutarties.
3. "Aušros" gadynė — analizė ir istorija "Aušros" atsiradimo 1883 m.
4. "Aušros" (tilžiškės) reikšmė Lietuvai.
5. Trumpa istorija kitų lietuviškų laikraščių, ėjusių Prūsuose: "Varpo", "Apžvalgos", "Tėvynės Sargo".
6. Dokumentuotas straipsnis "Naujos rusinimo priemonės mokykloje".
7. A.a. Mindaugas Tamonis.
8. Mintys apmąstant susidorojimą su Mindaugu Tamoniu. Straipsnis parašytas dialogo forma tarp TSRS generalinio prokuroro Rudenko (dalyvavusio Niurnbergo teisme) ir Lietuvos apie žudikų nubaudimą.
9. Muravjovo epochos dvasia — rusų kalbos brukimas dabartinėje Lietuvoje.
10. Ko siekia Vytautas Miniotas? Atsakoma į jo puolimus prieš BALFą.
11. Ir vėl BALFo ranka — polemizuojama su tuo pačiu Miniotu dėl jo straipsnio "Tiesoje" 1975 m. lapkričio mėn.
12. Nusikaltimo pėdsakams dingstant. Iškeliami komunistų nekrologu pagerbto Gudaičio-Guzevičiaus nusikaltimai lietuvių tautai.
13. Kada Lietuva buvo suvereni?
14. Pastabos apie tarybinius partizanus.
15. Eilinė apgaulė. Atskleidžiamas melas apie jėzuito Kampanella neva 27 metus kalinimą jėzuitų kalėjime XVI amžiuje.
16. Kam naudinga tyla? Buvusio Sibiro tremtinio laiškas lietuviams išeiviams. Dėl jo aktualumo čia jį pateikiame ištisai.

"Politika — menas. Mažos tautos, ypač tos, kurių valstybinė sąmonė dar jauna, negali subrandinti didelių politikų. Tačiau politikos ABC pravartu žinoti kiekvienam lietuviui. Apsilankę Lietuvoje, kai kurie mūsų išeiviai stebina mus savo politiniu neišprusimu. Jų manymu per pokario dešimtmetį Lietuva praliejo daug kraujo, sudėjo daug beprasmiškų aukų. Todėl dabar reikia taupyti tautos jėgas, tyliai nešti okupacinį jungą, neišprovokuoti pavergėjų naujoms represijoms. Tą patį siūlo mums ir čekistai. Jie mėgina mus įtikinti, kad "Kronikos" leidimas "neapsimoka", nes jau pareikalavo didelių aukų. Ironiškai jie klausia tardomųjų: "Ką laimėjote su savo "Kronika"?

Tačiau iš tolo jaučiame, kad mūsų emigrantai didžiuojasi Romu Kalanta, Simu Kudirka, Mindaugu Tamoniu. Kas pagimdė šiuos mūsų tautos didvyrius? Vergiškas nuolankumas? Jeigu lietuviai būtų su gėlėmis sutikę Raudonąją Armiją, kaip tai rašo oficiali tarybinė spauda (kiek tai yra tikra, matyti iš to, kad iki 1946 m. balandžio mėnesio iš miškų išėjo ir legalizavosi virš 40.000 asmenų, Vestnik Leningradskogo universiteta, 1966, Nr. 2, p. 27), šiandien Lietuvos vardas būtų visiškai užmirštas. Jis nors retkarčiais patenka į pasaulio spaudą tik todėl, kad mes neklausome kai kurių "protingų" mūsų išeivių patarimo.

Nuvykę į JAV lietuviai komunistai vaidina didelius patriotus, nesigėdina net lietuvišką patriotišką ašarėlę nubraukti, verkšlendami prašo jus tylėti, neerzinti Maskvos, nes rusai mus "prarys". Jie tikina jus, kad R. Kalantos auka atnešė Lietuvai vien blogį — Kremlius dar labiau sustiprino kultūrinį genocidą. Lietuvai galėtų padėti vien tik emigrantų tyla. Ir jūs šiuos KGB pasiuntinius sodinate už stalo! Ar tai ne politinis aklumas?

Su dideliu skausmu skaitome "Gimtajame Krašte" ir kitur mūsų emigrantų pasisakymus, kuriuose išgiriamas išviršinis mūsų gyvenimas, jo blizgesys — mūrinės gyvenvietės, asfaltai ir dainų šventės bei koncertai. Tai yra tik fasadas. Bet kas už jo slepiasi? Giriant šį fasadą, nuslepiami varžtai, kurie smaugia mūsų dvasią. Dar skaudžiau, kad taip pasisako ir kai kurie emigrantai dvasininkai. Kai vienam tokiam "korespondentui" (kun. Balčiui) vienas vietinis kunigas pastebėjo, kad tokie "interviu" yra melas, šis atsakė: "Suprask mane, aš noriu dar kartą atvažiuoti į Lietuvą". Argi melu galima pirkti pasimatymą su giminėmis ir tylėti, kai svetimųjų koja trypia visa, ką mums išsako lietuviškas Rūpintojėlis?

Savo politinėmis rezoliucijomis ir kitais diplomatiniais gestais jūs daug padėjote savo tautai. Ateityje mes laukiame iš jūsų dar ryžtingesnių veiksmų: mes norime, kad jūsų lūpomis kalbėtų mūsų kančios ir aspiracijos, mūsų sielvartai ir svajonės".

17. Solidaruojame su rusų disidentais: Kovaliovu, pravoslavų kunigais Dimitrijum Dudko, Gleba Jakuninu: "Šis gražus pravoslavų kunigų pavyzdys tepatarnauja ir kai kuriems Lietuvos kunigams, kurie bando tarnauti Dievui ir ateistams" — baigiama linkėjimu.

Gale pateikiamos kelios trumpos žinutės iš komunistų ir ateistų siautėjimo naikinant religiją ir tautos kultūrą.

• **Mes greičiau būsime linkę pasiaukoti, jei atsiminsime, kad tėvynėje likusieji neša kur kas sunkesnę naštą negu mes . . .** **J. ERETAS**

Mohawk Furniture Ltd.

PILNAS NAMŲ APSTATYMAS

★ Elektros reikmenys
★ Televizijos aparatai
★ Skalbimo mašinos
★ Vaikų baldai
★ Įvairūs kilimai
★ Šaldytuvai
★ Valgomų kambarių apstatymas ir kt.
★ Siuvamos mašinos
★ Rašomos mašinėlės

Nemokamas pristatymas į namus.

KRAUTUVĖS:
Vakaruose — 137 RONCESVALLES Ave. — Tel. 537-1442
Rytuose — 2448 DANFORTH Ave. — Tel. 699-4444
Krautuvės atidarytos nuo 9 valandos ryto iki 9 val. vakaro.

PRANEŠIMAS IŠ EUROPOS

Laisvė grumiasi su prievarta

Jau aštuoneri metai praėjo nuo anos lemtingos rugpjūčio 21-sios, kai Kremliaus vadovų įsakymu Varšuvos Sąjungos kariuomenė peržengė Čekoslovakijos sieną ir smurtu pašalino daug žadėjusio "Prahos pavasario" skelbėjus. Okupacinių pajėgų tankai šiandien nebevažinėja miestų gatvėmis. Sumažintos sovietų karių įgulos perdaug viešumoje nesirodo, tačiau statytinių valdžia ir toliau tebelaiko įtemptas vadžias, bijo bent kiek jas atleisti. Apie invaziją nė žodžio, tarsi jos niekada nebūtų buvę, tačiau niekam, kas anomis dienomis užsitraukė režimo rūstybę, nedovanojama.

Sijojami partiečiai

Praėjusį pavasarį įvykusiame Čekoslovakijos kompartijos XV-me suvažiavime G. Husakas kalbėjo, jog reikėtų skirtingai pasielgti su buvusiais partiečiais. Po 1968 m. beveik pusė milijono čekoslovakų turėjo grąžinti partijos nario bilietą. Pravedant valymą, buvo daromas tam tikras skirtumas. Vieni buvo pašalinti iš partijos, atseit, nubausti pačia augščiausia partine bausme, kiti — didžioji pašalintųjų dalis — tik paprastai išbraukti iš partijos sąrašų.

Husako užuomina lietė pastaruoju metu partinėje viršūnėje svarstomą pasiūlymą šiuos pastaruosius sulyginti su nepartiniais. Praktiškai tai reikštų palengvinti jų padėtį. Pildant anketas, jiems nebereikėtų daugiau nurodyti, kada jie buvo įstoję partijon, kada ir kodėl buvo iš jos sąrašų išbraukti. Tada jau būtų lengviau gauti tokį darbą, kuris labiau atitinka jų pasiruošimą ir sugebėjimus. Jų nepersekiotų šešėlis, kad jie išdavė marksizmo-leninizmo principus. Tokiu būdu būtų dar labiau izoliuoti visuomenėje tie Dubčeko reformų šalininkai, kuriems taikoma augščiausia bausmė — pašalinimas iš partijos. Tačiau Prahos statytiniai su Husaku priešakyje bijo, kad ir toks varžtų atleidimas nebūtų akstinas tolesnėms nuolaidoms, todėl minėtojo sumanymo vis dar nesiryžta vykdyti, o politinės represijos nemalonėn pakliuvusiems ir toliau taikomos.

Politiniai kaliniai

Londoniškio "Times" spec. korespondento žiniomis, Čekoslovakijoje šiuo metu esama nemažiau kaip 60 politkalinių. Iš jų žinomiausi: buvęs Prahos augštosios partinės mokyklos rektorius Milan Huebel, buvęs partijos sekretorius Jaroslav Sabata, studentų vadovas Jiri Mueller ir istorikas Jan Tesar. Kaikurių politkalinių sveikata smarkiai pablogėjusi.

Buvęs partijos vadovas Aleksandras Dubčekas tebedirba Bratislavos miškų žinyboje, bet jo namai saugomi, ir jis pats laikomas nuolatinėje saugumo priežiūroje. Niekam neleidžiama jo lankyti. Laiškai iš užsienio jo nepasiekia. Jį, visiškai nuo išorinio pasaulio atskyrus, lengva apšaukti, kaip tik režimui patinka. Todėl Dubčekas kaltinamas visokiomis nesąmonėmis: esą jis buvęs išdavikas ir tarnavęs garsiajai amerikiečių CIA.

Panašiai, kaip Dubčekas, nuolatinėje priežiūroje laikomi ir kiti žymesnieji 1968 m. veikėjai. Pavyzdžiui, Zdanek Mlynar, žymiausias lojalios komunistinės opozicijos atstovas, buvęs ck ir prezidiumo narys. Jis dar pakankamai jaunas ir ateityje dar galėtų suvaidinti svarbų vaidmenį politiniame krašto gyvenime. Gal dėlto jis įvairiai persekiojamas. Nors jam ir leidžiama dirbti muzėjuje entomologu, tačiau visi jo raštai uždrausti, įskaitant net studijas apie vabzdžius.

Buvę partiečiai

Pašalintųjų iš partijos vaikai taip pat diskriminuojami. Jie nepriimami į augštąsias mokyklas, nors ir kaip gabūs bebūtų. Už tai stiprėja kyšininkavimas ir korupcija, mėginant kitokiais keliais patekti į universitetus.

Buvę partiečiai esą labai nusivylę Helsinkio susitarimais, kurių režimas visiškai nepaiso. Jie ir toliau turi kentėti už savo pažiūras, kurias laisvai skelbia V. Europos kompartijų vadai. Beje, kaikurie jų pareiškimai, padaryti R. Berlyne neseniai įvykusiame europinių kompartijų suvažiavime, visiškai nebuvo paskelbti Čekoslovakijoje. Nei radijas, nei televizija, nei spauda, pavyzdžiui, nė žodžiu nepaminėjo labai aiškių italų komunistų vadovo Berlinguerio užuominų, liečiančių Čekoslovakijos invaziją.

Viešai neprotestuoja

Krašto gyventojų masės dabartinių režimo statytinių nemėgsta, tačiau savo nepasitenkinimo viešai nerodo. Minėtojo "Times" spec. korespondento nuomone, čia lemiančios dvi priežastys: viena, noras nepasiduoti desperacijai ir neiššaukti naujo Maskvos įsikišimo, antra, krašto gyvenimo lygis vis dar kiek pranoksta kitus R. Europos kraštus, išskyrus R. Vokietiją. Tačiau tokia sąlyginė ūkio gerovė, pasak stebėtojų, neturinti tvirto pagrindo. Prahos statytiniai neramiai žvalgosi, kas vyksta kaimyninėje Lenkijoje. Minėtojo suvažiavimo proga pavasarį jie buvo Kremliaus kritikuojami už tai, kad iki šiol nesiėmė nepopuliarių, bet būtinų priemonių ūkiui stiprinti pirmoje eilėje siekiant užkirsti kelią besireiškiančiai infliacijai. Lenkijos ir Vengrijos pavyzdžiai rodo, kad ir čia neišvengiamai teks susidurti su kainų pakėlimo problemomis. Ūkinė krizė galėtų labai greitai pakeisti ir dabartinę Čekoslovakijos politinę padėtį, kuri šiuo metu, aštuoneriem metam po invazijos praėjus, iš paviršiaus atrodo rami ir pastovi.

Susidegino kunigas

Jan Palach Čekoslovakijoje, Romas Kalanta Lietuvoje . . . O dabar greta jų ir Oskar Bruesewitz R. Vokietijoje . . . Tai liepsnojančiais deglai pavirtę žmonės . . .

Buvo trečiadienis, rugpjūčio 18. Aikštėje, prie Zeitzo miesto pilies šventovės sustojo automobilis. Iš jo išlipo Drossdorfo evangelikų kunigas Oskaras Bruesewitzas, 47-rių metų vyras, uolus dvasininkas, žinomas jaunimo auklėtojas. Jis išvyniojo atsivežtą plakatą su įrašu: "Bažnyčios kaltina komunizmą už jaunimo priespaudą". Pirma, negu režimo tvarkos saugotojai suskubo įsikišti, jis apsiliejo benzinu ir save padegė. Liepsnojantį demonstrantą kunigą šoko gelbėti praeiviai. Smarkiai apdegusį nugabeno ligoninėn, bet gyvybės išgelbėti gydytojams jau nepavyko. Po keturių dienų kančios kun. Bruesewitzas mirė rugpjūčio 22 d.

Žodis šventovėje

R. Vokietijos valdžia susideginusį kunigą apšaukė psichiniu ligoniu. R. Kalanta savo metu irgi buvo tokiu sovietų spaudoje apšauktas. Tačiau valdžios versiją paneigė Magdeburbo evangelikų provincijos vadovybė, paskelbusi pareiškimą, kuris buvo perskaitytas tą patį sekmadienį visose sakyklose.

Evangelikų vadovybės pareiškime išreikštas apgailestavimas, kad nepavyko kun. Bruesewitzą atkalbėti nuo savo pasiryžimo, bet ten pat ir pabrėžta, kad jis buvo Dievo tarnas, jau anksčiau pasižymėjęs nepaprastais darbais. "Ir šituo veiksmu jis norėjo parodyti Dievą, pasaulio Viešpatį. Jis degė rūpesčiu, kad mūsų Bendrija savo liudijime esanti perdaug neryžtinga" — sakoma minėtame pareiškime. Tik R. Vokietijos krikščionių demokratų sąjungos laikraštis "Die Zeit" jį ištisai persispausdino. Kita spauda patį susideginimo faktą nutylėjo ir paskelbė tik tas pareiškimo ištraukas, iš kurių susidaro įspūdis, tarsi evangelikų vadovybė kun. Bruesewitzo žygį pasmerkė.

Evangelikų pareiškimas

Vokietijos Evangelikų Bendrijos tarybos atstovas Claus-Juergen Roepke spaudai pareiškė: "Mūsų žiniomis, kun. Bruesewitzas buvo dvasininkas, kuris norėjo kūnu ir siela liudyti Evangeliją socialistinėje visuomenėje. Jo protesto demonstraciją reikia rimtai vertinti kaip pavienio žmogaus desperacijos veiksmą, tačiau to neužtenka, kad būtų tinkamai suprastas valstybės ir Bažnyčios santykis R. Vokietijoje". Toliau minėtas tarybos atstovas nurodė, kad R. Vokietijos evangelikų vyskupai ir sinodas jau nekartą protestavo dėl religinio gyvenimo, ypač jaunimo, varžymų. Jis pridūrė, kad Helsinkio susitarimus pasirašiusi valstybė turi klausti save, kiek ji esanti pasiruošusi gerbti žmogaus teises, susijusias su tikėjimo ir sąžinės laisvėmis.

Dramatiškas protestas

Laikraštininkai apklausė kaimyninės parapijos kunigą Klaus-Rainer Latke, kuris paliudijo, kad kun. Bruesewitzas jau anksčiau turėjo susidūrimų su partija, nes nenorėjo būti pasyvus stebėtojas, kaip jo krašte slopinama tikyba. Jis labai pergyvenęs, kad partija jaunime diegia religinės neapykantos dvasią, todėl ryžosi susideginimo mirtimi į tai atkreipti visuomenės dėmesį.

Velionies žmona laikraštininkams paaiškino, esą Saugumo darbuotojai mėginę ją įtikinti, kad ji paremtų oficialią valdžios versiją, tačiau ji jiems taip atsakė: "Ne, mano vyras nebuvo savižudis. Savo veiksmu jis norėjo duoti ženklą žmonėms!"

Koks tas ženklas? Atsakymą surasti palikta pasilikusiems gyventi. Įtakingas V. Vokietijos dienraštis "Frankfurter Allgemeine" ta proga pažymėjo: "Kunigo susideginimas Zeitzo mieste yra ženklas, kad auga R. Vokietijos gyventojų nepasitenkinimas partijos vedama nukrikščionimo politika".

A. Lembergas

MAMYTEI
Lietuvoje mirus,
sūnui VINCUI KUZMAI su jo žmona PAULINA
nuoširdžiausią užuojautą reiškia —
Petras Kuosa *Bronius ir Edwina Petroniai*
Frank Machett *Jonas Perminas*
London, Ont.

Išeivija – pavergtųjų pasididžiavimas

(Atkelta iš 1-mo psl.)

neprasikaltusios Pabaltijo tautos. Neteikiantys vilčių yra ir buvę Vengrijos bei Čekoslovakijos tragiški įvykiai, nors pastarosios tautos buvo ir tebėra nepalyginamai geresnėje, suverenumo atžvilgiu, politinėje padėtyje už surusinimui pasmerktą Lietuvą.

Šiandien Vakarai (gal išskyrus tik Ameriką) ne tik militariniu pajėgumu neprilygsta Sov. Sąjungai, bet net negalėtų priešpastatyti kad ir kiek rimtesnės pasipriešinimo jėgos karinio konflikto atveju totaliniam rusų militarizmui. Sėkmingai naudodamasi kartais tiesiog neišpasakytu laisvojo pasaulio politiniu naivumu, laikas nuo laiko ciniškai pasirašydama nieku neįpareigojančias "nusiginklavimo" ir "taikos" sutartis, Sov. Sąjunga laimi dažnai ir Vakarų naivuolių pasitikėjimą, ir visada — laiką, reikalingą ginklavimuisi didinti.

Nežabotam militarizmui augti Sov. Sąjungoje yra palanki politinė santvarka: n i e k a d a Maskvos kompartijos centro komitetui nereikia atsiklausti ar gauti sutikimo jokios kitos valstybinės instancijos (jokių "kitų" ir nėra), norint momentaliai įgyvendinti kad ir daugiamilijoninių rublių sumų pareikalaujantį betkokį karinį projektą!

Rašytojo Solženicino šio pavasario pasisakymuose anglų BBC radijuje tautiečiai Lietuvoje įžiūri, manau, kol kas nepaneigiamą tiesą. (B. d.)

Simon's TELEVISION
Savininkas — V. SIMINKEVIČIUS
2385 Dundas St. W., Toronto **Tel. 532-8772**
Netoli Lietuvių Namų prie Bloor-Dundas požeminio.
Nuomojam, taisom, parduodam televizijas ADMIRAL, "stereo" ir kitos rūšies aparatus.

Nuoširdžiai sveikiname
varpietes
VALĘ BALIŪNIENĘ ir ONUTĘ NARUŠIENĘ,
susilaukusias pirmagimių —
Toronto Lietuvių Choras "Varpas"

Mūsų brangiai mamai ir seseriai
Benediktai Zubrickienei
mirus, dėkojame visiems jos ir mūsų giminėms, bičiuliams, pažįstamiems ir Toronto lietuviams dvasiškiams už nuoširdžią pagalbą, rūpestingą Velionės lankymą sunkioje ligoje, dalyvavimą bei pagerbimą šermenyse ir laidotuvėse, už šv. Mišias, karsto puošimą gėlėmis, palydėjimą į amžino poilsio vietą.

Ačiū visiems aukojusiems Velionės vardu vėžio ligos fondui.

Taip pat dėkojame mieliems draugams, mums visokeriopai padėjusiems ir priėmusiems savuose namuose Toronte.

D. Radauskienė **D. Fidlerienė**
S. Rudienė **su šeimomis**

A†A
kun. JONUI SPRAINAIČIUI
Lietuvoje mirus,
broliui ANTANUI ir šeimai gilią užuojautą reiškia —
Joana, Doma Kaunaitės ir mama

Mylimai MAMYTEI
Lietuvoje mirus,
mokyklos tėvų komiteto nariui JONUI SADAUSKUI bei jo šeimai reiškiame nuoširdžiausią užuojautą ir kartu liūdime —
Hamiltono Vyskupo M. Valančiaus mokyklos vedėjas, mokytojai ir tėvų komitetas

Mylimai MAMYTEI
Lietuvoje mirus,
sūnui JUOZUI PETRONIUI ir visai šeimai
nuoširdžią užuojautą reiškia —
Šleinių šeima

Premjeras atsiprašė mokytoją

Buvęs Australijos premjeras Whitlam buvo priverstas atsiprašyti mokytoją dėl baltiečių istorijos

"TŽ" redakcija gavo iš Australijos dviejų laikraščių iškarpas (J. Vasiliausko ir K. Kemežio dėka). Abu laikraščiai "Advertiser" ir "The Courier-Mail" 1976. VIII. 23 gana plačiai rašo apie buvusio darbiečių partijos premjero ir dabartinio opozicijos vado G. Whitlamo sankirtį su gimnazijos mokytoju Tom McGlynn ir jo atomazgą.

Pernai birželio 26 d. papildomų rinkimų metu Launceston vietovėje Whitlam kalbėjo "Matriculation College" mokiniams. Kai vienas jų paklausė jį, kodėl jo vyriausybė pripažino Sov. Sąjungai Baltijos valstybes, jis pareiškė, kad tos valstybės visą laiką buvusios kitų valstybių sudėtyje, išskyrus 1919-1939 m., ir turėjusios fašistines vyriausybes. Geografijos mokytojas pareiškė, kad tai netiesa. Tuometinis premjeras atkirto: "Jūs darote gėdą mokytojų profesijai." Įžeistas geografijos mokytojas kreipėsi į teismą. Pagaliau Whitlamas turėjo nusileisti ir mokytoją atsiprašyti. Savo laiške buvęs premjeras rašo:

"Aš atsiprašau p. McGlynn už savo pareiškimus apie jį susirinkime, atsiimu juos bei iš jų galėjusias kilti implikacijas, liečiančias p. McGlynn charakterį, patikimumą ir profesinę garbę. Žodžiai, kuriuos ištariau jo adresu, buvo pasakyti viešo ginčo metu, ir aš mielai sutinku, kad jie buvo visai be pagrindo.

Aš taip pat sutinku, kad p. McGlynn priekaištai mano pastaboms apie Estijos, Latvijos ir Lietuvos istoriją, nors buvo padaryti rinkiminio vajaus metu, nebuvo susieti su jokia politine partija.

Aš taipgi sutinku, kad tie priekaištai buvo pirmoje eilėje paremti kelerių metų studijomis Rytų Europos ir Rusijos istoriją.

Pripažindamas, kad mano pareiškimai apie p. McGlynn buvo neteisingi, aš ryžausi atlyginti teismines jo išlaidas, padarytas dėl manęs, ir sumokėti $250 už įvykusią skriaudą."

Mokytojas McGlynn pareiškė, kad tuo būdu byla baigta be teisminės procedūros. Minėtus $250 jis perduosiąs baltiečių labdarai.

K. Kemežys savo laiške "TŽ" redakcijai pastebi, kad toji "labdara" yra baltiečių komitetas HELLP ("Help Estonian, Latvian, Lithuanian People"), kuris veikia Tasmanijoje, kovodamas už Baltijos valstybių nepriklausomybę. Tą komitetą sudaro Algis Taškūnas, Ramūnas Tarvydas ir dr. Krupp (estas). Komitetas leidžia biuletenį anglų kalba, kuriuo skleidžia informacijas apie sovietinį imperializmą ir Baltijos valstybių pavergimą bei priespaudą. Neseniai A. Taškūnas lankėsi JAV-se ir Kanadoje.

Iš minėtų faktų matyti, kad G. Whitlamas pralaimėjo visuose frontuose: neteko valdžios, liko opozicijos vadu, kuriuo jau nori nusikratyti ir darbiečiai, atstūmė daugelį savo draugų, suerzino kraštą savo machinacijomis ir pagaliau buvo priverstas atsiprašyti eilinį mokytoją. Matyt, įžvelgė pralaimėjimą teisme, kuris prisidėtų prie susilpninimo ir taip jau netvirtos jo politinės pozicijos. Prie to viso nemaža dalimi prisidėjo ir Australijos baltiečiai.

Turner & Porter laidotuvių namai
436 Roncesvalles Ave,
Toronto 3, Ont.
Tel. 533 - 7954

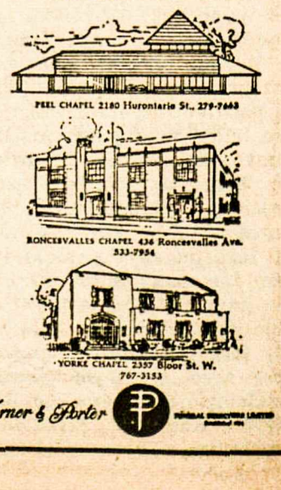

Eucharistinio kongreso metu Filadelfijoje JAV Lietuvių Bendruomenė surengė Čiurlionio ansamblio koncertą. Jo metu JAV nepriklausomybės dvišimtmečio sukakčiai paminėti etninio komiteto pirm. Paul Garabedian (kairėje) įteikia padėkos žymenį už pagalbą JAV LB krašto valdybos vicepirm. Aušrai Mačiulaitytei-Zerr ir krašto valdybos pirm. Juozui Gailai (dešinėje) Nuotrauka Kaz. Čikoto

Vieni neša laisvę, kiti vergiją

Bendras žvilgsnis į tarptautinį eucharistinį kongresą ir kaikurias jo idėjas

V. MATULAITIS

41-sis eucharistinis kongresas, įvykęs š.m. rugpjūčio 1-8 dienomis Filadelfijos mieste, apėmė liturgines apeigas, konferencijas bei seminarus, parodas ir kitus meno renginius: teatrus, baletus, koncertus. Visa tai buvo atlikta 47 pagrindinėse vietose: stadijonuose, auditorijose, teatruose, šventovėse, salėse, neskaitant atskirų mažesnių grupinių telkinių.

Liturginės apeigos buvo bendros ir atskirų grupių pagal tautų papročius, kalbas bei skirtingas žmonių savybes. Bendros religinės apeigos buvo pradėtos atidarymo procesija ir Mišiomis B. Franklin Parkway alėjoj prie Dailės muzėjaus. Jas celebravo popiežiaus legatas kardinolas James Knox iš Australijos. Procesijoje dalyvavo apie 50.000 maldininkų, o Mišiose — 250.000. Kunigai dalino Komuniją gatvėje ir jos pakraščiuose. Kardinolas Knox, atidarydamas kongresą pareiškė, kad tik Kristus yra amžina gyvoji duona, kurioje kiekvieno žmogaus troškimai gali būti patenkinti.

Kasdien buvo laikomos Mišios Civic Centre, stadijone, katedroje ir visose kitose šventovėse. Kaikur Švč. Sakramentas buvo išstatytas visą laiką. Didžiausios eucharistinio kongreso iškilmės buvo užbaigos Mišios J. F. Kennedy stadijone. Ten buvo apie 150.000 dalyvių. Į šį stadijoną daugelis atėjo organizuoti. JAV prezidentas G. Ford buvo sutikęs kalbėti tik 3 minutes ir būti ligi Komunijos, bet pasakė 8 minučių kalbą, kurioje išreiškė susirūpinimą dėl žmogaus gyvybės naikinimo, ir išbuvo ligi galo apeigų. Prieš pat Mišias popiežius pasakė žodį perduotą per satelitą.

Savotiškai jungiantis artimumas buvo jaučiamas, kai tikinčiųjų maldas skaitė skirtingų tautų atstovai, o prašymą visi kartojo anglų kalba.

Ostijos aukojimui buvo atneštos skirtingų tautų atstovų (jų tarpe ir lietuvių) didelėse pintinėse, kuriose buvo sudėti ir kielikai. Mišių metu nuo altoriaus atėjo keli šimtai kunigų į stadijono takus ir ten dalino Komuniją. Bendras choras, apie 1.000 choristų, giedojo Mišių metu. Altorius buvo įrengtas 40 pėdų augštyje.

Kiekvienai eucharistinio kongreso dienai buvo paskirta religinė tema: troškimas Dievo, alkis maisto, jieškojimas tiesos, dvasios alkis, jieškojimas žinojimo, supratimo, taikos, Kristaus. Prie jų buvo jungiamos ir žmonių santykių temos: šeimos gyvenimo bei vedybų, laisvės ir teisingumo, kunigijos ir religijos, pamaldumo bei tikėjimo skleidimo, jaunimo ir padėkos.

Tomis temomis kalbėjo daug žymių kalbėtojų. Paminėsiu tik keletą.

Vysk. H. P. Camara iš Brazilijos pareiškė: "Didžiausias šio amžiaus skandalas, kad mes mėginame pasiekti kitas planetas, palikdami savo planetoje ⅔ alkanų žmonių. Pasirodymas vargšo yra Kristaus pasirodymas. Kodėl mes nesurandame Kristaus kituose neturtinguose kraštuose? Pagrindinė klaida, kad yra palaikoma tokia vargana situacija".

Vysk. F. J. Sheen kalbėjo: "Žmonės jieškojo Kristaus ne iš meilės, bet dėl duonos. Žydai jo nepripažino Dievo sūnumi, nes jis buvo gimęs žemėje. Mokiniai pasitraukė, nes negalėjo suprasti, kad galėtų gerti jo kraują ir valgyti jo kūną. Tik Petras išreiškė nesvyruojantį tikėjimą: 'Viešpatie, pas ką mes eisime? Tu turi amžino tikėjimo žodžius' ".

Motina Teresė atvyko iš Indijos, kad žmonės išgirstų apie nuolatinį badavimą ir susilauktų pagalbos iš tų, kurie gali padėti.

Simfonijos, baleto, teatro ir kiti muzikiniai renginiai įvyko kaikuriose šventovėse bei dideliuose paviljonuose (Robin Hood, Dell ir k.). Programas atliko augšto meninio lygio vienetai.

Civic Center patalpose buvo atskira religinio meno paroda, o apatinėse patalpose buvo labai daug individualių atskirų tautybių, misijų bei įvairių religinių organizacijų parodėlių. Jų tarpe ryškiai išsiskyrė lietuvių paroda meniškumu bei trumpu ir aiškiu persekiojamos Lietuvos tikinčiųjų pailiustravimu.

John F. Connelly iš Jenkinstown, JAV, paveiktas atidarymo iškilmių, paaukojo $1.000.000 kongreso išlaidoms padengti. Jo turtas siekia 110 milijonų dolerių.

Šis eucharistinis kongresas sutelkė daug katalikų iš viso pasaulio į vieną vietą, pagilino bei atnaujino religinę dvasią, iškėlė didžiąsias pasaulio problemas ir paskatino žmoniją spręsti jas evangeline dvasia.

Norisi baigti vysk. A. Deksnio žodžiais, pasakytais laisvės ir teisingumo dieną. Jungtinės Tautos įsteigtos skleisti ir saugoti taiką. Vieni atidarė sienas, panaikino kolonijas, kiti — jas pastatė. Prie taikos stalo sėda pavergėjai ir laisvieji. Nėra Dievo, nėra taikos. Taikai reikia ne tik teisingumo, bet ir meilės.

Optical Studio
OKULISTAS R. SCHMID
1596 Bloor Street West
Toronto 9, Ont. (prieš Lietuvių Namus) • Tel. 535-6252
Greitas patarnavimas, neaugštos kainos. Gaunami kontakto lęšiai (contact lenses).

Canadian Art Memorials Ltd.
176 LAKESHORE ROAD WEST
(kampas Mississauga Road N.)
Port Credit, Ont. Tel. 278-2757
LOUIS TEMPORALE — oficialus skulptorius — Bank of Canada, Bank of Montreal, Bank of Nova Scotia ir Archives Bldg.
Atlieka įvairius kapų paminklų akmens ir skulptūros darbus — greitai ir meniškai. Užsakymus atliekame pagal projektus ir taip pat turime didelį pasirinkimą pagamintų paminklų.
Užsakykite jau dabar, kad mes galėtume neskubėdami atlikti visą menišką darbą pagal pageidavimus.
Darbovietės telefonas 278-2757
Namų telefonas 278-4529

Tautą kaltinti tegali istorinė tiesa

DR. P. MAČIULIS

Atsiliepdamas į "TŽ" liepos 15 d. įvadinį straipsnį "Kaltinama tauta", siūlau nedelsiant pradėti akciją prieš Dov Levino kaltinimą, liečiantį visą lietuvių tautą.

Bolševikų okupacija per 30 metų dusina lietuvių tautą. Pasaulyje išblaškyti lietuviai visokeriopomis pastangomis stengiasi savo broliams teikti bent moralinę pagalbą. Jau kuris laikas tenka pajusti svetimoje spaudoje smūgius į nugarą iš tų buvusių Lietuvos žydų, kurie Lietuvoje naudojosi kuo plačiausia kultūrine ir ekonomine laisve.

Prieš kelis šimtmečius Lietuvoje įkurdinti žydai vertėsi prekyba ir smulkiais amatais iki pat I D. karo. Buvusioje Rusijos imperijoje, išskiriant jos pietinius ir vakarinius pakraščius (Ukrainą, Galiciją, Lenkiją ir Pabaltiją, vadinamą šiaurės vakarų kraštu), žydai laisvai gyveno su aprėžtomis teisėmis švietimo ir prekybos srityse. Tokiame Kaune, kur buvo įruošta pagrindinė rusų tvirtovė, be specialaus leidimo negalėjo žydas apsigyventi. Išimtys būdavo daromos tik žydams profesijonalams bei savo amato specialistams — siuvėjams, laikrodininkams ir t.t.

— — —

Dov Levinas sako, kad paskutinio karo metu Lietuvoje gyvenę 250.000 žydų. Tai neįrodytas pasakymas, nes per 1928 m. gyventojų surašinėjimą Lietuvoje tebuvo 150.000.

A. Hitleriui atsisėdus į Vokietijos kanclerio kėdę, ypač po Austrijos prijungimo, daugelis žydų bėgo iš Austrijos kur kas įmanydami, taip pat ir Lietuvon. Pastarosios vyriausybė, pastebėjus tokį svetimų žmonių antplūdį, patikrino jų dokumentus ir nustatė, kad jie neteisėtai buvo išgavę įvažiavimo vizas. Dėlto ji atleido savo konsulą Štencelį iš pareigų ir iš tarnybos už perlaisvą leidimų išdavinėjimą Vienoje. Spėju, kad neteisėtai įvažiavusių buvo ne dešimtys, o šimtai žydų šeimų.

Savo straipsny Dov Levinas mini 10.000 žydų, kurie, karui tarp Vokietijos ir Sov. Sąjungos prasidėjus, pasitraukė su raudonąja armija. Tas skaičius taip pat neparemtas — galėjo būti dvigubai ir trigubai daugiau pasitraukusių.

Spėjamais skaičiais įrodinėjimas dar nėra įrodymas. Situo klausimu privalėtų pasirūpinti ne vien vadinamieji mūsų veiksniai, bet ir visi vyresnio amžiaus lietuviai, atsiradę užjūrių kraštuose. Ne kas kitas mums nuvalys apspjaudytą veidą.

Kad nepriklausomoje Lietuvoje žydai, kaip ir kiti kitataučiai, turėjo lygias, pilnos savivaldos (autonomijos) teises (savo spaudą, net 15 gimnazijų), Dov Levinas žino, bet neužsimena.

Lietuviai su žydais nesibroliavo, kaip galima buvo pastebėti pas savo kaimynus, bet sugyveno padoriai. Jokio keršto prieš žydus nepuoselėjo, jokių užpuldinėjimų, kaip Rusijoje, nebuvo. Dov Levino kaltinimas dėl žydų žudymo Lietuvos teritorijoje, kurį vykdė vokiškieji naciai, yra neteisingas.

Ar jau tiek daug buvo žydų savanorių Lietuvos nepriklausomybės kovų metu, taip pat reiktų patikrinti. Neužmirština, kad žydai turėjo mūsų vyriausybėje savo reikalams ministerį dr. Soloveičiką, kaip ir gudai Semašką. Nepriklausomybės kovų metu gudai Lietuvos kariuomenėje turėjo net atskirą pulką, aišku, savanorių.

— — —

Kas gi atsitiko, kad lietuviai, anot Dov Levino, staiga pakeitė savo nusistatymą žydų atžvilgiu?

Pasaulis šiandien žino, kad Lietuva neteko valdžios ir galios, kartu ir nepriklausomybės, 1940 m. birželio 15 d. su Sov. Sąjungos ultimatumu ir raudonosios armijos okupacija.

Kai A. Hitleris 1941 m. birželio 22 d. paskelbė karą Sov. Sąjungai ir peržengė buvusią Lietuvos - Vokietijos sieną, per dvi savaites užimdamas visą šalį, — laisvai pasiskelbusi Lietuvos vyriausybė nebuvo pripažinta ir po šešių savaičių nušalinta.

Kai vokiečių komisaras von Renteln Kauno žydus suvarė į Vilijampolės getą, lietuvių valstybininkų Aleksos, dr. K. Griniaus ir kun. M. Krupavičiaus protestas nieko nepadėjo. Tuos viešus žydų teisių gynėjus vokiečiai išvaikė iš Kauno. Juk ir D. Levinas tai žino, kodėl tad kaltina lietuvius, kad jie nesistengė žydų gelbėti? Žino, kad naciai ir lietuvius suiminėjo, siuntė į Dachau stovyklą, kad šimtus žydų gyvybių išgelbėjo paskiri žmonės, kad dvasiškiai juos slėpė klebonijose. Tai Levinui "neturi didelės reikšmės"...

Išgelbėti 250.000 žmonių nebūtų įmanoma, nebent su visa kariuomene išėjus prieš vokiečius. Lietuvos gi kariuomenė bolševikų buvo išformuota jau 1940 m. vasarą.

— — —

Pasvarstykime ne visų Lietuvoje gyvenusių žydų, bet Dov Levinui panašių intelektualų vaidmenį, kurie savo lojalumą pakeitė skepticizmu lietuvių ir Lietuvos atžvilgiu.

Jau nepriklausomai Lietuvos valstybei kuriantis buvo pastebėtas daugelio žydų politinis atsigręžimas į komunistinę Rusiją. Kai žydai ten pamatė, kad Lenino "naujoji ekonominė politika" nėra žadėtos gerovės sistema, bet tiktai masalas apraminti alkanom miniom, panūdo trauktis atgal. Pirmoj eilėj jie stengėsi įsikurti ir Lietuvoje.

Pastebėjusi, kad miestuose žydų skaičiai nenatūraliai išaugo, 1923 m. Lietuvos vyriausybė sudarė komisiją pilietybei patikrinti. Komisijos darbų rezultatai parodė, kad tūkstančiai žydų neteisėtai pasinaudojo VI taikos sutarties (optacijos) paragrafu. Kad su tokiais nelegaliais imigrantais į Lietuvą prigužėjo komunistų bei jų slaptų agitatorių, abejoti netenka. 1940 m. viešai pasiskelbė komunistais nepilnas tūkstantis, kurių 80% buvo žydai.

Dirstelkim ir į eilinių žydų pakitusias nuotaikas lietuvių atžvilgiu. Lietuvai stiprėjant ekonomiškai, didžiosios kooperatyvinės sąjungos gerokai paveržė iš žydų pelnus smulkesnių bei stambesnių reikmenų prekyboje. Žydai pajuto, kad jų uždarbiai mažėja, nors niekas jų krautuvių nedaužė ir nedegino. Kai tokios kooperacinės sąjungos, kaip "Maistas", "Pienocentras", "Lietūkis", bendrovės "Cukrus", "Miškas", "Linas", pradėjo tarpininkauti tarp gamintojo ūkininko ir užsienio rinkų, ne be pagrindo žydai nusigando ir pradėjo iš Lietuvos trauktis į Palestiną.

Tai dar nebuvo masinė žydų emigracija. Pirmiausia jie stengėsi išgabenti sutaupytus kapitalus, paversdami juos svetima valiuta. Tai žinomi oficialūs faktai, kuriems kontroliuoti prie Lietuvos emisijos banko buvo įsteigtas biuras su dr. Dovu Zaunium priešakyje. Vieno šeimyniško pobūvio metu pas Zaunius teko iš paties direktoriaus girdėti, kaip žydai išsigalvotais pretekstais prašydavo leidimų valiutai į užsienius išvežti. Nesivaržė žydai supirkinėti valiutą iš pavienių asmenų ir per tokias bankines kontoras kaip brolių Braunų Kaune.

— — —

Po lenkų ir vokiečių ultimatumų Lietuva susilaukė ir iš bolševikų spaudimo pasirašyti tariamos "savitarpio pagalbos" sutartį, o pusmečiui praslinkus ir paskutinio ultimatumo.

Apie tą Lietuvos, kaip valstybės, tragediją juk ir žydai žinojo. Mes netvirtiname, kad visi Lietuvoje gyvenę žydai pasisakė už komunistus. Taip pat nesakome, kad tremiamųjų lietuvių sąrašus Serovo agentams padėjo sudarinėti visi žydai. Tačiau ramia sąžine tvirtiname, kad tie lietuvių trėmimai ir žudynės Pravieniškių stovykloje, Rainių miškely prie Telšių, Panevėžy prie cukraus fabriko ir NKVD būstinėje, Červenės miškuose kalinių šaudymai buvo bolševikų vykdomi ne be žydų komunistų prisidėjimo.

Pora šimtų - dar ne tauta

Besigindami nuo žydų daromų priekaištų, nepamirškim ir psichologinės pusės. Dalį faktų, kaip žydų bendradarbiavimą su komunistais, jų visišką nesistengimą gyventi lietuvių tautos aspiracijom, jau minėjom. Tokiom nuotaikom vyraujant, žydai mus kaltina nesiaukojimu ir negelbėjimu jų tautiečių. Kiek žmogus gali parodyti heroizmo, būdamas dvasiškai ir fiziškai nuniokotas ir tiesiogine ar netiesiogine prasme tik ištrūkęs iš kalėjimo? Tūkstančiai lietuvių buvo tik ką grįžę iš bolševikinių kalėjimų, tūkstančiai gedėjo savo žuvusių ar ištremtų šeimų. Gausus būrys mūsų intelektualų buvo išsiųstas į koncentracijos stovyklas, o jaunimas slapstėsi, kad nebūtų išvežtas į Vokietiją darbams.

Ir visdėlto tokiose sąlygose ir tokiose nuotaikose atsirado žmonių, kurie gelbėjo žydus. Žinau ir tokių, kurie mėgino gelbėt, bet pralaimėjo. Jeigu žydai mano, kad tie lietuviai, kurie mėgino gelbėti jų tautietį, bet vokiečiams užuodus to darbo atsisakė, — turėjo su tuo žydu eiti kartu į duobę, protestuodami prieš vokiečius, tai kodėl jie nepriekaištauja tiems žydams, kurie vokiečiams padėjo nurengt savo brolius, kratė juos ir jų drabužius ir rastas vertybes savo rankom perdavė vokiečiams? Niekas negali jų kaltinti, nes žmogaus instinktas nori išlaikyti gyvybę kuo ilgiau, bent kelias dienas, nors niekas negali jų pagirti už tokią laikyseną.

Tad kodėl tikėtis heroizmo iš lietuvių, kad jie, dar stalininio siautėjimo priblokšti, šoktų aukotis dėl žydų? Juo labiau, kad karas nebuvo pasibaigęs ir nevienas baiminosi, jog su rusais grįžę žydai vėl griebsis mus grūsti į gyvulinius vagonus ir gabenti į Sibirą.

Sakoma, lietuviai dalyvavo žydų naikinime. Net ir visokiose sovietinėse brošiūrose, kurios stengiasi kuo daugiau tokių išknisti, niekad nesu mačius tų šaudytojų daugiau kaip 20. Gal buvo 100, gal 200, bet netikiu, kad daugiau, kol kas kitaip neįrodys. Ar pora šimtų jau visa tauta? Tuos pačius žmones vokiečiai vežiojo po visą Lietuvą ir dar Rusiją, tai ir atrodė, kad daug lietuvių prisidėjo. Antrojoj žydų tėvynėj Amerikoj, jei kas pasiūlytų naikinti žydus už atlyginimą jų brangenybėm, manau, savanorių atsirastų daug didesnis nuošimtis. Blogų žmonių yra visur, o Lietuvoj jų buvo mažiau, negu kitur.

Žydų grasinimai, kad jie skriaudų niekad nepamirš, visą laiką kaltininkų jieškojimas ir kerštas, jų žiaurumai likviduojant jų pačių priešus tikrai gąsdina žmones.

Baisių skriaudų visame pasaulyje buvo padaryta per visus amžius. Amerikiečiai, numetę atominę bombą ant Hirošimos, sunaikino visą nekaltų žmonių miestą. Bet ateities humaniškumo vardan japonai jieško ne keršto, o, kartu su visais geros valios žmonėmis, būdų, kaip tokių baisybių išvengti ateityje. Žydai irgi daug daugiau simpatijų ir pritarimo sulauktų, jieškodami ne keršto, bet dirbdami geresnio žmonių supratimo ir tolerancijos linkme. **B. Rūta**

Brazilijos Lietuvių Jaunimo Sąjungos valdybos pirmininkas Arnoldas Zizas su valdybos sekretore Janete Nikitinaite. Birželio mėnesį sudarytoje valdyboje pareigas eina dar: Silvija Bendoraitytė — IV JK reikalams, L. Rubliauskaitė ir Al. Valavičius — ryšiams su jaunimu, Ž. Jūraitytė — informacijai, L. Rubliauskaitė — lituanistikai, Nancy Narbutytė — politiniams reikalams, Maurytis Bendoraitis — iždininkas, Elena Bareišytė ir Klaudijus Butkus — nariai Nuotr. A. Saulaičio

Penktasis vyr. skaučių, skaučių vyčių, jūros budžių, gintarių sąskrydis įvyko Beaumont stovyklavietėje Rock Creek, Ohio. Dalyvavo 125. Iš k.: vyr. sktn. I. Kerelienė, v. s. V Šenbergas, vyr. skn. S. Miknaitis Nuotr. V. Bacevičiaus

Skautiško jaunimo stovykla

Č. SENKEVIČIUS

Keturioliktą kartą suvažiavo skautiškasis jaunimas pastovyklauti savoje Romuvoje (prie Toronto) rugpjūčio 7 - 21 d.d. Vėlesnis laikas parinktas dėlto, kad atsirastų galimybė stovyklauti ir dirbančiam jaunimui, kurio dalis tuo ir pasinaudojo.

Kasmet stovyklaujantiems čia nebuvo nieko naujo. Viskas riedėjo pagal nustatytą dienotvarkę. Kiekvieną rytą prieš pusryčius šv. Mišias atnašavo "amžinasis stovyklautojas" v. s. kun. St. Kulbis, SJ, kurio armonikėlių orkestras ir "Alouette" tapo būtina vakarinių laužų dalis. Skautiški ir sportiniai užsiėmimai sudarė kasdieninį stovyklavimo turinį, o kelionės, iškylos ir nakties žaidimai buvo smagus ir nepamirštamas papildas. Visa tai vyko patyrusių vadovų priežiūroje ir varžybiniu būdu buvo vertinama.

Naudojant skilčių sistemą, nesunkiai duodasi įtraukiami ir jaunesni vadovai. Džiugu buvo stebėti, kaip skiltininkas jaučia pilną atsakomybę už jam patikėtus šešis berniukus, kurie skautišku metodu per dienų dienas varžėsi su kitais ir stengėsi visur laimėti. Net ir sunkiausia varžybinė dalis, kaip lietuvių kalbos vartojimas draugų tarpe, tuo būdu ėjo pažangos linkme, nes ir šioje srityje buvo galima laimėti taškų. Tik reikėtų dar, kad ir jaunesnieji vadovai, kurie varžybose nedalyvauja, būtų kiek geresniais pavyzdžiais, jei norima pasiekti patenkinamų rezultatų. O padaryti yra daug kas įmanoma, jei sutartinai siekiama bendro tikslo.

Ir šiais metais stovyklos programa, stovyklavimo būdas buvo pritaikytas daugiau skautiškam patyrimui įgyti, charakteriui ir fiziniam pajėgumui ugdyti, antroj eilėj paliekant pramogavimą bei laisvalaikius, nors turėta ir pora linksmavakarių.

Vienas pirmus metus čia stovyklaująs berniukas pareiškė noris važiuoti namo, nes čia nesą motociklų pasivažinėjimui, tuo tarpu kažkurioj kitoj stovykloj jis visa tai turėjes. Kitas, dvi dienas pastovyklavęs, su ašarom prašėsi vežamas namo, nes labai pasiilgęs mamos. Suprantama, kad tie maži berniukai dar negali suvokti stovyklavimo prasmės, tačiau iš tėvų tikimasi daugiau. Kartais būna keista, kad jie į skautišką stovyklą težiūri kaip į atostogavimo bei pramogų vietą, kur turi būti labai civilizuotos gyvenimo sąlygos, augštos kokybės maistas ir daug vaikus tenkinančių priemonių. Tėvai kartais nesupranta, kad draugams neleidžiama gyventi vienoje palapinėje, jeigu jie yra atskirose skiltyse. Veikiant skilčių sistemai, tenka vadovams remtis svarbesniais principais.

Romuvos stovyklavietė sudaro sąlygas kasmet stovyklauti skautams-tėms ne tik iš Kanados, bet ir iš artimesnių JAV vietovių. Šiais metais su vietiniais stovyklavo Klevelando ir Ročesterio skautiškasis jaunimas. Iš viso vėliavų aikštėje išsirikiavo apie 170.

Savaitėmis pasikeisdami, jiems vadovavo ps. V. Turūta, s. D. Keršienė, jūr. s. P. Butėnas ir s. R. Žilinskienė. Ūkio reikalus tvarkė A. Grybas. Nei talkininkų, nei instruktorių abi savaites netrūko. Štai jie: ps. dr. V. Kvedaras, ps. A. Senkevičiūtė-Saplienė, v. sk. v. sl. O. Balsienė, S. Klibingaitytė, v. vl. R. Sriubiškis, v. sk. v. sl. V. Turūtaitė, B. Kvedarienė, ps. B. Paliulytė, v. vl. V. Keturakis, v. sk. v. sl. V. Grybienė, s. L. Gvildienė, ps. G. Tarvydienė, v. s. St. Ilgūnas, ps. V. Draugelis, ps. M. Puškorienė, s. v. v. sl. R. Belzinskas, v. sk. v. sl. L. Bagdonaitė-Cerelli, v. sk. v. sl. A. Bakūnienė, ps. M. Rusinas, v. vl. E. Namikienė, ps. L. Saplys, sk. vyčiai R. Marijošius, A. Simanavičius, D. Marijošius, ps. N. Gverzdytė, v. s. Č. Senkevičius. Draugovėms vadovavo jaunesni vadovai-vės, dauguma jų — skautai-vyčiai ar vyr. skautės. Bendroje virtuvėje šeimininkavo V. Karosienė, B. Rukšėnienė, A. Dyer, B. Stanulienė, J. Trinkūnienė, V. Klevinskienė, R. Šukienė, D. Šaltmirienė, O. Senkienė ir p. Morkūnienė. Talkino I. Krasauskas.

Jau planuojama ateinančių metų stovykla, kuri bus sukaktuvinė, plačiau paminint 15-tąjį sąskrydį.

Mūsų vedybos ir skyrybos

AL. GIMANTAS

Su pasigėrėjimu ir džiaugsmu skaitome mūsų spaudos kronikos žinutes apie lyg ir gausėjančias lietuviškas sutuoktuves. Tai šviesios žinios, maloniai nuteikiančios visus besisielojančius mūsų tautinės gyvybės išlaikymu ir tęsimu nelietuviškoje aplinkoje. Štai, vien tik didžiojo Klevelando apygardoje šiais metais laukiama bent devynerių lietuviškų vestuvių. Panašus santykis turbūt bus ir kitų stambesnių vietovių lietuviškuose telkiniuose. Visuomenė, tėvai, jaunimo organizacijos, parapijos ragina jaunuosius kurti šeimas savųjų tarpe. Juk suprantama: lietuvybę išlaikysime tik lietuviškų šeimų globoje.

Deja, tuos šviesius reiškinius aptemdo pasitaiką netaip jau smagūs faktai. Tai naujų šeimų nepastovumas ir tokios ar kitokios priežastys, vedančios prie vedybinio gyvenimo sugriuvimo. Pradžioje gal tik skyrybos, o vėliau ir teisminė ištuoka.

Rodos, imtum šioje vietoje ir visa gerkle šauktum: ne, tokie dalykai lietuviuose nevyksta! Deja, ir lietuviškos šeimos neišvengia bendrosios aplinkos gyvenimo tikrovės. Žinoma, apie tai nerašoma mūsų spaudoje, nekalbama per radijo valandėles, neužsimenama ir sekmadienių parapijų biuleteniuose. Tačiau nuo faktų neįmanoma pabėgti.

Stai, žodis kitas apie tą ištuokų pasiutpolkę. Neseniai teko keletą dienų viešėti lietuviškoje Čikagos dalyje. Daug kur pokalbiuose kaip tik lietėme lietuviškų šeimų pastovumo eigą. Teko nemaloniai nustebti, kai pašnekovai pradėjo vardais minėti asmenis, kurie kartu nebegyvena arba jau spėję ir naujas šeimas sukurti. Netiki žmogus, ir viskas. Dar taip vaizdžiai prisimena tie šaunūs lietuviškų vestuvių aprašymai, nuotraukos, entuziastingi sveikinimai... Nejaugi viskas subliuško patylomis, artimųjų ir visos lietuviškosios visuomenės nepasitenkinimui? Ar tai tik būta miražo, saldaus sapno? Ne, čia realybė, skaudi, netikėta, bet tikra. Atseit, neigiami gyvenamos aplinkos reiškiniai giliai palietė, užkrėtė ir mus, t.y. tuos, kurie tikėjome tvirtais moraliniais principais, krikščioniškomis vertybėmis. Todėl perankstyvas yra mūsų daugumos džiaugsmas, keliantis į padanges kiekvienos lietuviškos šeimos sukūrimą, neturint laiko perspektyvos pilnam įvertinimui.

Apsidairykime savo gyvenamoje vietoje ir pamatysime, kad ne vienoje Čikagoje vyksta minėti nubyrėjimai. Kitos kolonijos irgi neatsilieka, žodžiu, bendrasis skyrybų nuošimtis mažiau ar daugiau gali būti būdingas visai lietuviškai išeivijai, gal tik su mažais svyravimais atskiruose kraštuose. Žodžiu, lietuviškoji šeima išeivijoje nėra jau taip labai pastovi ir nepajudinama institucija. Ji yra veikiama pašalio vėjų, įtakų ir vietinių negeistinų įpročių, gal net tradicijų. Blogiausia, kad šeimų nepastovumas turi ir turės visą eilę neigiamybių netolimos ateities lietuviškojo gyvenimo tėkmėje.

PAVERGTOJE TĖVYNĖJE

KURSANTAI IŠ UŽSIENIO

Šiemetinę IV lituanistikos kursų laidą Vilniaus universitete sudarė 29 mūsų išeivijos jaunuoliai, klausę paskaitų 114-toje filologijos fakulteto auditorijoje liepos 5 — rugpjūčio 12 d.d. Siek tiek informacijų apie šią grupę pateikia Leonardas Aleksiejūnas "Gimtojo Krašto" 19 nr. Iš jo sužinome, kad kursų vadovais buvo dėstytoja V. Jurkuvienė ir vyr. dėstytojas S. Venckevičius. Išleistuvių vakare rugpjūčio 13 d. dalyvavo universiteto rektorius prof. dr. J. Kubilius, prof. dr. Z. Zinkevičius, docentai A. Jovaiša ir J. Kabelka, matyt, taip pat dalyvavę kursų programoje, ir "Tėviškės" draugijos prezidiumo pirm. P. Petronis. Universiteto kavinėje kiekvienas kursantas tarė padėkos žodį, net ir tie, kuriems teko susilaukti dvejetukų su pliusu už netobulą lietuvių kalbos tartį ar rašybą. Dalį kursantų pavardžių atskleidžia L. Aleksiejūno rašinys ir parašai po nuotraukomis. Iš JAV kursuose dalyvavo Virginija Irlikytė, Jonas Budraitis, Regina Bernotaitė, Audronė Klimaitė, Gedas Grinys, Viktorija Norvilaitė, Virgilijus Krapauskas, Raimondas Sidrys, seserys Rita ir Virginija Jelionytės; iš Kanados—Vida Juzukonytė, Australijos — Ugnė Kazokaitė. L. Aleksiejūno teigimu, kursantai ne tik mokėsi lituanistikos, bet ir dalyvavo dešimtyse susitikimų, ekskursijų, apkeliavo didelę respublikos dalį. Nuotraukos liudija, kad jiems teko lankytis Baltijos pajūryje, Anykščiuose, ten veikiančioje vyno gamykloje, Lietuvos Rašytojų Sąjungoje susitikti su valdybos pirmininko pavaduotoju Vytautu Bubniu, Lietuvos paminklų konservavimo institute — su vyr. architektu Vytautu Dvariškiu.

APDOVANOJO J. MIZARIENĘ

Vilniškė augščiausioji taryba prezidiumo įsaku "nusipelniusios kultūros veikėjos" vardą suteikė okupuotoje Lietuvoje vėl viešėjusiai Jievai Mizarienei, komunizmo garbintojai iš JAV. Prezidiumo pirm. A. Barkauskas, suminėdamas jos nuopelnus, pradėjo nuo paslaugų Sovietų Sąjungai: "Jūs, kaip ir daugelis pažangiųjų užsienio lietuvių, nemažai pasidarbavote, kad Amerikos tautos sužinotų tiesą apie pirmąją pasaulyje socializmo šalį, apie internacionalinę Tarybų valstybės misiją vardan žmonijos pažangos..." ("Komjaunimo Tiesa" 167 nr.). Tik paminėjęs sovietinės kompartijos sekr. L. Brežnevą ir jo garbinamą Helsinkio konferenciją, A. Barkauskas užsiminė ir apie J. Mizarienės nuopelnus gimtajam jos protėvių kraštui, kuriam ypatingas dėmesys buvo skiriamas dirbant JAV ir Sovietų Sąjungos tautų savitarpio supratimo labui. Komunizmui tarnaujantys politiniai darbai neturi nieko bendro su kultūrine veikla. Jievai Mizarienei žymiai geriau būtų tikęs Lenino ordinas. Garbės vardo suteikime dalyvavo ministerių tarybos pirm. J. Maniušis, pirmasis pavaduotojas K. Kairys, vilniškės kompartijos centro komiteto užsienio ryšių skyriaus vedėjo pavaduotojas A. Simanavičius, užsienio reikalų ministerio pavaduotojas V. Zenkevičius, kinematografijos komiteto pirm. E. Juškys, žurnalo "Komunistas" red. G. Zimanas ir atsargos gen. P. Petronis, "Tėviškės" draugijos pirmininkas.

SAVAITRAŠČIO SUKAKTIS

Vilniaus meno darbuotojų rūmuose liepos 23 d. buvo paminėtas savaitraščio "Literatūra ir Menas" trisdešimtmetis. Įvadinį žodį tarė poetas A. Žukauskas, laimėjęs šiemetinę respublikinę literatūros premiją. Su kitais rašytojais ir žurnalistais prieš 30 metų jam teko paruošti pirmąjį "LM" numerį. Savaitraščio kelią ir jo uždavinius, nurodytus XXV-jame sovietų kompartijos suvažiavime, nušvietė dabartinis vyr. red. O. Aleksa. Apie "LM" vaidmenį, didinant kūrybinių darbuotojų aktyvumą, stiprinant jų partines bei pilietines pozicijas ir atsakomybę visuomenei, kalbėjo Rašytojų Sąjungos pirmininko pavaduotojas V. Bubnys, Dailininkų Sąjungos pirm. J. Kuzminskis, Kompozitorių Sąjungos pirm. V. Laurušas, Kinematografininkų Sąjungos I sekr. J. Gricius, Žurnalistų Sąjungos pirm. A. Laurinčiukas ir kitų organizacijų atstovai. "Literatūra ir Menas" dabar yra laikomas Lietuvos kūrybinių sąjungų savaitraščiu. Augščiausiosios tarybos prezidiumo sekr. S. Naujalis vyriausybinius apdovanojimus įteikė "LM" savaitraščio vyr. redaktoriaus pavaduotojui E. Matviekui, vyresniajai korespondentei S. Ramanauskaitei. Sukakties minėjime dalyvavo grupė kompartijos ir valdžios pareigūnų .

JUODOJI RINKA

"Tiesa" rugpjūčio 8 d. redakcijos skyriuje "Dienos aidai" paskelbė įdomų pranešimą iš Palangos apie juodąją rinką moterų paplūdimyje. Spekuliantės vasarotojoms ten siūlo akinius nuo saulės, palaidinukes, rankinukus ir net auksines grandinėles. Rankinukai parduodami po 25 rublius, grandinėlės po — 100 rublių. Pranešime rašoma: "Kiekvieną dieną Palangos moterų pliaže atsidaro turgus. Ko ten nėra! Anądien miesto batų parduotuvėje buvo prekiaujama madingomis basutėmis. Kitą rytą jos jau dviguba kaina buvo pardavinėjamos paplūdimyje. Spekuliantai landūs, ypač tada, kai susilpnėja kontrolė." "Tiesos" redakcija kažkodėl nedrįsta padaryti išsamesnės išvados. Spekuliacija tarpsta ne tik dėl susilpnėjusios kontrolės, bet ir dėl chroniško gaminių trūkumo. Jeigu tų madingų basučių kiekvieną dieną būtų pilnos Palangos krautuvės, spekuliantams nepadėtų nė unguriškas jų landumas. Moterys, užuot mokėjusios dvigubą kainą spekuliantams, basutes pirktų krautuvėse. Spekuliacija Lietuvoje prasidėjo II D. karo metais su gaminių trūkumu, kurio kompartija neįstengė pašalinti per ištisą trisdešimtmetį.

VILNIAUS ŠEŠKINĖ

Vilnius susilauks penktojo priemiestinio rajono — Šeškinės, kurios projektą jau baigia ruošti Vilniaus miestų statybos projektavimo instituto darbuotojai. Šeškinėje bus vietos 50.000 vilniečių. Jiems aptarnauti bus įrengti prekybiniai ir buitiniai centrai, mokyklos, gydymo įstaigos.

V. Kst.

VILTĖ ZUBRICKAITĖ, garsėjanti lietuvaitė St. Catharines, Ont., mieste, kur ji 1974 m. buvo išrinkta iškiliąja lietuvaite, o vėliau ir vynuogių festivalio karalaite. Dabar, minint šio miesto šimtmečio sukaktį, išleistas specialus leidinys, kurio viršelį puošia Viltės nuotrauka

BRAZILIJOS LIETUVIAI

Lietuvių imigracijos 50-metis Liepos 14 d. S. Paulo miesto savivaldybės dekretu nr. 13243 Brazilijos lietuviai gavo reikšmingą dovaną: S. Paulo mieste, Vila Zelinoje, esanti pagrindinė aikštė buvo pavadinta Lietuvos vardu. Tuo reikalu dokumentus tvarkė BLB pirm. adv. Algirdas Sliesoraitis. Savivaldybėje tą projektą parėmė atstovas Arthur Alves Pinto.

Brazilijos Lietuvių Jaunimo Sąjungos laikinoji valdyba jau turėjo tris posėdžius, o spalio mėnesį praves rinkimus. Šiuo metu BLJ Sąjungos valdybą sudaro: pirm. Arnaldas Zizas, vicepirm. Silvija Bendoraitytė, sekr. Janete Nikitinaitė, ižd. Maurytis Bendoraitis; nariai: Sao Paulo jaunimo ryšiai — Lidija Rubliauskaitė, Brazilijos jaunimo ryšiai — Aleksandras Valavičius, informacija ir kitų kraštų ryšiai — Živilė Jūraitytė, politiniai reikalai — Nancy Narbutytė, lituan. reikalai — Leonisė Rubliauskaitė, Klaudijus Butkus ir Elena Baraišytė.

Žiemos stovykla Jono ir Aldonos Valavičių sodyboje Santa Isabel vietovėje įvyko liepos 11-18 dienomis. Stovyklavo šie būreliai: "Pipiriukai", "Morkutės" ir "Ledų kalnas". Stovyklos vadovė — Audra Vosyliūtė. Stovykla pasirinko sau bendrą Snieguolio vardą, nes oras, nors ir be sniego, buvo tikrai šaltas.

Aleksandras Valavičius, S. Paulo politechnikos instituto laivų statybos inžinerijos studentas, gilinosi savo darbo srityje Rio de Janeiro karo laivyno įstaigose.

M. K. Čiurlionio gimimo šimtmetis gražiai paminėtas S. Paulo seime. S. Paulo baltiečių komitetas gavo S. Paulo valstijos seimo sekretoriaus raštą, kur pranešama, kad "iškili atstovė Dulce Salles Cunha Braga įteikė prašymą nr. 52/1976, pagal kurį mūsų Darbuose įtrauktas sveikinimas lietuvių bendruomenei Mikalojaus Konstantino Čiurlionio gimimo šimtmečio proga". Pats raštas, tinkamai pagerbias mūsų menininką, buvo išpausdintas seimo dienraštyje (Diario da Assamblea). Seimo atstovei deklaraciją paruošti padėjo Brazilijos rašytojų ir meno kritikų draugijų narys Henrikas Losinskas, o medžiagą parūpino BLB Literatūros ratelio pirm. Alf. D. Petraitis.

Antanas Valavičius yra S. Paulo futbolo (rugby) rinktinės narys. Jo komanda liepos 18 d. nugalėjo sporto žaidynėse prancūzų komandą.

Dariaus ir Girėno minėjimas įvyko Šv. Kazimiero parapijos patalpose liepos 24 d. Jam vadovavo PLB lit. ratelio pirm. Živilė Jūraitytė. Rašyt. H. Mošinskienė paskaitė savo kūrybos "Nutilo pušynai".

A. D. Petraitis

Sao Paulo vaikų žiemos stovyklos "Snieguolis" dalyvių ir tėvų dalis baigiamųjų pamaldų proga. Antra iš k. — vadovė Audra Vosyliūtė Nuotr. A. Saulaičio

Į LIETUVĄ susitikti su savo artimaisiais yra išvykusios T. Enskaitienė su savo dukra M. Trumpickiene, J. Kažemėkienė su dukra I. Žiwko ir V. Ulbinienė. — P. Zabarauskai ir A. Baradinskai išvažiavo 4 savaitėm atostogų į Floridą. Tai bene bus pirmieji naujojo sezono Floridos atostogautojai. K. M.

TAUTOS ŠVENTĖS minėjimas rengiamas vietos apyl. valdybos rugsėjo 19 d. Iškilmės pradedamos 11 v. pamaldomis AV parapijos šventovėje. Visos organizacijos Mišiose prašomos dalyvauti su savo vėliavomis. Po pamaldų parapijos salėje bus rodomas filmas iš nepriklausomos Lietuvos gyvenimo. Visi kviečiami dalyvauti. Filmas yra garsinis. Jame matysime daug vaizdų ir įvykių iš mūsų tėvų krašto. Filmas bus rodomas apie 12 v. K. B.

PREL. L. TULABA, grįždamas iš eucharistinio kongreso Filadelfijoje, aplankė ir mūsų parapiją; sekmadienį AV šventovėje atnašavo šv. Mišias ir pasakė pamokslą.

LIUCĖ SKRIPKUTĖ, pernai čia vadovavusi rengimui gražiai pasisekusio pirmojo Kanados lietuvių dainų ir taut. šokių festivalio, išskrido į Čikagą pamatyti V-tosios liet. tautinių šokių šventės ir aplankyti ten gyvenančių savo giminių.

PRANEŠIMAS

Visais Hamiltono Lietuvių Namų B-vės reikalais prašau kreiptis naujų adresu: 122 Clifton Downs Rd., Hamilton, Ontario, L9C 2P3.

L. MAČIKŪNAS,
HLN B-vės sekretorius

HAMILTON, ONT

KLEVELANDO "GRANDINĖLĖ", vadovaujama talentingo vadovo Liudo Sagio nuo 1953 m., yra išaugusi į savitą sceninį vienetą. "Grandinėlė" liaudies šokių atlikime jieško įvairumo, interpretacijos natūralumo ir pilnumo. Todėl "Grandinėlė" nuo 1960 m. atlieka pilnas šokių programas — spektaklius. Šie "Grandinėlės" spektakliai ne tik apima paskirus stilizuotus mūsų liaudies šokius, bet ir atskleidžia lietuviškos buities, papročių, sodžiaus žmonių gyvenimo dalį. Visi šie spektakliai yra palydimi grupės sceninių šokių kapelos — orkestro. "Grandinėlė" su šiais šokių spektakliais aplankė Amerikos ir Kanados lietuvių kolonijas po kelis kartus. 1970 m. ji lankėsi P. Amerikoje, kur pirmą kartą su didžiausiu pasisekimu atliko lietuviškų šokių programas Kolumbijos ir Venecuelos miestų didžiųjų teatrų scenose. 1972 m. vasarą "Grandinėlė" lankėsi Europoje, kur su dideliu pasisekimu koncertavo Anglijoje ir Vokietijoje. Jos pasirodymus filmavo miestų televizijos stotys ir gražiai įvertino tų kraštų didieji laikraščiai. Po vizito pas popiežių Paulių VI spalvota "Grandinėlės" nuotrauka buvo paleista UPI žinių agentūros per visą pasaulį ir buvo išspausdinta įvairių kraštų spaudoje. 1973 m. vasarą "Grandinėlė" koncertavo Los Angeles mieste. Šio koncerto metu Wilshire Ebell teatre ji buvo nufilmuota ir paruoštas garsinis filmas "Grandinėlė prie Ramiojo vandenyno". Taip pat "Grandinėlė" turi pagaminusi pusės valandos spalvotą, garsinę televizijos juostą "The Lithuanian Dances".

Š.m. rugsėjo 26, sekmadienį, 3 v. p.p., Mohawk College auditorijoje pamatysime tų jaunųjų lietuvių pastangas garsinti Lietuvos vardą ir jos meną kitataučių tarpe. Pasikviekime savo kaimynus kitataučius į šį koncertą, kad pamatytų mūsų meną.

Bilietai gaunami pas "Aido" rėmėjų komitetoižd. J. Stankų, 121 Rothsay Ave., Hamilton, Ont. L8M 3G3, tel. 545-5432, ir sekmadieniais po paamldų parapijos salėje. Visos vietos numeruotos. Rengėjai kviečia visus iš anksto įsigyti bilietus, kad nebūtų spūsties prie įėjimo. Bilietai koncerto dieną bus parduodami prie įėjimo nuo 2 v.p.p. Gautasis pelnas, jeigu bus, skiriamas "Aido" kelionei į P. Ameriką. Tad visi dalyvaukime "Grandinėlės" koncerte!

TRADICINIS KLB HAMILTONO SALPOS FONDO vajaus ir kartu abiturientų pristatymo balius įvyks lakričio 6 d. Jaunimo Centre. Koncertinę programos dalį atliks visų mėgstami solistai V. Verikaitis, R. Strimaitis ir mergaičių choras "Aidas". J. P.

RAMUNĖ MILERYTĖ Western Michigan universitete gavo magistrės laipsnį kalbos patologijos ir audiologijos srityje. Ramunė yra baigusi McMaster universitetą Hamiltone ir Ontario College of Education Toronte.

ALGIS IR ONUTĖ DZEMONAI atšventė savo vedybų 10 metų sukaktį. Jų pasveikinti rugpjūčio 28 d., su pasiruoštom vaišėm, suvažiavo į jų namus nemažas būrelis giminių ir artimųjų, daugiausia punskiečių. Sukaktuvininkams tai buvo staigmena. Visų suvažiavusių vardu sveikinimo žodį tarė B. Mačys. Buvo įteikta vertinga dovanėlė — gražūs žėrandėliai. A. O. Dzemonai yra Punsko krašto lietuviai, ten sukūrę šeimą. Į Kanadą atvyko prieš 6 metus, kur jiems daug padėjo J. J. Kamaičiai. Čia turi įsigiję nuosavus namus ir augina du sūnus. Sukaktuvininkams linkime ilgo ir gražaus vedybinio gyvenimo.

KRISTINA ALŠĖNIENĖ - GEDRIMAITĖ susilaukė šeimos — rugpjūčio 20 d. Klevelande K. P. Alšėnams gimė sūnelis.

O. KRAKAITIENEI, kuri tarnauja lietuvių bankely "Talka", Brant ligoninėje padaryta operacija. Ligonė jau yra grįžusi į namus ir baigia sustiprėti.

Pianino ir bendro muzikos kurso pamokas duoda
JONAS ČEGYS
Hamiltone. Tel. 628-6595,
Dundas, Ontario
Priimami įvairaus amžiaus mokiniai.

Mėsos ir puikūs dešros gaminiai
Skanėstai kiekvieno skoniui
R. Denninger Ltd.
284 KING STREET E., HAMILTON — 528-8468
740 UPPER JAMES ST., HAMILTON — 389-4113
• GUELPH LINE prie PROSPECT, BURLINGTON — 639-0510
• LLOYD D. JACKSON SQUARE, HAMILTON — 525-9641

Vienintelis lietuvių bankelis Kanadoje
įsikūręs nuosavuose namuose —
Hamiltono Lietuvių Kredito Kooperatyvas
830 Main Street East, telefonas 544-7125
"TALKA"
Darbo valandos: pirmadieniais - ketvirtadieniais nuo 10 iki 5 val., penktadieniais nuo 10 iki 7 val., šeštadieniais nuo 9 iki 12 val. Liepos - rugpjūčio mėn. ir prieš ilgus savaitgalius šeštadieniais uždaryta.
Nemokama gyvybės ir asm. paskolų drauda.
Nemokamas pilnas čekių patarnavimas.
Kapitalas — virš $7.000.000.
MOKAME UŽ:
depozitus (P.C.A.) 6%
santaupas 8½%
term. depozitus 1 m. 9½%
IMAME UŽ:
asmenines paskolas 12%
nekiln. turto pask. 11%

MEDUS --
reikalingas sveikatai
Natūralus, nepasterizuotas.
Induose ar koriuose.
Iš bityno: 30 Dewson St.,
Toronto 4, Ont.
Eagles Nest
Telefonas 534-0563

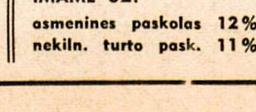
BALTIC MOVERS
Visų rūšių pervežimas baldai ir kt. Vežamas turtas pilnai apdraustas.
Skambinti tel. LE 4-1403
30 DEWSON St., Toronto, Ont.

St. Catharines, Ont.

VILTĖ ZUBRICKAITĖ ir vėl miesto dėmesio centre. Šiais metais St. Catharines mini šimtmečio sukaktį. Ta proga liepos mėnesį išleido 32 psl. leidinį "Alive and Well in St. Catharines". Tiražas — 15.000. Ant žurnalo viršelio yra V. Zubrickaitės nuotrauka. Taip pat pirmame leidinio puslapyje įdėta jos nuotrauka su prierašu: "Cover girl of the first edition of Alive & Well is Viltė Zubrickas, one of the city's summer tourism hostesses at Lock 3 of the Welland Canal". Be to, Viltės nuotraukos įdėtos ir kituose žurnalo puslapiuose su trumpais aprašymais apie jos studijas McMaster universitete ir pastaba, kad antrus metus tarnauja turistų informacijos įstaigoje.

Viltės Zubrickaitės populiarėjimas prasidėjo 1974 m., kai ji buvo lietuvių kolonijoje išrinkta iškiliąja lietuvaite, kuri atstovavo lietuviams tautybių parade. Vėliau ji kandidatavo į Niagaros pusiasalio vynuogių festivalio karalaites, drauge su 33 kitom kandidatėm. Viltė laimėjo pirmą vietą ir tapo 1974-5 m. vynuogių festivalio karalaite. Jai teko atstovauti St. Catharines miestui Kanadoje ir užsienyje. 1975 m. vasario mėn., kartu su miesto burmistru ir kitais vynuogių festivalio atstovais, ji dalyvavo panašioje šventėje Trinidade. Viltei visos kelionės išlaidos buvo miesto apmokėtos.

Viltė tapo vynuogių festivalio karalaite, būdama tik 18 metų. Augdama patriotų ir pavyzdingų tėvų šeimoje, tapo pavyzdinga Kanados lietuvaite. Jos vardas yra žinomas žymiems St. Catharines kanadiečiams veikėjams. Viltė iš pat mažens dalyvaudavo su tėvais švenčių minėjimuose. Dabar — jau universiteto studentė, bet aktyviai dalyvauja lietuviškoje veikloje. Kol mokėsi St. Catharines mieste, buvo vietos tautinių šokių grupės "Nemunas" narė. Kai išvyko studijuoti į Hamiltoną, įsijungė į tautinių šokių grupę "Gyvataras".

Sėkmės Viltei moksle ir uolumo lietuviškoje veikloje! J. Š.

London, Ontario

LITUANISTINĖ MOKYKLA, pasirengusi minėti veiklos dvidešimtmetį, pradeda naujus mokslo metus šeštadienį, rugsėjo 18. Pamokos — nuo 9 v.r. ligi 1 v.p.p. Šv. Jono mokykloje, Hill gatvėje. Lietuviai tėvai, turį mokyklinio amžiaus vaikų, net ir lietuviškai nekalbančių, bet norinčių išmokti, kviečiami juos užregistruoti pas p. Eimantą tel. 451-9359 arba p. Gudelį 451-8148.

Registracija į specialią lietuvių kalbos klasę, už kurią gaunama viena užskaita XIII sk. diplomui gauti, veikiančią vakarais Clarke Road Secondary School gimnazijoje, bus rugsėjo 21, antradienį, 7.30 v.v. Informacija gaunama pas G. Petrauskienę 438-8983. A.

St. Petersburg, Fla.

PRAĖJUS VASAROS karščiams, ši vietovė vėl atbus — suvažiuos daug tautiečių ir kitų iš JAV bei Kanados ir užpildys viešbučius, motelius ir privačius namus. Yra daug lietuvių, kurie nuomoja kambarius. V. Baranauskas turi net keletą namų, išnuomojamų vasarotojams (V. Baranauskas, 4035 Haines Rd., tel. 522-7536).

St. Petersburg lietuviai turi savo pamaldas kiekvieną sekmadienį, 4 v. p.p., Holy Name Church, 58 St. ir 15 Ave., Golfport. Pamaldas laiko kun. T. Degutis, vargonininkauja A. Mateika. Šiuo metu į pamaldas susirenka apie 60-70 tautiečių. Kor.

LIETUVIAI PASAULYJE

JA Valstybės

LIETUVIŲ PAGEIDAVIMUS respublikininkų suvažiavime Kansas mieste ruošiamai rinkiminio vajaus programai įteikė ALTos pirm. dr. K. Bobelis ir J. Talandis. Ši programa liudija, kad užsienio politikoje respublikininkai ir toliau yra pasiruošę remti pavergtų tautų laisvės siekius. Pasisakoma prieš pagrindinių žmogaus teisių laužymą, primenama, kad visos tautos, pasirašiusios Helsinkio susitarimus, turi laikytis jų paragrafų. Respublikininkų suvažiavime antrininkais dalyvavo du lietuviai: dr. J. Genys — Marylando delegacijoje, A. Zaparackas — Mičigano. ALTos valdyba pasiuntė sveikinimo raštą respublikininkų kandidatams prezidentiniuose rinkimuose — prez. G. Fordui ir senatoriui Robertui Dole, kandidatui į viceprezidentus. Pastarasis 1972 m. yra dalyvavęs Vasario 16 minėjime ir jame taręs žodį. R. Dole yra gerai susipažinęs su Lietuvos reikalais. ALTos vardu po demokratų suvažiavimo buvo pasveikinti ir šios partijos kandidatai — J. Carter ir jo viceprezidentu pasirinktas sen. W. F. Mondale.

AMERIKOS LIETUVIŲ R. KATALIKŲ FEDERACIJOS seimas įvyks spalio 23-25 d.d. Čikagoje, Brighton Parke, Nekalto Prasidėjimo parapijos salėje. Seime bus paminėta šios organizacijos 70 metų sukaktis.

PENKTOJI LIETUVIŲ DIENA, rengiama LB Bostono apygardos ir LB Worcesterio apylinkės, įvyks Worcesteryje, Maironio parke, rugsėjo 19 d. Ji bus susieta su JAV nepriklausomybės dvišimtmečiu. Dalyvauti kviečiami visi Naujosios Anglijos lietuviai. Programoje — sporto varžybos, Brocktono Šv. Kazimiero parapijos choro koncertas, tautiniai šokiai.

LOS ANGELES LIETUVIAI SKAUTAI nuosavoje Rambyno stovyklavietėje rugpjūčio 7 d. paminėjo dvi reikšmingas sukaktis — skautiškos veiklos dvidešimtpenkmemetį ir stovyklavietės įsigijimo dešimtmetį. Rambyno stovyklavietė yra 8.000 pėdų augštyje, Holcomb Valley, Big Bear. Sukaktuvinės Mišias atnašavo kun. B. Markaitis, SJ, pasakęs ir šiom dviem progom skirtą pamokslą. Minėjimo dalyvių eilėse buvo ir LSS seserijos vyriausia skautininkė Irena Kerelienė iš Čikagos.

LIETUVIAI PRANCIŠKONAI Brooklyne, N.Y., Kultūros Židinio didžiojoje salėje, spalio 10 d. rengia šv. Pranciškaus 750-tųjų mirties metinių minėjimą. Jis bus pradėtas daugelio kunigų koncelebruojamomis Mišiomis, o po jų įvyks akademinė dalis. Paskaitą "Šv. Pranciškus ir Lietuva" skaitys Simas Sužiedėlis, savo kūrybą — poetas Leonardas Andriekus, OFM. Koncertinę dalį atliks vyrų choras, specialiai suorganizuotas muz. Algirdo Kačanausko. Minėjiman pakviesti du vyskupai — Brooklyno vysk. F. Mugavero ir vysk. V. Brizgys.

KUN. ANTANAS SABALIAUSKAS, salezietis misijonierius, saleziečių namuose Cedar Lake rugpjūčio 15 d. atšventė vienuolinio gyvenimo penkiasdešimtmetį. Šia proga su jo biografija bei nuveiktais darbais skaitytojus supažindino laikraštis "Sunday Visitor", leidžiamas Gary mieste, Indianos valstijoje. Primenama, kad kun. A. Sabaliauskas, SBD, yra lietuvis, buvęs pirmuoju lietuvių saleziečių biuletenio redaktorium, įsteigęs ir redagavęs lietuvių žurnalą "Tėvų Kelias" P. Amerikoje. Apaštalavimo darbą jam teko dirbti Ispanijoje, Indijoje, Italijoje, Šveicarijoje, Kolumbijoje ir Venecueloje. Atvykęs į Cedar Lake 1954 m., sukaktuvininkas įsteigė saleziečių namus, kuriuose ir dabar gyvena. Gary vyskupijoje jis penkerius metus vasaros mėnesiais yra aptarnavęs sezoninius darbininkus iš Meksikos, paprašytas vietinio vyskupo.

Argentina

RICARDO RAČELIS, pasitraukęs iš Argentinos karo laivyno, dirba tolimojo plaukiojimo kapitonu norvegų "Gotas Larsen" laivininkystės bendrovėje. Jis raižo visus pasaulio vandenynus, bet jo nuolatinė gyvenamoji vieta yra Argentinos pajūrio miestas Necochea. Čia gyvena jo žmona Elsa, dukrelės Marcela ir Andrea. Kapitonas R. Račelis taipgi dažnai aplanko Buenos Aires mieste savo tėvą Juozą, seserį Nelidą su šeima, dėdę Kastantą ir draugus.

JURGIS PUŠKORIUS, švedų laivo "Tasmania" jūrininkas, laivui atplaukus į Buenos Aires uostą, aplankė savo seną bičiulį Antaną Kirstuką ir per jį įteikė 10 svarų auką "Argentinos Lietuvių Balsui".

Australija

MELBURNO "DAINOS SAMBŪRIS" rugpjūčio 14 d. Lietuvių Namuose surengė gražų balių, susilaukusį gausių dalyvių. Šokių muzika buvo pritaikyta vyresnio amžiaus tautiečiams ir jiems priminė jaunystės dienas. Vakarienės metu dalyvių laukė trys įvairių patiekalų pilni stalai. "Dainos sambūris" 1976 m. pabaigoje įvyksiančiose Lietuvių Dienose atliks jų atidarymui skirtą kantatą. Rugsėjo 19 d. jis atstovaus lietuviams baltiečių koncerte Š. Melburno Town Hall salėje prie Lietuvių Namų. Bendri baltiečių koncertai buvo pradėti rengti prieš keletą metų L. Baltrūno ir "Dainos sambūrio" iniciatyva. Juos kasmet iš eilės rengia latvių, estų ir lietuvių chorai. Šiemetinio koncerto rengėjas yra "Dainos sambūris".

LIETUVIŲ STUDENTŲ BALIUS įvyko liepos 24 d. Melburno Lietuvių Namuose. Studentus ir jų svečius linksmino violetinė šviesa šokių metu, įdomūs žaidimai, pravesti Algio Karazijos. Pvz. reikėjo surasti po kėdėm paslėptas šešias žvaigždutes ir radėjams išpūsti balioną iki jo sprogimo. Vyrų laukė nelengvas uždavinys kuo greičiau surasti moterišką 7 nr. batuką ir jį atnešti programos vadovui. Laimėtojai gavo po didelį butelį šampano. Šilta vakarienė pasirūpino Lietuvių Katalikių Moterų Draugija, vadovaujama pirm. H. Statkuvienės.

Brazilija

RIO DE JANEIRO LIETUVIAI imigracijos penkiasdešimtmetį mini rugsėjo 12 d. Planus paruošė kun. M. Valiukevičius, A. Gaulia, K. Gaulia, K. Audėnas, I. Dubauskas, G. Boleckienė, T. Savickienė, F. Dantas dažnuose rengėjų komiteto posėdžiuose. Kadangi Rio de Janeire lietuvių imigracijos penkiasdešimtmetį norima paminėti visos Brazilijos mastu, kun. M. Valiukevičius užmezgė ryšius su Sao Paulo komitetu. Tikimasi susilaukti bent lietuvių atstovų iš kiekvienos Brazilijos provincijos. Iškilmę numatoma pradėti 9 v.r. vainiko padėjimu prie II D. karo paminklo ir specialiu lėktuvų praskridimu. Penki vyskupai 11 v.r. Candeliarijos šventovėje koncelebruos iškilmingas Mišias, kurias transliuos "Globo" televizija. Po pamaldų bus bendra dalyvių kelionė laivu po Guanabaros įlanką ir vaišės Marambajos saloje. Kariuomenės biblioteka šia proga išleis portugalų kalba brošiūrą apie Nijolės Sadūnaitės teismą. Šv. Kazimiero kolegijos rektorius prel. L. Tulaba yra pažadėjęs parūpinti Brazilijos lietuviams popiežiaus Pauliaus VI palaiminimą.

Urugvajus

MONTEVIDEO LIETUVIAI turi dvi radijo valandėles — katalikų ir "Gintaro žemės panoramą". Nuo gegužės 15 d. katalikų valandėlė persikėlė į kitą radijo stotį — CX 46 "Radio America", kurios laidos yra geriau girdimos, bet už pusvalandį reikia mokėti 30 naujųjų pezų. Senojoje stotyje, kuri buvo uždaryta, pusvalandis kainavo 24 pezus. Išlaidas padengia radijo mėgėjai, prie pageidaujamos plokštelių muzikos ir sveikinimų pridėdami po 4-5 pezus. Ta pačia radijo stotimi naudojasi ir radijo valandėlė "Gintaro žemės panorama", transliuojama kiekvieną šeštadienį nuo 8 v.v. iki 8.30 v.v. Lietuvių katalikų radijo valandėlė transliuojama sekmadieniais, 8 - 8.30 v. ryto.

Britanija

DIDYSIS LIETUVIŲ SĄSKRYDIS Londone įvyks rugsėjo 11 d. Jam yra išnuomota graži salė — Bethnal Green York Hall. Rengėjų vardu šį metinį sąskrydį atidarys DB Lietuvių Sąjungos centro valdybos pirm. J. Alkis. Kadangi šia proga bus ir Tautos šventės minėjimas, specialų žodį apie jos reikšmę tars Lietuvos atstovas V. Balickas. Numatyta įdomi meninė programa, kurią atliks "Linksmieji šiaurės broliai" iš Bradfordo, E. Vainorienės vadovaujama dainų ir liaudies instrumentų grupė iš Nottinghamo, Londono tautinių šokių grupė, jau grįžusi iš šventės Čikagoje. Pakviesta ir Australijos lietuvaitė Virginija Inkrataitė, pasižymėjusi pianistė, bei jos draugė sol. R. Liptrott. Ar jos tikrai galės dalyvauti, tebėra neaišku, nes V. Inkrataitė ruošiasi dideliam koncertui, kuris įvyks šį rudenį. Sąskrydis bus užbaigtas dalyvių šokiais, grojant ukrainiečių kapelai. Tikimasi gausaus lietuvių dalyvavimo ne tik iš Londono, bet ir kitų miestų. Specialią ekskursiją yra pasižadėję suorganizuoti Derbio lietuviai.

BRITANIJOS SKLANDYMO VARŽYBOSE Pranas Požerskis, gyvenąs Ketteringe, sklandytuvu "ASW-17" pasiekė naują Britanijos greičio rekordą, nuskridęs 215 km per 1 val. 57 min. Vidutinis jo greitis — 117 km per valandą. Senasis rekordas buvo 114 km per valandą. P. Požerskis yra žinomas sklandytojas, jau ir anksčiau laimėjęs įvairių prizų.

Vokietija

"LABDAROS" DRAUGIJOS pirm. Jonas Glemža su pramonininku L. Dirse šią vasarą aplankė Šv. Jadvygos (St. Hedwig) prieglaudoje gyvenančius lietuvius senelius. Prieglauda yra gražiame pušyne prie Vechtos miestelio. Joje gyvena pagarsėjęs medžio drožėjas Stasys Motuzas, turintis atskirą kambariuką su balkonu ir patalpą drožinėjimui. Pernai jį, važiuojantį mopedu Vechtoje, sužeidė neatsargus automobilio vairuotojas. Daugiausia nukentėjo žandikaulis. Šiuo metu sveikata yra pagerėjusi, bet vis dar jaučiąs skausmus kakle ir galvoje, esąs nusilpęs. S. Motuzas jau artėja prie amžiaus aštuoniasdešimtmečio. Be jo, prieglaudoje gyvena Teresė Dubauskaitė ir keturi kiti lietuviai, o kapinėse yra net 54 lietuvių kapai. Čia palaidota ir S. Motuzo motina, kurios kapą jis yra papuošęs gražiu savo darbo koplytstulpiu. Viešnagės proga S. Motuzas J. Glemžai padovanojo daug savo drožinių, kurie perduoti "Labdaros" draugijos loterijai, įvyksiančiai rugsėjo 18-19 d.d. Bad Godesberge. Jos pelnas skiriamas Punsko lietuvių moksleivių paramai.

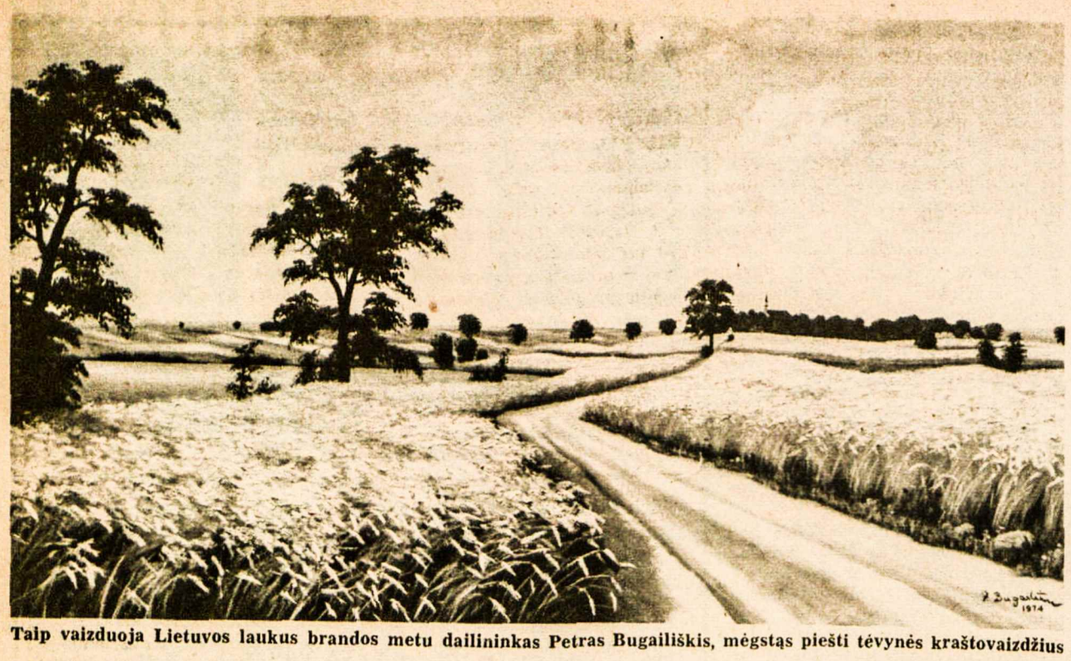

Taip vaizduoja Lietuvos laukus brandos metu dailininkas Petras Bugailiškis, mėgstąs piešti tėvynės kraštovaizdžius

Lietuviai filmų pasaulyje

ALGIRDAS GUSTAITIS

Prancūzų rašytojas Rene Masson, daugelio romanų autorius, parašė romaną "Les comperes de misericorde" (Mielaširdingumo kūmai), kur pagrindinis veikėjas yra lietuvis Kazimieras Pantalaskas. Jisai bando nusižudyti, bet medžiokliniu šautuvu prašauna pro ausį. Nemoka nė žodžio prancūziškai, ir net bibliotekų žodynai nepadeda policininkams išsiaiškinti, iki pasitaikęs valkata neprašneka lietuviškai.

Apie tą veikalą, vėliau paverstą filmu, J. Dainauskas rašė "Drauge" 1959 m. spalio 19 d. ir kult. "Draugo" skyriuje 1959 m. lapkričio 28 d. "Naujienos" 1959 m. spalio 26 d. paskelbė tokią ELTOS žinutę: "Lietuviai prancūzų romane ir filme. Paryžiaus leidykla R. Laffont (30, rue de l'Universite) išleido romaną, kuriame svarbiausias veikėjas yra lietuvis Kazimieras Pantalaskas. Figūruoja ir kiti lietuviai. Romano autorius — Rene Masson. Veikalo siužetas panaudotas jau ir filmui, kurį statė Paul Paviot šią vasarą. Pantalasko vaidmenį čia vaidino amerikietis C. Student. Statant filmą, buvo įkalbėta į magnetofoninę juostą ir apie 20 sakinių lietuviškai. Jie bus panaudoti filmo sinchronizacijai".

Labai reikia daugiau duomenų, nuotraukų iš to filmo! Ar niekas iš Prancūzijoje gyvenančių lietuvių apie tai neturi pilnesnių duomenų?

"Jons ir Erdmė"

Vokiečių filmų žurnalas "Film-Revue" (Karlsruhe, 1959 m. 9 nr.) paskelbė apie šilutiškio rašytojo Hermano Sudermano veikalą "Jons ir Erdmė" iš Prūsijos lietuvių gyvenimo. Vyriausią Erdmės vaidmenį atlieka italė Giusetta Masina, žinoma iš filmų "La Strada", "Il Bidone" ir kt. Režisorius — Viktoras Vicas. Dalis filmo atlikta Berlyne, dalis — Varšuvoj.

Tokią žinutę paskelbė ELTA, atspausdino "Naujienos" 1959. V. 25. Apie "Joną ir Erdmę" esu paskelbęs iliustruotą rašinį "Lietuvių Dienose".

Viesulo kūryba filme

Vienas geriausių užsienio lietuvių dailininkų Romas Viesulas yra talkinęs lietuviškam filmui. Apie tai Aleksis Rannit "Vienybėje" 1958 m. rugsėjo 19 d. rašė :

"Prieš Romui Viesulai išvykus į Europą, jo draugai, tarp jų nemaža amerikiečių, susirinko praeitą sekmadienį Baltic Freedom House patalpose. Šia proga buvo rodomas Romo Viesulo ir Antano Gudaičio pagamintas filmas Creative Lithography. Šio gero skonio filmas yra populiaraus mokslo padarinys ir kaip toks jis yra įdomus bandymas meno ir švietimo srityje. Fotografijos atžvilgiu galima buvo pasigesti įdomesnių kompozicijos nuotraukų, o elegantiškai sutvarkyta teksto dalis iš tikrųjų reikalauja papildomos medžiagos, kad paprastas žiūrovas galėtų suvokti litografijos techniką. Nežiūrint šių trūkumų, filmas, pirmas tokios rūšies lietuvių dailėje, o kartu ir vienas pirmųjų apie litografiją bendrai, yra vertas pagyrimo. Jisai, šiek tiek perkomponuotas, tikrai atitiks tarptautiniam lygiui. Tai dar viena dokumentacija Romo Viesulo besąlyginiam pasišventimui savo specifinei dailei pademonstruoti".

Prie rašinėlio išspausdinta V. Gedgaudo nuotrauka: dokumentinio filmo "Creative Lithography" realizatoriai — Romas Viesulas ir Antanas Gudaitis. Gaila, filmo neteko matyti, nei ką platesnio skaityti.

Skaičiau, Kanadoje rengiamas rimtas filmas apie lietuvius dailininkus Antaną ir Anastaziją Tamošaičius. Tuo reikia labai džiaugtis.

Apie brolius Mekus

Adolfas ir Jonas Mekai yra daug nuveikę filminėje srityje. Gaila, jų darbai nieko bendro su lietuviais neturi. Jie tarsi vengia lietuviškos tematikos ir filmuoja, rašo taip, kad būtų kuo toliau nuo lietuvių tautos, kuo arčiau pasimetėliškų kreivažiūrių ar net visiškai nukreivėjusių. Neseniai jų pagamintas filmas apie apsilankymą Lietuvoje, sutikimą motinos, manytina, tebuvo taškas be išeities.

Algimantas Šalčius kultūr. "Draugo" skyriuje 1960 m. gegužės 21 d. rašė:

"Apie brolius Mekus NYTimes, gegužės 11 d. numeryje pranešė, kad Jonas Mekas, "Film Culture" žurnalo redaktorius, su broliu Adolfu, redaktoriaus pavaduotoju, įsteigė nepriklausomą filmų paruošimo bendrovę. Bendrovė vadinasi "FC Film Unit" ir ji jau įsigijo studiją. Pirmasis filmas, vardu "Guns of the Trees", dokumentinis kūrinys — egzistencialistinė drama, parašyta ir režisuota Jono Meko, bus pradėta sukti New Yorko apylinkėse liepos mėnesyje. Adolfas Mekas parašys ir režisuos antrąjį filmą "Hallelujah the Hills", kuris bus sukamas šiais metais Kanadoje".

"Draugas" kult. skyriuje 1960. XII. 17 paskelbė:

"Jono Meko pastangomis neseniai buvo įkurta "New American Cinema" draugija New Yorke. Ji apjungia 22 "naujųjų" filmų gamintojus. J. Mekas yra vienas iš oficialių vadovybės narių, tačiau tikrumoje jis yra sąjungos tikrasis variklis. Jono Meko parašytas, surežisuotas ir pastatytas naujasis filmas "Guns of the Trees" yra baigtas sukti ir šiuo metu redaguojamas. Jonas Mekas jau gavo kvietimą į Venecijos Tarptautinį Filmų Festivalį kitiems metams. "Variety", Amerikos filmų ir televizijos žurnalas, lapkričio 23, 1960, plačiu straipsniu vėl aprašė brolių Mekų veiklą".

Linkėtina, kad jie pasuktų lietuviškų filmų keliu.

Kiti tautiečiai

John P. Baragray tėvai yra iš Lietuvos. Vaidino "Pardners" ir kt. Gimė Haleyville, Alabamoje. Dirbo su "Paramount" filmų studija Hollywoode.

George Edward Mayon yra Tautkus. Jo žmona Dorothy Roberts buvo žinoma artistė ir šokėja. Jis, grįžęs iš gastrolių po Europą su Karre Le Baron Trio trupe, buvo priimtas šokėju į filmus. Pradžioje šoko, o paskui ir vaidino, daugiausia "Warner Bros.", taip pat "Paramount", "MGM" ir kitose filmų studijose.

Gimė ir augo Hartforde, Conn." Su tėvais priklausė "Lietuvos Sūnų ir Dukterų Draugijai", dainavo lietuvių chore. Jo tėvai Petras ir Kleopa Tautkai yra atvykę iš Lietuvos.

Šoko "Rapsody in Blue", "Shine on Harvest Moon", "Singing in the Rain" ir kt. 1938 m. šoko Kaune ir Palangoje bei kituose Europos miestuose su J. Krenčiaus suorganizuota trupe "Karre Le Baron". "Lietuvių Dienose" 1951 m. gruodžio nr. yra jo nuotrauka filmavimo metu.

Anapus geležinės uždangos

"Naujienos" 1960. VIII. 5 paskelbė:

"Š. m. liepos 25 d. Čekoslovakijoje įvyko 12-sis tarptautinis kino festivalis. Tarptautinės filmų federacijos jury komisija savo premiją paskyrė lietuviškam filmui "Gyvieji didvyriai"; ypač išskyrė antrąją novelę "Lakštingalą".

"Pirmoji vieta lietuviškam filmui. Pabaltijo ir Gudijos meninių ir dokumentinių filmų "apžiūroje" Vilniuje pirmoji vieta ir pereinamoji dovana teko Lietuvos kino studijos pagamintam filmui "Adomas nori būti žmogumi". Ir kinų apybraižų konkurse pirmoji vieta tekusi Lietuvos filmui "Kauniečiai" ("Draugas" 1959. V. 4).

"Europos Lietuvis" 1973. XII. rašė:

"Donatas Banionis. "Die Raute" redaktorius Albert Unger prisiuntė iš Vokietijos filmo "Goya" recenziją, kurios laisvą vertimą čia pateikiame:

Tarptautiniame filmų festivalyje Maskvoje 1971 m. žinomas Rytų Vokietijos režisorius Konrad Wolf pastatė pagal Lion Feuchtwangerio romaną filmą, pavadintą "Goya". Jame dalyvauja menininkai iš R. Vokietijos, Lietuvos ir kitų kraštų. Lapkričio 2 d. tas filmas buvo rodomas per Vokietijos televiziją ir susilaukė palankaus atgarsio. Niekada iki šiol socialistiniuose kraštuose nebuvo bandoma materialinę ir meninę medžiagą sutelkti į vieną filmą. Rytų Vokietijos filmų studija Babelsberge, Lenfilm ir Sofijos studija dirbo kartu. Pagrindinį Goya'os vaidmenį atliko lietuvis artistas Donatas Banionis. Ispanijos meno genijaus vaidmenyje jis sugebėjo perduoti žmogaus natūralią prigimtį, jos blogybes, pavydą ir aistrą. Jo dėka "Goya" yra vertingas įnašas į filmų pasaulį".

Šernas Homero "Iliadoje"

Latvių rašytojas, filmų apžvalgininkas Anšlavs Eglitis 1956 m. nr. 327 "Austral. Latvietis" paskelbė straipsnį apie Laurence Harvey, Jokūbą Šerną, Lizą Montella. "Neprikl. Lietuva" 1956. XI. 28 paskelbė vertimą:

"Jokūbas, kaip daugelis šių dienų jaunų žmonių, yra "apsėstas" auto manijos — važinėja baltu, atviru Cadilac'u, Ferrari sporto mašina arba lenktyniniu Lansijos automobiliu. Bet jis yra didelis knygos mylėtojas, gerai moka prancūzų, anglų, italų ir rusų kalbas ir šiuo metu rašo savo knygą apie savo marguosius pokarinius nuotykius ir svaiginančios karjeros pradžią. Jis nevengia draugystės su savo tautiečias. Jo namus puošia lietuvių dailininkų kūriniai ir liaudies meno išdirbiniai".

"Dirva" 1963. VI. 26: "Jacques Šernas, lietuvių kilmės kino filmų artistas, vaidina dabar Amerikos ir Europos miestuose filme "55 Days at Peking" Bent Amerikoje, kino teatrų reklamose pastebėsit tik amerikiečių pavardes — Charles Heston, Ava Gardner, David Niven ir kt. Tuo tarpu Europoje visur pirmauja J. Šerno pavardė".

Amerikiečių žurnalas "Movie Album" nr. 5, 1956 m. paskelbė, kad Jack Šernas įsikūrė Hollywood'e: "Jack Sernas is the European golden boy, and his two Warner Brothers movies ("Jump Into Hell" and "Helen of Troy") have made him a big name. Before that, he had made more that 30 movies in France, Italy and England. He settled in Hollywood, bringing with him his wife, Maria Stella, an Italian writer, and their first baby, Francesca Lizia. Before he married, he had dated (during his first trip to Hollywood) such chickades as Shelly Winters and Terry Moore. It will be fascinating to see how Hollywood changes Jack ... and, in turn, what Jack does to Hollywood". Prie žinutės yra didoka J. Šerno nuotrauka.

Gaila, Jokūbas Šernas Hollywoode ilgai nepasiliko. Apie jį esu rašęs plačiau. Jack Sernas ir eilė kitų lietuvių filmų pasaulyje paminėti mano knygutėje "200.000.000 and Lithuania", išleistoje 1971 m. Los Angeles.

Mano paprašytas, Juozas Tininis 1956 m. išvertė gabaliuką iš Homero "Iliados" Jack Šernui pagerbti, nes jis filme "Helen of Troy" vaidino svarbiausią asmenį — Paris:

Afroditė visai nesunkiai,
kaip deivei pritinka,
Pagrobė Parį ir paslėpė jį
didžiam tamsume:
Ji pasodino jį kambary, kvepalais
išsmilkytam,
O pati nuėjo įspėti Elenos.
Ji rado
Ją viršūnėje bokšto, apsuptą
moterų Trojos.

"Lietuvos Jeruzalė"

Tritomis ir keturkalbis veikalas apie Vilniaus žydus

Didžiojo sunaikinimo išvengę Vilniaus žydai laisvajame pasaulyje išleisdino iliustruotą dokumentinį veikalą "Lietuvos Jeruzalė" keturiom kalbom — hebrajų, anglų, žydų (jidiš) ir rusų. Nors veikalas skirtas Lietuvos sostinei, tačiau lietuvių kalbos jame nėra, išskyrus kaikuriuos fotostatinius dokumentus, įsakymus, atsišaukimus. Redaktoriai bei leidėjai, mažai tepatyrę nepriklausomos Lietuvos gyvenimo, matyt, nejautė reikalo įjungti ir lietuvišką tekstą, bent pratarmėje, kaip ženklą respekto kalbai to krašto, kurio sostinėje žydai sukūrė savo "Jeruzalę". Pagarba betgi tenka leidėjams bei redaktoriams už tai, kad jie Lietuvos vardo niekur nevengia ir tuo netiesiogiai liudija faktą, kad Vilnius ir jo kraštas yra integralinė Lietuvos dalis.

Veikalas yra didelio albuminio formato. Pirmieji du tomai (838 psl.) yra skirti dokumentinėm nuotraukom, trečiasis (mažesnio formato, 470 psl.) — bibliografijai apie Vilnių įvairiom kalbom. Pastarajame sužymėti ir lietuvių autorių veikalai. Tai nepaprastai didelio užmojo darbas, atliktas per 25-rius metus. Jo redaktoriumi ir medžiagos telkėju nurodytas Leyzer Ran. Jam teko atlikti pagrindinį darbą, kuriam talkino visa eilė bendradarbių.

Minimasis veikalas atspausdintas Niujorke ant gero kalkinio popieriaus, techniškai gerai atliktas. Kadangi tai albumas, įdomu vartyti, lengva skaityti, nors puslapių skaičius labai imponuojantis. Nuotraukos bei kita dokumentinė medžiaga domina ne tiktai žydą, bet ir lietuvį, ir vokietį, ir lenką, ir rusą, nes liečia daugiau ar mažiau visas šias tautybes.

Atsivertus pirmąjį puslapį, pirmiausia krinta į akis stambus veikalo pavadinimas "Jerusalem of Lithuania". Pratarmėse net trys žydų veikėjai aiškina to termino kilmę. Iš jų matyti, jog šis terminas kilo dėl žydų kultūrinio bei religinio gyvenimo suklestėjimo Vilniuje. Pasak redaktoriaus L. Ran, Vilniaus žydai buvo labiausiai persekiojama etninė grupė visais laikais. Dėlto ji buvusi verčiama tapti kiek galint autonomiška, nepriklausoma bendruomene. "Atkaklūs Vilniaus žmonės, nepaisant baisių ekonominių sąlygų, pasiekė savo tikslą ir tokias negirdėtas augštybes, kad Vilniaus žydų bendruomenė pasaulio žydų bendruomenių buvo vainikuota 'Lietuvos Jeruzale'. Ir šį užtarnautą vainiką Vilniaus žydai nešė iki kruvino galo" (psl. XVIII). Prof. Abraham Joshua Heschel aiškinimu, Vilnius įgavo sakralinį vardą ne dėl karališkų rūmų, ne dėl augštųjų kunigų, kurių ten nebuvo, bet dėl dvasinio-mokslinio žydų polėkio, dėl jų ašarų ir tikėjimo (psl. XXI).

Vilniaus žydų praeitį veikalas pradeda nuo XV š. dokumentinių ištraukų ir veda skaitytoją iki žydų sunaikinimo II D. karo metu. Lietuvos vardas šimtmečių slinktyje beveik neminimas. Jis iškyla tiktai nuo 1940 m. skyriuje "Vilnius, The Capital of Lithuania." Lietuviai minimi ypač ryšium su žydų naikinimu bei jų pagalbiniu vaidmeniu. Išspausdinta fotostatinė kopija laikinosios Lietuvos vyriausybės sprendimo pritarti forsuojamam pagalbinės lietuvių policijos ir žydų koncentracijos stovyklos steigimui. Nutarimas pasirašytas Ambrazevičiaus, laikinai einančio min. pirmininko pareigas, ir ministerių kabineto reikalų vedėjo J. Švelniko. Įdėta daug nuotraukų, rodančių Vilniaus geto įsteigimą, trikalbius atsišaukimus, asmenis, dalyvavusius žydų naikinime.

Specialus puslapis paskirtas žydų geto policijos viršininkui ir jo atstovui Jokūbui Gens, kuris vadovavo žydų žygiui į mirtį. Įdėta ir ištrauka iš jo kalbos liaudies teisme. Joje J. Gens išreiškia dviveidį savo vaidmenį — paaukoti dalį žydų, kad išgelbėtų daugumą: "Norėdamas išgelbėti žydų likučius, aš buvau priverstas vesti juos į mirtį. Kad žydai galėtų išeiti į laisvę su ramia sąžine, esu priverstas braidyti purvyne ir elgtis nesąžiningai" (psl. 439).

Plačiai ir stipriai dokumentuotas Vilniaus žydų persekiojimas, bet tik du puslapiai skirti žydų gelbėtojams. Tai viena silpniausių veikalo vietų. Ji skaitytojui sudaro klaidingą įspūdį, būtent, visi žydus naikino, išskyrus keletą retų išimčių, kai tuo tarpu jų buvo daug daugiau. Jei nėra jų nuotraukų, turėjo būti sudarytas bent sąrašas. Bet tai dalykas, kurio nepadarė nei žydai, nei lietuviai, nei kitos Vilniaus tautybės.

Taip pat nemažai vietos skirta žydų pasipriešinimui prieš naikinimą, bėgimui į miškus pas sovietinius partizanus, XVI divizijai, kurioje 55% buvo žydų, 30% lietuvių, 15% rusų ir kitų. Pagaliau viename puslapyje rašoma: "Jerusalem of Lithuania liberated!" Deja, džiaugsmas perankstyvas — netrukus "išlaisvinimas" tapo nauja vergija net ir žydams, kurie kovojo Stalino armijoje. Tas nusivylimas matyti veikalo pabaigoje, kur sakoma, kad 1945 m. Paneriuose sunaikintiem žydam (80.000) buvo pastatytas paminklas, bet 1952 m. jis buvo komunistų partijos susprogdintas. Tada likusieji Vilniaus žydai suaukojo 60.000 rb. naujam paminklui, ant kurio galėjo būti įgraviruotas tik lietuviškas ir rusiškas įrašas: "Fašistinio teroro aukoms 1941-1944". Žydų vardas net neminimas.

Veikale nusiskundžiama, kad dabartiniai sovietai leidžia veikalus įvairiomis kalbomis apie Vilnių (net arabiškai), bet niekur nemini žydų. Dėlto leidinio redaktorius L. Ran pratarmėje ir sako, jog šio veikalo uždavinys esąs "duoti dokumentinį atsaką sistematinei sovietų pastangai ištrinti ir paneigti žydų praeitį Vilniuje". Pasak dabartinių sovietinių autorių, esą žydai Vilniuje niekad negyveno, "Lietuvos Jeruzalė" niekad neegzistavo (psl. XVIII).

Taigi, kokia gyvenimo ironija! Žydai, kurie taip narsiai kovojo sovietinėje kariuomenėje už Lietuvos "išlaisvinimą", patys pateko naujon vergijon. Tai rodo, kad joks totalizmas nėra laisvės nešėjas.

Paskaičius "Lietuvos Jeruzalę", kyla užuojautos jausmas kūrybingai Vilniaus žydų bendruomenei, pasiekusiai didelių laimėjimų dvasiniame žydų pasaulyje ir susilaukusiai tokios triušKinančios tragedijos. Antra vertus, norėtųsi iš veikalo autorių platesnės perspektyvos, susiejančios Vilniaus žydų Jeruzalę su visos Lietuvos gyvenimu. Dabar išeina, kad buvo "Lietuvos Jeruzalė", bet nebuvo Lietuvos. Juk tai kraštas, kuriame žydai pasiekė tokių dvasinių augštumų. Reikėjo tad duoti bendrą valstybinį Lietuvos foną, kuriame savo vietą turėjo ir sostinės, ir viso krašto žydai. (XIX psl. keliomis eilutėmis bandyta eiti ta linkme, bet nurodyta klaidinga Liublino unijos data, būtent 1659 m. vietoje 1569 m.). Dabar skaitytojai daug sužino apie "Lietuvos Jeruzalę" kaip izoliuotą miestą, bet beveik nieko neranda apie pačią Lietuvą, kurioje ta "Jeruzalė" išaugo. Toks grynai etnocentrinis požiūris siaurina veikalo vertę.

(Jerusalem of Lithuania, illustrated and documented. Collected and arranged by Leyzer Ran. Volume I, II, III. New York 1974. Veikalas gaunamas: Vilno In Pictures, Inc., 34-40 93rd Street, Jackson Heights, N.Y. 11372, USA. Kaina JAV — $42, Kanadoje — $46). **Pr. G.**

KULTŪRINĖJE VEIKLOJE

RUSIJOS ŽYDO EFRAIMO SEVELOS ROMANĄ "Truth is for Strangers"("Tiesa, skirta svetimiesiems") išleido "Doubleday and Co." leidykla, Garden City, N.Y. Jis turi 209 psl., kainuoja $6.95. Autorius yra žurnalistas, buvęs sovietų karo korespondentas, kuriam pokario metais teko stebėti lietuvių partizanų kovas su sovietiniu okupantu. Išleistas Izraelin, jis lankėsi Niujorke su rusų kalba parašyta knyga, kurioje buvo atskleisti šios kovos faktai. Su jais jis supažindino mūsų VLIKo valdybą 1972 m. Dabar tie atsiminimai pasirodė romano forma. Pagrindinis veikėjas yra lietuvis poetas Algis Požėra, nusipelnęs komunistas, kurį lietuviai turistai iš JAV traukinyje ima klausinėti apie partizanus. Dėl tų klausimų jis prisimena skaudžius pokario laikus, ima gailėtis savo tautos, nes ir jis pats buvo prisidėjęs prie lietuvių kraujo praliejimo. Vagone jis pamato šešiolikmetę Sigitą, saugumiečių Gaidelio ir Paužos vežamą teisman. Ryžtasi jai padėti, bet pasitenkina tik romantišku sapnu ir nubudęs džiaugiasi, kad dėl jos nepasidarė nemalonumų. Romanas atskleidžia partizanų kovas, sovietų menininkų vidinį pasaulį, juos kamuojančią patogaus gyvenimo ar tikrosios kūrybos nedėkingose sąlygose dilemą.

AMERIKIEČIŲ KENTO UNIVERSITETO BIBLIOTEKA gavo 1782 m. Vilniuje išleistą lietuvišką knygą "Jėzaus Kristaus gyvenimas". Jos autorius — šv. Bonaventūra. Šią knygą, gautą iš savo brolio Juliaus 1939 m., bibliotekai padovanojo Marcelinas Žitkus, gyvenantis Cleveland Heights, Ohio. Ji bus saugoma lietuviškajame bibliotekos skyriuje, kuris jau turi apie 7.000 vienetų rinkinį.

PLATŲ STRAIPSNĮ "M. K. ČIURLIONIS", skirtą jo šimtajam gimtadieniui, pagrindiniame Austrijos muzikos žurnale "Oesterreichische Musikzeitschrift" paskelbė jauna vokiečių muzikologė Dorotėja Eberlein, gyvenanti Duesseldorfe, V. Vokietijoje. Rinkdama medžiagą moksliniam darbui apie muzikinę Rusijos kultūrą XIX š. pabaigoje ir XX š. pradžioje, ji susidomėjo M. K. Čiurlioniu, 1975 m. pavasarį lankėsi Vilniuje ir Kaune. Straipsnyje D. Eberlein nagrinėja muzikinę M. K. Čiurlionio kūrybą, jos ryšius su daile, jai priklausančią vietą anuometinėje Europos muzikoje. Ji taipgi paliečia aplinkos įtaką M. K. Čiurlionio stiliaus formavimuisi, jo dėmesį muzikinei lietuvių liaudies kūrybai, simfoninėje poemoje "Jūra" atskleisdama V. Europos ir lietuvių liaudies muzikos tradicijas. M. K. Čiurlionio dailėje D. Eberlein mato aiškią muzikinio mąstymo įtaką. Straipsnis iliustruotas M. K. Čiurlionio preliudijos ir fugos gaidų pavyzdžiais, nespalvota "Žvaigždžių sonatos" Allegro reprodukcija.

PAGRINDINIS ČIURLIONIO ANSAMBLIO KONCERTAS Filadelfijoje eucharistinio koncerto proga buvo surengtas rugpjūčio 6 d. didžiojoje Drexelio universiteto auditorijoje. Kadangi jis buvo skirtas ne tik lietuviams, bet ir amerikiečiams, visa jį programa buvo grynai lietuviška. Ją pradėjo mišrus choras A. Mikulskio dainomis "Mes padainuosim", Močiute mano", M. K. Čiurlionio "Anoj pusėj Nemuno", M. Petrausko "Gegužine daina" ir J. Gruodžio "Žvejais". Žymioji kanklininkė Danutė Bankaitytė atliko A. Mikulskio "Lietuvių rapsodiją nr. 2". Pirmąją dalį užbaigė vyrų choras A. Mikulskio harmonizuota liaudies daina "Kai aš jojau per girelę", J. Gaidelio "Naktimi prie Nemuno" ir V. Jakubėno harmonizuota daina "Kad aš jojau per beržyną". Po pertraukos mišrus choras su kanklių orkestro palyda atliko A. Mikulskio harmonizuotas dainas "Kur lygios lankos", "Audėjos dainą", "Visi berneliai po akių" ir "Lazdynėlį". Šokėjų "Subatėlę", "Ožėlį", "Kalvelį" ir "Malūnėlį" palydėjo kanklių, skudučių ir lumzdelių orkestras. Koncertą užsklendė mišrus choras su kanklių palyda. Užsklandai buvo pasirinktos A. Mikulskio harmonizuotos liaudies dainos — "Skamba, skamba kankliai", "Žveng žirgelis lankoj", "Rambyno baladė", "Čia kraštas liūdnas", "Vestuvių baladė" ir "Papartėlis". Į dainų atlikimą įsijungė sol. Irena Grigaliūnaitė su solistais Algiu Gyliu, Vladu Plečkaičiu ir Raimundu Butkum. Koncertas buvo pradėtas JAV himnu, užbaigtas mūsų Tautos himnu. Chorams dirigavo A. Mikulskis, kanklių orkestrui vadovavo O. Mikulskienė, tautinių šokių grupei — R. Aukštuolis ir R. Motiejūnaitė. Prie koncerto sėkmės taipgi prisidėjo chorvedys R. Babickas ir rež. P. Maželis. Rugpjūčio 7 d. čiurlioniečiai dalyvavo didžiosios Lietuvių Namų salės dedikacijos iškilmėje. Jai buvo suteiktas M. K. Čiurlionio vardas. Šį kartą ansamblio choras atliko ištraukas iš operų — G. Verdi "Traviatos", "Trubadūro", Ch. Gounod "Fausto" ir P. Mascagni operos "Cavalleria rusticana". Beveik atskiru koncertu tenka laikyti tą pačią dieną Čiurlionio ansamblio sugiedotas kompoz. A. Mikulskio lietuviškas Mišias su liaudies instrumentų palyda Šv. Petro ir Pauliaus katedroje. Taigi, ansamblis Filadelfijoje turėjo net tris daug dėmesio susilaukusius ir lietuvių vardą garsinusius pasirodymus.

ARCHITEKTĖ BIRUTĖ KASPERAVIČIENĖ mirė rugpjūčio 16 d. Vilniuje. Velionė buvo gimusi 1926 m. Liudvinavo miestelyje, Marijampolės apskr., Kauno universiteto architektūros fakultetą baigusi 1950 m. Dirbo miestų statybos projektavimo institute architekte, vyr. architekte, grupės vadove ir nuo 1959 m. vyriausiąja projektų architekte. 1968 m. su kitais architektais laimėjo valstybinę Sovietų Sąjungos premiją už Vilniaus Žirmūnų rajono suplanavimą. Pagal jos projektus Vilniuje yra pastatyti Giedraičių, Raitininkų, Dariaus ir Girėno gyvenamieji mikrorajonai. Vienas paskutiniųjų velionės darbų yra šiuo metu statomų Viršuliškių rajono projektas. Palaidota rugpjūčio 17 d. Antakalnio kapinėse.

DRUSKININKŲ "DRAUGYSTĖS" SANATORIJOS muzikos kiemelyje ištisą savaitę poilsiautojams buvo rengiami poezijos ir prozos vakarai. M. K. Čiurlioniui skirtą sceninę kompoziciją "Rex" paruošė ir atliko aktorius T. Vaisieta. Maironio balades, A. Mickevičiaus "Pono Tado" ir "Konrado Valendrodo" i š t r a u k as skaitė aktorius L. Noreika, lietuvių poetų eilėraščius — aktorius V. Kybartas.

VILNIAUS DAILĖS PARODŲ RŪMUOSE atidaryta taikomosios dailės paroda vilniečius supažindino su bulgarų keramika, tekstile, metalo dirbiniais, medžio drožiniais, auksakalių darbais. Parodoje dalyvavo 75 bulgarų dailininkai su 195 kūriniais. Ypač gausus buvo keramikos skyrius. Ši paroda — atsakomojo pobūdžio, nes kaip tik tuo metu vienoje Sofijos galerijos buvo išstatyti lietuviški gobelenai.

VILNIAUS SANTUOKŲ RŪMŲ kūrėjams ir statytojams paskirta Sovietų Sąjungos ministerių tarybos premija. Šis statinys pasižymi tikrai originalia forma, specialiai sukurtais baldais. Premijos laureatai: miestų statybos projektavimo instituto darbuotojai — grupės vadovas G. Baravykas, A. Katilius, V. Parčauskas, vyr. inž. R. Sargelienė, baldų ir medžio apdirbimo projektavimo vyr. konstruktorius A. Gūzas, Vilniaus "Dailės" įmonės vitražistas K. E. Šatkūnas, "Vilniaus statybos" tresto darbuotojai — darbų vykdytojas V. Varžgalys, apdailos darbų viršininkas E. Dmitrovičius ir Vilniaus miesto vykdomojo komiteto pirmininko pavaduotojas A. Kiričenka.

LIETUVOS KINO STUDIJA centrinei Maskvos televizijai kuria dviejų serijų spalvotą meninį filmą "Mumrikas Didysis" pagal š v e d ų rašytojos Astridos Lindgren apysaką "Kalio Bliumkvisto nuotykiai". Scenarijų paruošė pats šio filmo rež. A. Žebriūnas. Filmavimą atlieka J. Gricius, scenovaizdžiais rūpinasi dail. J. Čeičytė, muziką sukūrė kompoz. V. Ganelinas. Filmas yra skirtas vaikams, detektyvinio pobūdžio. Pagrindinį Kalio Bliumkvisto vaidmenį atlieka aštuonerių metų amžiaus moksleivis Tadas Dilys, I. Lotos — Monika Žebriūnaitė, Gretos — aktorė V. Mainelytė. Nemažą aktorių dalį sudaro kitų profesijų menininkai: pianistė A. Dvarionaitė, M. K. Čiurlionio meno mokyklos dėstytojas T. Šernas, muzikologas R. Gučas su šeima, o gangsterius vaidina dirigentas J. Aleksa ir altistas D. Katkus. Iš profesijonalių aktorių filme dalyvauja V. Girdvainis, jau minėta V. Mainelytė ir Klaipėdos dramos teatro rež. P. Gaidys. Filmavimui pasirinktos Vilniaus senamiesčio gatvelės.

LIETUVOS DAILININKŲ SĄJUNGĄ papildė gausus naujų narių būrys: tapytojai — N. Alpertas, R. Z. Bičiūnas, J. Kmieliauskas, R. Miknevičienė, A. Šaltenis, E. Zavadskienė, S. Švirmickas; skulptoriai — A. Bosas, G. Karalius, A. Kynas, J. Lebednykas, R. Midvikis; grafikai — J. Stauskaitė-Bičiūnienė, V. J. Jovaišienė, E. Jurgelionienė, A. Kmieliauskas, N. Valatkevičiūtė; monumentalistai — R. Dalinkevičius, N. Vilutytė-Dalinkevičienė, N. Daškova, P. R. Kavaliauskas; keramikai — N. Blazevičiūtė, A. Butvila, P. Janulevičienė, D. Jazgevičiūtė-Jarmalavičienė, V. Karatajūtė, A. Marcinkevičius, A. Skarbaliūtė, B. Navickaitė-Purlienė, V. Staneikienė, V. Vasiliauskienė; tekstilininkai — L. O. Jodinskaitė, D. Kvietkevičiūtė, D. Načiulienė, G. Puodžiukaitytė, R. Sipavičiūtė, R. Luckienė, M. Biržytė, A. Bricaitė-Šnitkuvienė; drabužių modeliuotojai — N. Barisienė, H. J. Dumpienė, D. Jurginienė, A. V. Purienė, M. Valaitienė; teatro dail. G. Žalalis; odos dailininkai — A. Kėželis, Z. Kreivytė, R. Narakienė; komerciniai dailininkai ir architektai — Z. Liandsbergis, S. L. Makarovas, V. Zamalytė; dailėtyrininkai — R. Alekna, G. A. Kliaugienė, G. Martinaitienė, J. Tatoris ir J. Sidaravičius.

PABALTIJO SKULPTŪROS PARODA, rengiama kas ketveri metai, šią vasarą įvyko Rygoje, buvusioje Šv. Petro šventovėje ir prie jos esančiame sodelyje. Be lietuvių, latvių, estų skulptorių, dalyvavo svečiai iš Maskvos ir Armėnijos. Iš lietuvių skulptorių darbų spauda mini: R. Antinio "Kanklininką su vaikais", R. Daugінčio "Rytą", R. Kazlausko "Artoją", A. Žukausko "Moniką su veidrodžiu", V. Vildžiūnaitės "Dainą", A. Belevičiaus "Melodiją" ir J. Narušio skulptūrą "Padangėje svetimi". **V. Kst.**

PROGRESS
REAL ESTATE LTD.
1072 Bloor St. W.
Tel. 534-9286
Perkant ar parduodant nekilnojamą nuosavybę visada Jums sąžiningai patarnaus
S. JOKUBAITIS
Tel. 534-9286 — namų: 537-2869

LIETUVIO SAVININKO VAISTINĖ
MARGIS Drug Store
JOHN V. MARGIS, Phm. B.
408 Roncesvalles Ave. Tel. 535-1944
PRIIMA "ONTARIO DRUG BENEFIT" RECEPTUS.
VAISTAI, KOSMETIKOS PREKĖS IR KT.
NEMOKAMAS PRISTATYMAS Į NAMUS

Prisikėlimo Parapijos Kredito Kooperatyvas
999 College St., Toronto, Ont. M6H 1A8 • **Tel. 532-3400**
AKTYVAI — virš 9 milijonų

KASOS VALANDOS:		MOKA UŽ:	
Pirmadieniais	10 - 3	term. indėlius 1 metų	9½%
Antradieniais	10 - 3	pensijų ir namų s-tas	8¼%
Trečiadieniais uždaryta		taupomąsias - savings s-tas	8%
Ketvirtadieniais	10 - 8	depozitų - čekių s-tas	6%
Penktadieniais	10 - 8	DUODA PASKOLAS:	
Šeštadieniais	9 - 1	asmenines	9½%
Sekmadieniais	9.30 - 1	nekiln. turto	9½%

Skyrius ANAPILYJE veikia sekmadieniais — 9.30 v.r. iki 1 v.p.p.
Nemokama visų narių gyvybės drauda pagal santaupų dydį iki $2,000, asmeninių paskolų, mirties ir invalidumo atvejais — iki $10,000. Parduodame "American Express" kelionių čekius ir pinigines perlaidas. Nemokamas čekių ir sąskaitų patarnavimas. • Mūsų tikslas — ne PELNAS, bet sąžiningas PATARNAVIMAS lietuviams.

F. SENKUS "ONTARIO TRUST REAL ESTATE" įstaigos vedėjas
patarnauja visuose nekilnojamo turto reikaluose
Telefonas **533-4414**

Autorite Sales and SERVICE
Telefonas 531-1305 1636 Dundas St. W.
ir **Bloor Autorite Garage,** 296 Brock Ave. (tarp Dundas ir College)
• Sąžiningas ir patikimas patarnavimas.
• Visi automobilių mechaniniai taisymai.
• Sniegines ir paprastos padangos, **Michelin, B. F. Goodrich, Radial** ir kt.
Sav. **FRANK PETTIT**

BEST ELECTRIC
NUO LŪŠNOS IKI DANGORAIŽIO!
Verslo bei pramonės pastatų elektros įrengimai, priežiūra ir kiti darbai
ELEKTROS RANGOVAS
Tel. 925-7716 **Petras Prakas**
Visi darbai atliekami GERIAUSIAI

Ar turite sunkumų suprasti ką reiškia gyvybės drauda?

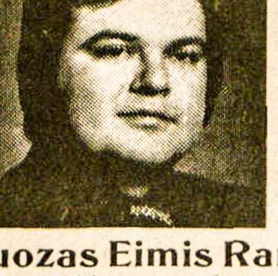

Klauskite mane apie:
• pajamų mokesčių atskaitas
• pensijų planus
• RRSP — registruotą pensijų planą
• invalidumo pajamas
• nuosavybių draudą
• šeimos apsaugą
• Studentų draudos fondus mokslui eiti
Juozas Eimis Ramas, *2 Carlton St., suite 714*
District Manager of *Namai: 766-5857*
Canadian Premier Life *Raštinė: 363-7881*

Dufferin RADIO AND TV
SALES AND SERVICE
Taisomi televizijos, HI-FI ir radijo aparatai. • Parduodamos lempos ir baterijos. • Prityręs specialistas su ilga praktika.
1000 College St. • LE 1-3074 • Sav. P. Užbalis

P. ir T. SERVICE CENTRE garažas
(1862 Mattawa Ave., Mississauga, L4X 1K1, tel. 279-4371)
Važiuoti į vakarus Dundas St. W. nuo 427 kelio 1 mylią, sukti kairėn prie pirmųjų šviesų (į pietus) Wharton Way, važiuoti Wharton Glen gatve tiesiog į garažą.
• Sąžiningai atliekame visus automobilių mechaniškus pataisymus. •
Savininkai: **A. Paškevičius** ir **J. Tamošiūnas**

Naudokitės paslaugomis tų, kurie skelbiasi "TĖVIŠKĖS ŽIBURIUOSE"

SPORTAS

PRANEŠIMAI

Baltiečių plaukimo pirmenybės

įvyks rugsėjo 18, šeštadienį, 5 v.p.p., Pape Recreation Centre, 953 Gerrard St. East, Toronto, Ont. tel. 461-3531. Šiemet pirmenybes rengia estų sporto klubas "Kalev" (Mrs. Mai Kreem, 618 Davenport Rd., Toronto, Ont. M5R 1K9, tel. 1-416-924-6028). Dėl laiko stokos registracijos laikas nenustatomas, tačiau patartina norintiems pirmenybėse dalyvauti susisiekti su pirmenybių vadove ir gauti registracijos blankus. Taip pat blankų formas galima gauti: ŠALFASS, 32 Rivercrest Rd., Toronto, Ont, M6S 4H3, tel. 1-416-763-4429. Registruotis galima ir pirmenybių vietoje plaukimo dieną nuo 4 v.p.p. Registracijos mokestis — $2.

Pirmenybės vyks North American Baltic Athletic Federation globoje visų rungčių klasėse vyrams, moterims, berniukams ir mergaitėms. Pirmenybėse gali dalyvauti ir neregistruoti klubuose sportininkai.

ŠALFASS ir plaukimo vadovas ragina besidominčius plaukimo sportu pirmenybėse dalyvauti. **ŠALFASS**

Klubinės baltiečių krepšinio pirmenybės

jau patvirtintos. Jos bus vykdomos dviejose klasėse — vyrų ir jaunių A lapkričio 13 ir 14 d.d. Klevelande. Jas rengia lietuviai. **NABAF**

Individualinės ŠALFAS lauko teniso varžybos įvyks rugsėjo 18 ir 19 d.d. Toronte, Riverdale parko aikštėje (vak. pusėje Broadview Avenue, apie keturis blokus į pietus nuo Danforth Ave.). Varžybas rengia Toronto Lietuvių Sporto Klubas Vytis. Informacijas teikia klubo pirm. Jonas Karpis, 34 Warwood Rd., Islington, Ont., Canada M9B 5B3. Tel. 1-416-622-4742. Varžybų pradžia — 9 v.r. Dalyvių grupės: vyrų A, B ir senjorų (vienetas ir dvejetas), moterų (vienetas ir dvejetas), jaunių — berniukų A, B ir C, jaunių — mergaičių A, B ir C grupės. Jaunių amžius: A klasė — gimę 1957-8-9 m., B. klasė — gimę 1960-1 m., C klasė — gimę 1962-3 m. Prašome skatinti savo klubo tenisininkus gausiai dalyvauti. Individualinės varžybos skelbiamos, nes mūsų turimomis žiniomis tarpapygardinės nenumatomos registruoti. Varžybų dalyviai turi būti registruoti savo apygardose. Kitu atveju registruojasi prieš varžybas vietoje. Registracijos mokestis: vyrams ir moterims $3, jauniams (berniukams ir mergaitėms) $1.50. **Sekretorius**

VYČIO ŽINIOS

Krepšinio mokykla ir šiais metais buvo suorganizuota Wasagoje Tėvų pranciškonų stovyklavietėje rugpjūčio 14-28 d.d. Dalyvavo apie 100 sportininkų. Pirmoji savaitė buvo skirta lietuviams. Joje dalyvavo jaun. sportininkai iš Niujorko, Vašingtono, Hamiltono ir Toronto. Buvo vykdomos stalo teniso ir krepšinio pratybos. Savaitė buvo gausi Hamiltono sportininkais, tačiau pasigesta Toronto sportininkų, kurie dėl kitų įsipareigojimų negalėjo dalyvauti. Antroji savaitė buvo skirta tik krepšiniui, ir joje dalyvavo daugiausia kanadiečiai. Vadovavo treneriai iš JAV ir Kanados. Mokykla turėjo problemų, tačiau bendromis jėgomis viskas buvo nugalėta, ir pratybos praėjo su pasisekimu. Daug rūpesčio mokyklai parodė A. Eižinas ir M. Duliūnas.

Tarpusavio golfo turnyre vasaros metu sužaista daug rungčių. Iki užbaigimo liko sužaisti tik apie 10 rungčių. Laimėtojų pusėje yra likę tik 3 žaidėjai. P. Stauskas šioje pusėje jau pasiekė pusbaigmį. Jo priešininku pusbaigmyje bus E. Kuchalskis ir J. Išganaičio susitikimo laimėtojas. Pralaimėtojų pusėje artimiausias rungtis turi žaisti: dr. S. Pacevičius — A. Banelis, A. Supronas — S. Podsadeckis ir J. Žukas — L. Radzevičius.

Vienu smūgiu Jonui Tumosai pavyko užbaigti trijų smūgių aikštelę. Žaisdamas Horseshoe Valley aikštyne ir panaudojęs 1 nr. lazdą, 168 jardų aikštelę įveikė vienu smūgiu.

Sportinėse varžybose, kurių dauguma įvyksta rugsėjo mėnesį, dalyvaus ir Vyčio sportininkai. Numatoma dalyvauti lengv. atletikos, lauko teniso, plaukymo ir šaudymo pirmenybėse. Lauko teniso pirmenybes rengs Vyčio klubas, vadovaujant J. Žukui. Jam talkins A. Grajauskas (Kovas). Šaudymo pirmenybes tvarkys vytietis J. Usvaltas. Lengv. atletikai sportininkus ruoš A. Žaliauskas.

Parengimai. Spalio 30 d. Anapilio salėje įvyks metiniai Vyčio šokiai. Gros A. Kaminsko orkestras. Parengimą numatoma paįvairinti programa, kurią žada atlikti Windsoro mergaičių kvartetas "Aušra", sėkmingai gastroliavęs Europoje. Lapkričio 13 d. Prisikėlimo Parodų salėje įvyks golfininkų sezono užbaigtuvės, ruošiamos kartu su Aušra.

Mūsų rėmėjams J. Tumosai ir B. Sergaučiui dėkojame **A. S.**

Studentų žinios

Sveikiname visus Toronto studentus, sugrįžusius į mokslus, ir linkime geros sėkmės. Kviečiame įsijungti į klubo veiklą nuo pat pradžios. Registruotis nariais galima jau dabar. Skambinti Lilijai Zenkevičiūtei tel. 231-1492. Ji taip pat teikia informacijas, liečiančias lietuvių studentų veiklą. Pirmas lietuvių studentų klubo susirinkimas bus rugsėjo 14 d. Erindale kolegijoj, South Building. Susirinkimo vieta bus nurodyta prie įėjimo. Prašome sekti rodykles. Kviečiame visus universitetų studentus ir 13 skyriaus mokinius atsilankyti. Iki pasimatymo!

TULSK valdyba

Atitaisymas. "TŽ" 34-35 nr. studentų žiniose paskelbta, kad studentų ekskursija planuojama gruodžio 18 — sausio 1 d.d.; turėjo būti gruodžio 25 — sausio 1 d.d.

Studentų ateitininkų stovykla buvo surengta rugpjūčio 29 — rugsėjo 2 d.d. Tėvų pranciškonų stovyklavietėje. Rengėja buvo Toronto studentų ateitininkų draugovė, kuriai šiuo metu pirmininkauja Rūta Urbonaitė. Dalyvavo studentai iš JAV ir Kanados. Jų buvo per 50. Kapelionu ir komendantu buvo kun. Jonas Staškus, mergaičių vadove — Joana Kuraitė, berniukų — Jonas Freimanas, šeimininkėmis — p. Greičiūnienė ir p. Drąsutienė. Paskaitas moralės klausimais skaitė: kun. J. Staškus, dr. A. Damušis ir kun. Pr. Gaida Buvo numatytas ir simpoziumas apie dabartinę studentų ateitininkų veiklą bei jos trūkumus, bet daliai stovyklautojų išvykus anksčiau į tautinių šokių šventę Čikagoje, neįvyko. Stovykla buvo gerai organizuota, tik užklupęs šaltas oras vertė kartais drebėti ir daug sportuoti. Pažymėtina, kad šį kartą buvo daug šaunių vyrų, ypač iš JAV.

Toronto universiteto tvarkaraštyje yra paskelbtas kreditinis kursas "Nationalism and Empire in Russia and Eastern Europe, 1780-1945", kurį skaitys prof. P. de Broch ir kiti. Jame bus paliesta ir baltiečių istorija. Lietuviai studentai turėtų susidomėti šiuo kursu. Jei atsiras didesnis skaičius lietuvių ir kitų baltiečių, kitais metais galbūt galės būti įvestas specialus kursas apie Pabaltijį.

Skautų veikla

• Dviejų savaičių savaičių (rugpjūčio 7-21) XIV Romuvos stovykla pasibaigė. Vadovams-vėms rūpi stovyklavimo pagvildenimas. Tebūna pasiruošta iš anksto ką nors pasakyti, kai posėdyje bus registruojami pliusai ir minusai.

• LSB vyr. skautininkas fil. s. S. Miknaitis aplankė Romuvos stovyklą ir Toronte susitiko su Kanados rajono vadeiva s. L. Kalinausku bei kitais vadovais ir tarėsi einamaisiais brolijos reikalais.

• Yra gautas nedidelis kiekis knygų "Skautybė berniukams". Norintieji įsigyti kreipiasi į s. L. Kalinauską, 43 Glenlake Ave., Toronto.

• Romuvoje į vyresniškumo laipsnius tuntininko įsakymu pakelti: į v. sl. Tomas A. Senkevičius; į sl. E. Grybas; į psl. E. Slapšys, R. Turūta ir R. Grybas.

• Į Mindaugo dr-vę priimti Juozapas Namikas ir Romas Garbaliauskas.

• XIV Romuvos stovykloj Mindaugo dr-vės varžybose I v. laimėjo Algis Slapšys, II — A. Gvildys, III — A. Saplys. Daugiausia taškų gavo "Briedžių" skiltis, vad. Lino Grybo, ir laimėjo pereinamąjį skilties skydą. **Č. S.**

Kanados įvykiai

(Atkelta iš 1-mo psl.)

nių forma, bet jos buvo specialiai suredaguotos, stokojo faktų, kuriuos nori žinoti kanadiečiai. Šiandien ši nepopuliari įstaiga jau yra uždaryta. 1973 m. premjero P. E. Trudeau vyriausybė paskelbė gaires, pagal kurias teikiama informacija parlamento nariams. Pasak J. Turnerio, jos turi nemažai išimčių ir yra perdaug bendro pobūdžio, nepabrėžia kanadiečių teisės žinoti faktus. Esą, juos lengvai gali nuslėpti betkuris valdžios tarnautojas, ant dokumento pridėjęs pastabą — "slaptas". Toks vyriausybės uždarumas nesiderina su jos raginimu kanadiečiams įsijungti į demokratinį Kanados valdymą. Valdžios pozicijas gynė ministeris M. Sharpas, pavaduojantis užsienin išvykusį premjerą P. E. Trudeau. Šiuo metu jau yra ruošiamas "Kanados informacijos laisvės įstatymas" federaciniam parlamentui, bet vyriausybė ir toliau galutinį sprendimą nori palikti savo ministerių kabinetui. J. Turnerio nuomone, žinių slaptumą ar jų atvirumą turėtų nustatyti specialus tribunolas ar teismai. "Toronto Star" dienraštis konstatuoja, kad šiandien Kanadoje net apie 80% įvairių dokumentų yra laikoma slaptais, kai tuo tarpu JAV teisę į slaptumą turi tik valstybės saugumo klausimai. Dienraštis savo vedamajame pateikia kurjozinį pavyzdį. Kanados valdžios inspektoriai tikrino "Canada Packers" skerdyklą. Jų padarytų išvadų negalima gauti Kanadoje, bet jos lengvai gaunamos Vašingtone, kur buvo pasiųstos dėlto, kad amerikiečiai importuoja mėsą iš šios skerdyklos. Pasirodo, inspektoriai rado, kad vežimėliai mėsai vežioti yra nepakankamai išvalyti, aprūdiję. Argi toks pranešimas iš tikrųjų jau yra valstybinė paslaptis?

Gallupo instituto viešosios nuomonės tyrimai, pravesti rugpjūčio pirmojoje pusėje, pabrėžia vis didėjantį liberalų ir premjero P. E. Trudeau vyriausybės populiarumo kritimą. Jeigu dabar įvyktų parlamento rinkimai, už liberalus balsuotų 29% kanadiečių, už konservatorius — 47%, už NDP socialistus — 17% ir už kitas politines grupes — 7%. Tokį rekordinį žemą 29% rėmėjų skaičių liberalai buvo pasiekę tiktai 1958 m., kai parlamento rinkimus pralaimėjo J. Diefenbakerio vadovaujamiem konservatoriam. Kadangi tada liberalų vadu buvo L. B. Pearsonas, pralaimėjimas buvo susietas su jo prestižo kritimu. Dėl dabartinio liberalų populiarumo kritimo iki 29% spauda pagrindiniu kaltininku laiko premjerą P. E. Trudeau. Pralaimėjimo grėsmę liberalams pripažįsta ir sveikatos ministeris M. Lalonde, vadovautis šios partijos Kvebeko sparnui. Pasak jo, liberalų populiarumas nukenčia dėl vyriausybės pozicijos dvikalbiškumo klausimu ir dėl ekonominių problemų. Kaikurių komentatorių duomenimis, liberalų branduolį sudaro 30-32% kanadiečių, konservatorių — 24-26%. Esą, liberalų populiarumo kritimas iki 29% liudija, kad partijai nugarą pradeda atsukti ir karščiausi jos rėmėjai.

Iš tarptautinės invalidų olimpiados Toronte Lenkijon negrįžo 20 metų amžiaus rutulio stūmėja Stefania Chwedoruk, laimėjusi aukso medalius penkiakovoje ir šokime iš vietos į tolį. Rutulio stūmimo varžybose ji nedalyvavo, nes nutarė pasilikti Kanadoje ir pasitraukė iš Lenkijos invalidų rinktinės. Šį sprendimą ji padarė vienoje Etobicoke mėsos krautuvėje, kurion buvo užsukusi su Lenkijoje gimusia torontiete Irena Chornoboy. Lenkę atletę nustebino neįtikėtinas faktas, kad prie krautuvės durų nėra jokios pirkėjų eilės, o lentynos pilnos įvairių mėsos gaminių, kad pieno laisvai gali pirkti ir po 10 v. ryto, kai jo jau neįmanoma gauti Lenkijos parduotuvėse. Stefania Chwedoruk, būdama maža mergaitė, nelaimėje su žemės ūkio mašina neteko kojos augščiau kelio, bet laisvai vaikšto su dirbtine koja.

Federacinis Kanados parlamentas priėmė naują pilietybės įstatymą, kuris įsigalios sekančiais metais. Jis buvo paruoštas vadovaujantis pasitarimais su etnokultūrinėmis grupėmis visoje Kanadoje. Seniau kiekvienas ateivis Kanadoje turėjo išgyventi 5 metus, kol gaudavo teisę prašyti pilietybės. Dabar šis laukimas sutrumpinamas iki 3 metų. Vaikai, gimę už Kanados ribų, gauna lygiai tokias pačias pilietybės teises su Kanadoje gimusiais. Pilnamečiais laikomi ne 21, bet 18 metų jaunuoliai. Nuo 18 metų amžiaus kiekvienas ateivio vaikas turi teisę pats prašyti pilietybės be tėvų pagalbos. Asmenys, išvykimu iš Kanados praradę jos pilietybę, ją vėl atgaus po vienerių metų gyvenimo Kanadoje.

TIM'S AUTO BODY LTD.
Visų rūšių automobilių išorės (body) taisymas bei dažymas (bake oven) ir visi mechaniniai taisymai. Parduodu vartotus automobilius.
24-28 Howard Park Ave. (arti Dundas St. W.)
Toronto, Ont., M6R 1V5 *FILTSOS BROS*
Telefonai 533-8451, 533-8452

RICHARD KRUPOWICZ, B.T.G.S.,
matininkas (Ontario Land Surveyor)
atlieka visus žemės matavimo darbus; kalba ir lietuviškai.
Adresas: 2848 Bloor St. W., Toronto, Ont. Tel. 233-6481
412 Old Muskoka Rd., 210 N, Orillia, Ont.
Telefonas (705) 325-6993

Alfonsas A. Garbenis

Per paskutinius 25 metus Al. Garbenis (tėvas) tarnavo Toronto lietuviams namų reikalais. Toliau tarnaus tėvas ir sūnus Garbeniai

Alfonsas Wm. Garbenis, B.A.

AL GARBENS
REAL ESTATE
Kanados, Ontario ir Toronto Real Estate narys
Telefonai: 536-2738 • 536-2664 • 1611 BLOOR St. West
PARDUODAMI NAMAI HIGH PARK RAJONE IR NETOLI LIETUVIŲ NAMŲ

BLOOR — DUNDAS RAJONE, arti [illegible] amų, 7 kambariai per 2 augštu; atskiras; [illegible] įvažiavimas, garažai; palikimas; reikia [illegible] parduoti; prašoma kaina tik $61,500. **PARDUOTAS**
ARTI TORONTO LIETUVIŲ NAMŲ [illegible] enerių metų senumo namas, 3 miegamųjų [illegible] židiniu, užbaigtas rūsys, privatus įvažiavim[illegible] Prašoma kaina $69.900. Namas išmokėtas. **PARDUOTAS**
WESTMINSTER G-VĖ, atskiras 11 kambarių pajamų namas ($131 į savaitę), be to, savininkui butas; parduodama su visais baldais; vienas atviras mortgičius 10%; geras investavimas.
BOUSTEAD, atskiras tributis, 13 kambarių per 3 augštus, vandeniu apšildomas; gilus sklypas, privatus įvažiavimas, 2 garažai; arti Lietuvių Namų ir požeminio.

KLAUSKITE KITŲ PARDAVIMŲ HIGH PARK RAJONE

PINECREST GATVĖ, atskiras 3 augštų namas, 13 kambarių; šildomas vandeniu; 3 virtuvės, 2 prausyklos; geroj vietoj; savininkas ima atgal mortgičių; privatus įvažiavimas, garažas.
DOVERCOURT, atskiras 10 kambarių namas, 3 augštų, vandeniu apšildomas; 3 virtuvės, 2 garažai, labai gilus sklypas; gana žema kaina.
BABY POINT — JANE, prabangus 7 kambarių namas, pilnai sumodernintas; nauji elektros laidai, kanalizacijos vamzdžiai, pilnai užbaigtas rūsys; visur kilimai; naujas šildymas (vandeniu); savininkui atsiėjo per $16.000.00 sumoderninimas; gilus sklypas ir garažas; 9¼% mortgičius; įmokėti apie $20.000.00.
MARGARETA GATVĖ, atskiras, pilnai sumodernintas 6 kambarių namas; 2 virtuvės, privatus įvažiavimas, garažas; mažas įmokėjimas; arti Bloor gatvės.
BLOOR — DUNDAS. Krautuvė — nuosavybė ir "Laundromat" verslas, dviejų miegamųjų butas viršuje; pajamos virš $16.000 į metus; prašoma kaina — $95.000, įmokėti $40.000.
DUNDAS — DOVERCOURT, pusiau atskiras namas, 3 augštų, "auksiniame" stovyje; 3 virtuvės; vienas atviras mortgičius; nebrangi kaina.
STAYNER, ONT., 14 akrų [illegible] besiais, tvartas ir daržinė, ūkis yra m[illegible] tikrai geras pirkinys; galima padalinti sklypai[illegible] **PARDUOTAS**
PT. SEVERN — WAUBAUSHENE, gražus 1 akro statybos sklypas (Ropės subdivision), ežero privilegijos, įvestas vanduo; kelias asfaltuotas (šiais metais); palikimas; savininkas Floridoj; parduoda pigiai.

VAKARAIS SKAMBINKITE Į NAMUS

Alfonsas A. GARBENIS	Alfonsas Wm. GARBENIS	Stasys DARGIS
489-1543	769-0656	766-3925

Taupyk ir skolinkis
Pirmutiniame ir didžiausiame TORONTO LIETUVIŲ KREDITO KOOPERATYVE **PARAMA**

MOKA:	IMA:
9¾% už 2 m. term. dep.	9½% už asm. paskolas
9% už 1 m. term .dep.	9½% už mortgičius
8¼% už pensijų ir namų planą	
8¼% už spec. taupymo sąsk.	
7½% už taupymo s-tas	
6% už čekių s-tas (dep.)	

AKTYVAI virš 13 milijonų dolerių
Asmenines paskolas duodame iki $10,000 ir mortgičius iki 75% įkainoto turto. Visų narių gyvybė apdrausta santaupų dydyje, bet nedaugiau $2,000. Asmeninės paskolos mirties atveju apdraustos iki $10,000. Nemokamas čekių ir sąskaitų patarnavimas — piniginės perlaidos, kelionės čekiai (American Express) Kitos paskolos: (Line of Credit) ir antrieji mortgičiai.
KASOS VALANDOS: pirmadieniais — nuo 10 val. ryto iki 6 val. vakaro; antradieniais ir trečiadieniais — nuo 10 val. ryto iki 3 val. po pietų; ketvirtadieniais — nuo 10 val. ryto iki 6 val. vakaro; penktadieniais — nuo 10 val. ryto iki 8 val. vakaro; šeštadieniais — nuo 9 val. ryto iki 1 val. po pietų (liepos ir rugpjūčio mėnesiais šeštadieniais uždaryta).
BŪSTINĖ: Lietuvių Namai — 1573 Bloor Street West, Toronto, Ontario M6P 1A6
Telefonai: **532-8723** ir **532-1149**

CHOLKAN
R. CHOLKAN & CO. LTD. REALTOR
REAL ESTATE — GENERAL INSURANCE

PRINCE EDWARD — BLOOR, atskiras 2-jų miegamųjų vienos šeimos namas; garažas su privačiu įvažiavimu; prie pat Bloor gatvės.
BLOOR — JANE, atskiras 6 kambarių namas; kvadratinis planas, naujas šildymas, 2 prausyklos, užbaigtas rūsys; garažas su privačiu įvažiavimu, didelis kiemas, gražus viduje.
SHAVER — BLOOR, puikus 4 miegmųjų vienaaugštis; 3 prausyklos, pilnai užbaigtas rūsys su baru ir atviru iš akmens židiniu, dideli kambariai; garažas su privačiu įvažiavimu.
RUNNYMEDE—BLOOR, 11 kambarių per 2 augštus gražus atskiras namas; 3 prausyklos, pilnai užbaigtas rūsys; garažas su privačiu įvažiavimu; prašoma kina $80.500; netoli Bloor.
PRINCE EDWARD DR. — BLOOR, gražus 6 kambarių vienaaugštis; užbaigtas rūsys su baru ir atviru židiniu; didžiulis kiemas su maudymosi baseinu; garažas su privačiu įvažiavimu.
ETOBICOKE, 10 butų apartamentas, maždaug 13 metų senumo; visi butai bangolo dydžio su balkonais; gauna apie $28.000 pajamų.
Pranas-Frank Kerberis

P. KERBERIS,
2336 Bloor Street West
tel. 763-5555 namų 535-1584

ADVANCE REAL ESTATE Ltd.
Toronto Real Estate Board narys
1055 Bloor Street West
A. (Blue) Bliūdžius
Telefonai 534-9246, namų 537-2291
☆ rezidenciniai
☆ komerciniai
☆ investacijos
☆ mortgičiai
☆ įkainojimas
☆ namų drauda

SKAITYTOJAI PASISAKO

KUO GALIMA PADĖTI KĘSTUČIUI JOKUBYNUI?

1948 m. Kęstutis Jokubynas, būdamas tik 17 metų, buvo sovietų suimtas, apkaltintas pogrindžio spaudos darbu ir ištremtas 10 metų į koncentracijos stovyklą Sibire.

Kęstutis buvo nepilnametis, bet sovietų valdžia tai atsiminė tik po septynerių kančios metų, būtent, 1954 m. ir jį paleido be teisės grįžti Lietuvon. Po trejų metų šitokio nežmoniško gyvenimo, desperatiškai pasiilgęs tėvynės, Kęstutis mėgino nelegaliu būdu išvykti iš Sov. Sąjungos — Jenisėjo upėje, Igorkos uoste, pamėgino įsėsti į pasitaikiusį kitos šalies laivą, bet nesėkmingai; buvo suimtas ir vėl nuteistas 10 metų koncentracijos stovyklos.

Šį sykį Kęstučiui teko iškentėti pilnus 10 metų (jis yra dabar 37 metų, Sibiro kančiose išbuvęs 20 metų). Sovietai, pamatę šio žmogaus nenumaldomą troškimą grįžti į gimtąją šalį, pagaliau leido.

Atvykęs į Vilnių, Kęstutis apsigyveno bendrabuty ir netikėtai gavo darbą svetimų kalbų knygų skyriuje Mokslinėje Technologijos. Bibliotekoje. Mat, Kęstutis yra išmokęs visą eilę svetimų kalbų ir baigęs technologijos mokslus elektros srityje.

Vistiek "zeko" gyvenimas lydi Kęstutį. Jis yra persekiojamas, sekamas, kratomas, tardomas. Dėlto paprašė leidimo emigruoti pas brolį Kanadoje. Pastarasis sudarė visus reikiamus dokumentus. Kanada jį mielai priima. Deja, sovietai atsisako jį išleisti. Jiem maža dar jo kančių. Permažai kentėjo už tai, kad mylėjo savo tėvynę. Jaunus rusus už meilę savo tėvynei sovietai vadina herojais, didžiuojasi jais, o lietuviui meilė savo tėvynei — neatleidžiamas nusikaltimas.

Kęstutis parašė išsamų ir nuoširdų prašymą pačiam Sov. Sąjungos prezidentui N. V. Podgornui. Deja, atsakymas neigiamas. Dėlto Kęstutis yra reikalingas visų lietuvių pagalbos. Ar tokią pagalbą galime jam suteikti? Be abejonės galime! Žydai, ukrainiečiai suteikia.

Gal kas žino geresnius tos pagalbos būdus, bet aš noriu pateikti savo sumanymą.

Atolydžio laikai. Helsinkio konferencijos tęsinys bus Belgrade. Stiprūs pasaulio balsai sako, kad sovietai Helsinkio konferencijos susitarimų nevykdo. Sovietai sako, kad kitos šalys nevykdo. Belgrade šis reikalas bus aptartas. Kęstučio Jokubyno istorija ten turėtų būti žinoma. Tai ryškus faktas, jog sovietai nesilaiko Helsinkio akto, kurio vienas punktas taip sako: "to examine all possibilities of cooperation for broader dissemination of information, for contacts between people, and for the solution of humanitarian problems". Kitas punktas nurodo: "All countries promised facilitate freer movement and contacts, individually and collectively, whether privately or officially." Taip pat "to deal in a positive and humanitarian spirit."

Kas iš to viso yra bent dalimi pritaikyta K. Jokubynui? Kodėl Kanados vyriausybė neturi to žinoti sekančioje konferencijoje, kai Kęstučio brolis Jonas yra Kanados pilietis?

Aišku, Kanada tai ir padarys, jei imsimės tinkamų priemonių šiam reikalui pateikti. Turime nemaža oficialių atstovų. Tai jų pareiga. Be to, kiekvieno lietuvio pareiga rašyti laiškus saviems parlamentarams. Tik jie gali pasiekti premjero ausį. Reikia pradėti tuo reikalu žygius Kanados užsienio reikalų ministerijoje.

S. Šetkus

VASARIO 16 GIMNAZIJA

Labai maloniai buvome nustebinti radę Jūsų laikraštyje liepos 29 d. tokį gerą atsiliepimą ir informacijas apie Vasario 16 gimnaziją. Tai didžiausias tam lietuvybės švyturiui patarnavimas. Gimnazijos direktoriaus V. Natkevičiaus ir gimnazijai remti komiteto vardu reiškiu Jums nuoširdžią padėką. Šia proga noriu pasidžiaugti, kad iš JAV dvylika naujų mokinių yra jau pasiruošę išvykti į Vasario 16 gimnaziją. Tuo tarpu dar neaišku, kiek jų bus iš Kanados, nors direktorius rašė, kad suinteresuotų yra net keli. Kasdien pamažu auga ir paramos reikalingiems mokiniams aukos. Visai arti prie $3.000.

Ta pačia proga noriu priminti, kad šis komitetas (jau antras iš eilės) buvo išrinktas 1976 m. kovo 21 d. gausiame rėmėjų susirinkime, lankantis tuo metu gimnazijos direktoriui Čikagoje. Jį šiuo metu sudaro: E. Razmienė iš Jolietos, B. Navickienė iš Lemanto, P. ir O. Zailskai iš Cicero, tėvas ir sūnus Avižieniai, Don Bielskus, Jurgis Brinkis, P. ir I. Sekmokai ir A. Šležienė iš Čikagos. Gyvas ir skubus reikalas mus privertė imtis iniciatyvos bei veikti plačiu mastu. Jūsų siūlomoji idėja sudaryti panašius komitetus kiekvienoje lietuvių kolonijoje yra verta didelio dėmesio.

O. Zailskienė,
Vasario 16 gimnazijai remti komiteto pirm.

KUN. ŠULCO PAREIŠKIMAS

Dėl įvairių priežasčių palikau ilgesniam laikui Braziliją — sugrįžau į Europą. Lietuvių studentų stipendijų reikalus toliau tvarkys jau prieš kelerius metus tam tikslui sudaryta stipendijų komisija, kuri veikia Brazilijos Lietuvių Bendruomenės vardu. Visais reikalais tarpininkaus kun. Pranas Gavėnas, Cx. P. 4421, Sao Paulo, SP, Brazil. Toks pat ir stipendijų komisijos adresas. Aukotojų sąrašai ir visi stipendijoms surinkti pinigai (17.500 JAV dolerių, 3.000 DM, 1.500 fr., 1.000 sv.) perduoti komisijai administruoti. Dar buvo surinkta beveik tiek pat aukų lietuviams saleziečiams ir kun. F. A. Bendoraičiui — visi pinigai perduoti. Pasinaudoju dar kartą proga pareikšti gilią padėką visiems, kurie visaip parėmė lietuvių saleziečių veiklą Brazilijoje — ten ir man teko dirbti su lietuviškos kilmės jaunimu.

Visad Kristaus dvasioje,
kun. Hermanas Jonas Šulcas,
salezietis, Auf der Hoehe 49a, 314
Lueneburg, W. Germany.

ATLYGINIMAI

L. J. Zink pareiškė (liepos 14 d. CBC), kad sovietų gydytojai ir mokytojai gauna mažesnį atlyginimą už Toronto šiukšlių surinkėjus. Tuo suabejojo daugelis kanadiečių. L. J. Zink pagal sovietų surinktus statistinius duomenis vėl patvirtino tą žinią š.m. rugpjūčio 23 d. "The Toronto Sun" dienraštyje. Paskutinės pilnos sovietų statistinės žinios buvo galimos gauti tik ligi 1971 m. Pagal tas žinias sovietų gydytojų atlyginimo vidurkis buvo 93 rubliai mėnesiui, mokytojų — 107, pramonės darbininkų — 126.

Oficialus rublio kursas rodomas augštesniu už dolerį, nors rublio pirkimo vertė neviršija 50 centų. Tai patvirtino rusų akedemikas Sacharovas. L. J. Zink prileidžia, kad nuo 1971 m. atlyginimai galėjo būti pakelti. Skaitant net oficialiu kursu, gydytojų atlyginimo vidurkis būtų žemiau $200 mėnesiui. Jis klausia, ar dirbtų Toronto šiukšlių surinkėjas už $40 ar $50 savaitei? **Emvi.**

"T. Žiburiams" aukojo

$50: Viktoras Staškūnas;

$25: Marija B. Stankuvienė (Stankienė), P. ir J. Baltuoniai;

$20: Ona Baliūnienė, Toronto Studentų Ateitininkų Draugovė;

$10: V. Anysienė, Vl. Domeika, Jonas Bušauskas, Leonas Bakūnas, A. Sprainaitis, Juozas Riauka, A. ir K. Valiuškiai;

$6: Jonas Andrašūnas;

$5: Ignas Slabšinskas, Jurgis Šleinius, Jonas Račila, V. Stankauskas, Jonas Vieraitis, Adomas Kaulius, Edv. Valeška, Mrs. Irma Meyn; $2: Jonas Adomėnas, Vyt. Macikūnas, B. Abromaitis, Alb. Radžiūnas; $1: V. Vaitonis, Vinc. Mincevičius, J. Atkočaitis.

Rėmėjo prenumeratas atsiuntė: $20 — Mykolas Žirlys, po $15 — Vytas Petrulis, St. Latviūnas, dr. Agota Šidlauskaitė, Adomas Kaulius, Juozas Riauka, dr. J. S. Žmuidzinas.

Visiems lietuviškosios spaudos rėmėjams reiškiame nuoširdžią padėką.

ŠYPSENOS

Kariška skrybėlaitė

Portsmouthe, New Hempshire valstijoje, moteris atėjo į krautuvę savo skrybėlaitės pakeisti. Ji teisinosi: "Kai tik pasirodau gatvėje, mane sveikina visi karinio laivyno jūrininkai".

Restorane

Restorane vienas iš muzikantų prieina prie staliuko ir klausia svečią:

— Jūs užsakėte Štrausą?

— Ne. Aš užsakiau šnicelį.

Kunigaikštis ir dailininkas

Kunigaikštis Korsakovas, buvęs paprastas jūrininkas, iškilęs Kotrynos Didžiosios favoritas, užsimanė papuošti savo naują prabangišką namą paveikslais. Nuvažiavęs pas vieną anuo metu žinomą Petrapilyje dailininką, paprašė parodyti paveikslus.

— Kas čia? — paklausė Korsakovas.

— Dvylika apaštalų, — atsakė dailininkas.

— Ar grafas Anenkovas turi šitokį paveikslą?

— Taip.

— Puiku! Bet aš nenoriu, kad jis, grafas, turėtų tokį pat paveikslą, kaip aš — kunigaikštis. Nupieškite man keturiolika apaštalų!

Kodėl rašo?

Rašytojas N. Monsarrati, paklaustas, kodėl rašo knygas, atsakė:

— Tai vienintelis dalykas, kurį sugebu. Mėginau būti jūrininku, bet nesisekė, taip pat nesisekė advokatauti, valdininkauti ir net elgetauti . . .

Parinko **Pr. Alš.**

Čikagos lietuvių horizonte

VLADAS RAMOJUS

KNYGOS SUTIKTUVĖS

Sekmadienį, rugsėjo 12, Jaunimo Centre vėl bus didelė šventė: 2 v.p.p. kavinėje specialioje akademijoje bus sutiktuvės vieno meniškiausių lietuvių išeivijoje išleistų veikalų — albuminio pobūdžio leidinio "Palikę tėviškės namus". Angliškai šis veikalas pavadintas "A Lithuanian Cemetery". "Palikę tėviškės namus" — tai gausiai iliustruotas veikalas apie lietuvių Šv. Kazimiero kapines Čikagoje. Per 200 nuotraukų, darytų žinomo foto menininko kun. A. Kezio, rodo daugelio antkapinių kryžių ir paminklų detales bei meniškas formas. Nuotraukos, ne mėgėjo, o tikro menininko darytos, dailininko žiniviškai sugrupuotos pagal formas ir stilius atskiruose albumo puslapiuose, veikalą padaro nuostabiu meno kūriniu.

Šalia daugybės nuotraukų, yra rašiniai lietuvių ir anglų kalbomis. Istorikas J. Dainauskas nagrinėja temą "Lietuvių kapinės senovėje ir dabar". Rašyt. B. Pūkelevičiūtė penkiuose vaizduose—"Miserere", "Subvenite", "Libera me", "De profundis" ir "Angelus Domini" — meniškai atskleidžia Lietuvos ir čionykščių kapinių istorinį pulsą bei mistiką, o a.a. L. Šimutis aprašo Šv. Kazimeiro kapinių istoriją. Straipsniai išspausdinti kitos spalvos popieriuje, iliustruoti istorinėmis nuotraukomis. Tokios paskirties veikalo, kokio susilaukė didžiausios lietuvių kapinės išeivijoje, mūsų istorijoje dar turbūt nebuvo.

Minėtą albuminio pobūdžio veikalą (248 psl.) "Palikę tėviškės namus" išleido Lietuvių Foto Archyvas kartu su Loyolos universiteto leidykla. Spaudos darbą atliko M. Morkūno spaustuvė Čikagoje. Veikalą redagavo kun. A. Kezys, SJ. Talkino redakcinis kolektyvas: dr. J. Puzinas, K. Bradūnas, skulpt. P. Aleksa. Kalbos taisytojas — dr. P. Jonikas, vertėjas — L. Labanauskas, angliškosios dalies patarėjas — J. O'Connor, SJ, dailininkas — V. Lukas.

Žvelgiant į šių laikų naujuosius paminklus bei jų detales, iš veikalo puslapių, matyti, kad daugiausia jų yra sukūręs žinomasis skulptorius R. Mozoliauskas, kurio paminklai puošia ne tik lietuvių Šv. Kazimiero kapinių kapus, bet ir daugelio amerikiečių katalikų kapinių. Toliau seka dail. A. Kurausko, dail. J. Daugvilos, archit. J. Muloko, skulpt. P. Aleksos ir kitų kūriniai.

Nemaža įdomių įrašų randame paminkluose. Daugelis jų yra užfiksuoti naujajame veikale. Pvz. kad ir šis: "Tik gimto krašto saujos trošKAU, tik Tavo, Viešpatie, ramių akių . . ."

Tad rugsėjo 12 d. į Jaunimo Centro kavinę rinksimės sutikti ne eilinės knygos, o didelio meniško veikalo, teikiančio pasididžiavimą visai mūsų išeivijai. Šio veikalo paruošime talkino daugelis specialistų kelerius metus.

Kai atskirus veikalo "Palikę tėviškės namus" lankus pamatė Čikagoje kelias dienas viešėjęs Panevėžio vysk. R. Krikščiūnas, nuoširdžiai pasveikino veikalo sumanytojus, redaktorius ir leidėjus, tiesiog netikėdamas, kad vienose lietuvių kapinėse gali būti tiek daug meno ir tokių įdomių paminklų.

KONCERTAS

Veikalo "Palikę tėviškės namus" sutiktuvėms pasibaigus, Jaunimo Centro didžiojoje salėje pastarojo vadovybė rengia sol. Violetos Rakauskaitės koncertą. Tai bus pirmas jos pasirodymas Čikagoje. Solistė prieš kelerius metus iš Lietuvos išvyko į V. Vokietiją ir apsigyveno Muenchene. Šiuo metu ji lankosi Čikagoje ir mielai sutiko duoti koncertą Čikagos ir apylinkių lietuviams. Tikimasi, kad visuomenės susidomėjimas bus didelis. Rugpjūčio 29 d. solistė pasirodė Jaunimo Centro televizijos pusvalandyje.

TRUMPAI

— Tautinių šokių šventės proga Čiurlionio galerijoje Jaunimo Centre buvo surengta Paryžiuje gyvenančių dailininkų Bonitos ir Vytauto Kasiulių tapybos darbų paroda. Parodą rengė korp. "Neolithuania". Rugpjūčio 27 d. parodą atidarė ir Kasiulių kūrybą aptarė dail. A. Valeška. Rengėjams ir gausiai susirinkusiems padėkojo iš Paryžiaus atskridęs dail. V. Kasiulis. Į parodos atidarymą žmonių susirinko labai daug, nors vakaras buvo pašėlusiai tvankus. Pirmosiomis dienomis buvo parduoti 7 paveikslai. — Petras Petrutis, ilgametis "Margučio" radijo programų vadovas, šiuo metu radijo programoms nutilus, aktyviai įsijungė į Jaunimo Centro veiklą ir bus Jaunimo Centro renginių vadovas.

Kas aukoja lietuviškai spaudai, remia gyvybines lietuvybės pastangas.

PARDUODAME LIETUVIŠKUS SŪRIUS, estišką duoną. Didelis mėsos gaminių pasirinkimas.
SUPERIOR SAUSAGE CO.
1004 Dundas St. West,
Toronto. Tel. 531-8422

ED. KONDRATAS, siuvėjas
Individualūs užsakymai, pasiūtos eilutės, sportiniai švarkai ir kelnės (slacks) iš šių medžiagų: vilnonių, ožkinės vilnos (mohair), megztinės (double knit), sintetinės medžiagos (Fortrel, Terylene)
1113 Dundas St. W., Toronto 3, Ontario
Tel. 533-5454
Lietuviams daroma NUOLAIDA

743-0100
Užmiesčio nuosavybės: ūkiai, sklypai, žemės investacijos
FRANK BARAUSKAS, F.R.I., R.P.A.
FRANK BARAUSKAS LIMITED, Realtor
3828 Bloor Street West • Islington, Ontario

Florida: West Palm Beach, Singer Island, Juno Beach
NAMAI, DVIBUČIAI, DAUGIABUČIAI (condominiums)
ROBERT DATZ, Associate of GE. Richman Realty
Raštinės telefonas 305/844-5500, namų: 305/848-3606
(su Prano Barausko rekomendacijomis)

DRESHER-BARAUSKAS INSURANCE AGENCY LTD.
Vedėjas — VALTERIS DREŠERIS Padėjėja — Alė Mikšienė
Tel. įstaigos: 233-3334 ir 231-2661, namų 233-4446
3828 Bloor Street W., Islington, Ontario M9B 1K8
(Prie Kipling ir Six Points Plaza)
Žinotina apie namų draudą:
Dauguma draudos bendrovių reikalauja apdrausti namą 80% iki 100% atstatymo kainos. Kitaip, įvykus ir mažam nuostoliui, bendrovė nėra įpareigota pilnai padengti nuostolį
Jeigu turite klausimų apie betkokią draudą, kreipkitės — paaiškinsime.
Valteris Drešeris

OKULISTAS
L. LUNSKY, R.O.
M. LUNSKY, O.D., M.S.C.
470 COLLEGE ST., TORONTO
Tel. 921-3924
Darbo valandos 9.30 v.r. - 6 v.v.
Dėl priėmimo skambinti telefonu

Okulistas
S. Brogowski, O.D.
412 Roncesvalles Ave.
(prie Howard Park Ave.)
Kabineto telefonas
531-4251
Pacientai priimami susitarus telefonu

INSURANCE
★ Namų — Gyvybės
★ Automobilių
★ Komerciniai
533-1121 Walter Dauginis 822-8480
1613 Bloor Street West, Toronto, Ontario

Ontario mokyklinių autobusų saugumo taisyklės yra kiekvieno atsakomybė

Štai ką jūs galite padaryti, kad jų būtų laikomasi

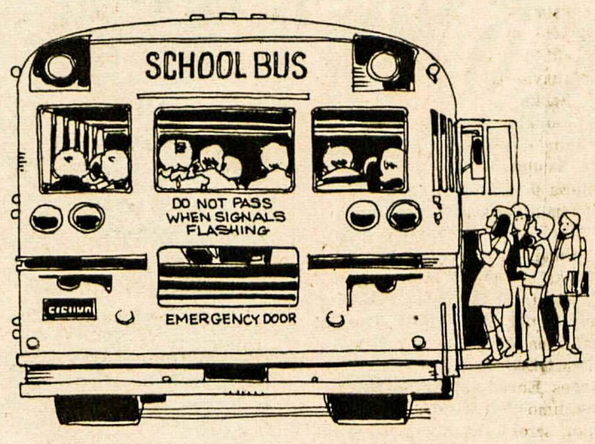

Jūsų Ontario vyriausybė yra reikalinga jūsų pagalbos visos provincijos vaikų apsaugai. Dėlto mes prašome jus kaip vairuotoją važiuoti labai atsargiai, kai tik pamatote mokyklos autobusą priekyje arba išvystate atvažiuojantį prieš jus.

Mokyklos autobusą atpažinsite iš geltonos spalvos. Kai jisai sužibina pasikartojančias raudonas šviesas priekyje ir užpakalyje, privalote sustoti. Iš tikrųjų tada turi sustoti eismas iš abiejų pusių.

Taip yra visoje Ontario provincijoje — ant greitkelių, vieškelių, ant didmiesčių, miestų ir miestelių gatvių, nežiūrint greičio ribos. Bauda už šio įstatymo nesilaikymą — iki $100 ir 4 taškai.

Vienintelė išimtis yra vairuotojams, važiuojantiems autobusui priešinga kryptimi kitoje pusėje daugiajuosčio greitkelio, perskirto fizine užtvara.

Be to, yra ir kitų būdų, kuriais taip pat galite padėti. Pasakykite savo vaikams, kad laikytųsi mokyklinių autobusų saugumo taisyklių, išmoktų mokykloje, kad padėtų autobuso vairuotojui ramiai elgdamiesi bei sėdėdami, iki ateis laikas išlipti.

Platesnės informacijos apie mokyklinių autobusų saugumą ir jų įstatymą (Shool Bus Stopping Law) teiraukitės raštu:

Public and Safety Information Branch
Ministry of Transportation and Communications
1201 Wilson Avenue
Downsview, Ontario M3M 1J8

Ministry of Transportation and Communications
James Snow, Minister

William Davis, Premier

Province of Ontario

DRAUDA
Balio Maskeliūno įstaiga
Tel. 251-4864 arba 251-4025 • Namų tel. 277-0814
2405 Lakeshore Boulevard West, Suite 403
Toronto, Ontario M8V 1C6
VISŲ RŪŠIŲ DRAUDA • 20 METŲ PATIRTIS
• ĮVAIRIŲ DRAUDOS BENDROVIŲ ATSTOVYBĖ •

Lietuviška maisto gaminių krautuvė
PARKSIDE MEAT MARKET
335 Roncesvalles Ave., Toronto, Ontario
Telefonas 535-1258
• Užsakymai priimami telefonu • Nemokamas pristatymas •

Įvairūs siuntiniai ir dovanos
į Lietuvą, Latviją, Estiją, Ukrainą, Sov. Sąjungą paprastu ir oro paštu
Siunčiame Jūsų sudarytus ir apdraustus įvairius siuntinius iki 19¾ svarų gryno svorio. Turime pardavimui įvairių medžiagų ir kitų prekių.
Sąžiningai ir greitai patarnaujame.
DARBO VALANDOS: TREČIADIENIAIS — UŽDARYTA. Pirmadieniais, antradieniais, ketvirtadieniais ir penktadieniais — nuo 9 v. ryto iki 7 v. vakaro; šeštadieniais — nuo 9 v. ryto iki 5 v. vakaro.
LIETUVIŲ ĮSTAIGA Baltic Exporting Co. 482 Roncesvalles Ave., Toronto 3, Ontario
Telefonas LE 1-3098 Savininkai S. ir F. Janavičiai

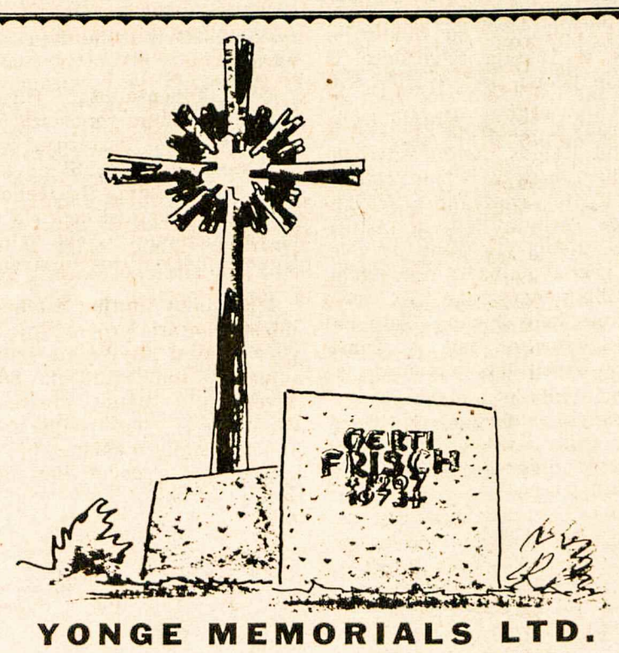

YONGE MEMORIALS LTD.
2019 YONGE ST., Toronto 7 (tarp Davisville ir Eglinton)
Tel. 487-2147, vakarais 445-8955
Meistriškas darbas, puikūs lietuviški projektai
ESTŲ PAMINKLŲ BENDROVĖ

V. BAČĖNAS
All Seasons Travel, B.D.
2224 Dundas Street W.,
Toronto, Ontario M6R 1X3
Visais kelionių reikalais betkur pasaulyje skambinti
tel. 533-3531
nuo 11 v. r iki 7 v. v.

TORONTO ONT.

Anapilio žinios

Telefonas 277-1270

— Lietuvių maldininkų kelionė į Midlandą bus sekmadienį, rugsėjo 19. Specialus autobusas nuo Prisikėlimo parapijos šventovės vyks sekmadienio rytą. Norintieji vykti autobusu prašomi registruotis parapijų klebonijose.

— Šį sekmadienį pamaldos Wasagoje bus 11 v.r. Dešimtos valandos pamaldų nebus.

— Praėjusią savaitę lietuvių kapinėse palaidoti: a.a. Matas Guoba, a.a. Pranas Kondrotas. Pirmdienį plaidota a.a. Ona Pacienė iš Hamiltono, o šį penktadienį iš Hamiltono laidojama a.a. Uršulė Stočkuvienė. Velionės palaikai pergabenti iš JAV. Mirusiųjų artimiesiems nuoširdi užuojauta.

— Šį šeštadienį, 4.30 v.p.p., jungtuvių pamaldos Eugenijaus Rovo ir Bernadetos Aušrotaitės.

— Šį sekmadienį 11 v.r. pamaldos už a.a. Pranciška Riaubienę, Wasagoje 11 v.r. — už a.a. Moniką Jasaitienę.

— Pakrikštyta Dalia - Lina Cirušytė.

Lietuvių Namų žinios

— LN 25 m. sukakties rengimo bilietai gaunami vedėjos raštinėje.

— LN narių vajaus susirinkimas įvyks rugsėjo 14 d., 8 v.v., Gedimino menėje. Organizacijų atstovai, anksčiau gavę pakvietimus, prašomi dalyvauti punktualiai.

— Nario mokestį sumokėjo ir papildė: R. Jacikas — $3, O. Skrebūnienė — $100, V. Lackus — $100, A. Gonta — $100.

— Susidarius daug darbų dėl sukakties iškilmių, informacinis susirinkimas nukeliamas į spalio 31 d.

— Praėjusią savaitę LN svečių knygoje pasirašė: iš Oakvillės — M. Ramanauskas; Čikagos — M. Barienė, J. Plienaitis, J. Rubas; Kalifornijos — J. Petronis, A. Kazakevičiūtė, A. R. Klorytės, I. Kloriėnė, B. Stočkienė, M. Stočkutė; Floridos — G. K. Kodaičiai, L. E. Kačinskai; Australijos — S. S. Slavickai; Sault Ste. Marie—S. V. Goldbergai; Windsoro — V. A. Čerškai; Santa Monica — I. P. Pakalniškiai; Filadelfijos — L. Norvaišienė; Sudburio — J. A. Gataučiai; Rodney — p. Jocai; Vokietijos — A. M. Bertulaičiai; Brooklyno — M. Antonello; Montrealio — V. Kudžmaitė; Sarnijos — L. A. Petrauskai, J. Rudys; iš Lietuvos — L. Klemka; Argentinos — J. Kulionis; Rhode Island — dr. A. K. G. Valiuškiai; JAV — L. Savickaitė; Švedijos — V. Meilus; Šveicarijos — U. Suter, U. Sigg; Kingstono — A. Jankūnas.

Jūrų šaulių kuopos "Baltija" nariai liepos 1 d. atšventė savo pirmininko J. V. Šimkaus gimtadienį jo vasarnamyje prie Pigeon ežero, Lindsay miestelio.

PADĖKA

Toronto choras "Varpas" nuoširdžiai dėkoja Marijai Stankuvienei (Stankienei) už $25.00 auką jos vyro a.a. inž. Leono Stankaus mirties metinių proga.

"Varpas"

Pianino ir muzikos teorijos pamokos

Jonas Govedas,

muzikos bakalauras

Tel. 531-5870

Toronte

ARIZONOS PHOENIXAS ir apylinkės yra labiausiai mėgstami dėl sauso, šilto ir saulėto oro. Be to, nuosavybių kainos yra daug žemesnės negu kitur. Kreiptis: D. Zakaras, Century 21 Realty, 8528 N. 7 St., Phoenix, Arizona 85020, USA.

NATŪRALAUS GYDYMO SVEIKATOS KLINIKA, 460 Roncesvalles Ave., Toronto, Ont. M6R 2N5. Tel. 533-8008. Bernardas Naujalis, R.M. Npt. R.N.A.

JONAS BANYLIS atlieka visus statybos remontus, naujus pristatymus, prausyklų keramikos, sienų ir grindų darbus. Skambinti po 5 v.p.p. telefonu 535-4329.

EINU ŠEIMININKAUTI įvairiems parengimams. Skambinti A. Gataveckienei tel. 535-0164 Toronte.

GĖLĖS ĮVAIRIOM PROGOM (pagal susitarimą), ypač vestuvėms — jaunajai, pamergėms, stalų papuošimui, korsažams ir kt. Skambinti V. Siminkevičienei, telefonu 763-6256 po 6 v.v. Toronte.

DIRBANTI LIETUVĖ, našlė, 55 m. amžiaus, jieško gero būdo gyvenimo draugo. Atsakysiu tik į rimtus laiškus. Rašyti "TŽ" administracijos adresu (2185 Stavebank Rd., Mississauga, Ont. L5C 1T3), pažymint "RŪTAI".

MIKOLAINIS VALTERIS atlieka staliaus, plytelių dėjimo, vonių, tualetų ir prausyklų įrengimo darbus už prieinamą kainą. Skambinti 769-5024, Toronte.

Prisikėlimo parapijos žinios

— Giliai užjaučiame Birutę Čepaitienę, mirus Detroite jos mamytei.

— Rugsėjo 2 d. iš mūsų šventovės palaidotas Matas Guoba, 74 metų amžiaus; žmonai Onai, sūnui Jonui, broliams Motiejui ir Jurgiui bei kitiems artimiesiems reiškiame nuoširdžią užuojautą.

— Nuo ateinančio sekmadienio vakarinės sekmadienio Mišios vėl bus 7 v.v.

— Maldininkų kelionė į Midlandą — rugsėjo 19 d. Mišios Midlande — 1.30 v.p.p. Autobusas iš mūsų kiemo išvažiuos 11 v.r.; norinčius pasinaudoti autobusais kviečiame greit registruotis parapijos raštinėje.

Susituokė: Birutė Alksnytė ir Andrew Porter; Elena Walenciej ir Don Elliot. Rengiasi santuokai: Rita M. Razgaitytė ir Romanas Galinauskas; Ilona M. Zaleskytė ir John Sharoun; Rūta Radzevičiūtė ir Eugenijus Girdauskas.

— Mūsų vargonininkui išvykus, praėjusį sekmadienį per Mišias grojo ir giedojimui vadovavo sol. V. Verikaitis.

— Organizuojamas parapijos berniukų choras; jam vadovaus sol. V. Verikaitis. Šis choras giedos per 10 v. Mišias sekmadieniais. Kviečiami bernikuai 7-13 metų amžiaus įsijungti į šį chorą. Pirmas tėvų ir vaikų susitikimas bus par. patalpose šį trečiadienį, rugsėjo 8. Registruotis par. raštinėje.

— Suaugusių choras pradeda repeticijas šį ketvirtadienį, 7.30 v.v. Kviečiame įsijungti ir naujus choristus. Chorui ir toliau vadovaus muz. E. Krikščiūnas.

— Šią savaitę Kennebunkport, Me., vyksta lietuvių pranciškonų vadovybės posėdžiai; bus išrinkti nauji vadovai. Į posėdžius iš Toronto yra išvykę T.T. Augustinas ir Juozapas.

— Šį savaitgalį Tėvų pranciškonų stovyklavietėje bus moksleivių ateitininkų kursai.

— Mišios šeštadienį, 8 v.r. — už Juozą Martinaitį, užpr. žmonos; 8.30 v. — už Simanavičių šeimos mirusius, užpr. A. R. Simanavičių; 9 v. — prašant sveikatos, užpr. J. Černiauskienės; 9.20 v. — už Jurgį Smolskį, užpr. žmonos; sekmad., 8 v. — už Edvardą Stankaitį, užpr. A. J. Rakauskų; 9 v. — už Stasį ir Dominiką Asevičius, užpr. K. D. Batūrų; 10 v. — už Antaniną Klevinienę, užpr. sūnaus ir dukros; 11.30 v. — už parapiją; 7 v.v. — už Leoną Stankų, užpr. M. Stankienės.

A.a. Matas Guoba, 74 metų amžiaus, mirė rugpjūčio 30 d., palaidotas Mount Hope kapinėse prie savo dukrelės, kuri 1955 m. žuvo automobilio nelaimėje, netoli Wasagos. Velionis buvo senosios imigracijos ateivis, didžiąją savo gyvenimo dalį praleidęs Kanadoje. Pradžioje, kaip naujakurys, gerokai vargo, kol pagerėjo laikai ir galėjo gerai įsikurti. Kurį laiką jis dalyvavo komunistinės linkmės veikloje, dirbo "Liaudies Balso" redakcijoje drauge su J. Yla ir rašydavo įvairiais klausimais, ypač socialiniais. Įžvelgęs, kad komunistinė veikla remiasi klaidingais pagrindais ir pritaria Lietuvos pavergimui bei lietuvių tautos naikinimui, velionis pasitraukė iš komunistinės veiklos ir grįžo į krikščioniškąjį kelią, buvo Prisikėlimo parapijos narių. Lietuviškuoju gyvenimu jis visuomet gyvai domėjosi, buvo nuolatinis "TŽ" skaitytojas, kartais atsilankydavo "TŽ" redakcijoje. Lankėsi ir okupuotoje Lietuvoje, matė joje daug gero, bet ir blogo. Socialiniais klausimais jis turėjo savo nuomonę ir ją gana sumaniai gynė. Su naujaisiais ateiviais mėgo diskutuoti, su jais bendrauti ir dalyvauti jų renginiuose, nors į aktyvistų eiles nėjo.

Velionis paliko žmoną, sūnų ir nemažai artimų giminių Kanadoje ir JAV-se. Sūnus Jonas šiais metais baigė mokslus ir tapo advokatu (John M. Guoba, barrister a. solicitor).

A.a. Pranas Kondrotas, 70 m., mirė rugsėjo 1 d. Šv. Juozapo ligoninėje. Velionis, būdamas įtakingoje pozicijoje "Acme Screw" įmonėje, pagelbėjo daugeliui lietuvių, atvykusių po II D. karo į Kanadą, gauti gerus darbus. Velionis palaidotas iš Lietuvos Kankinių parapijos Šv. Jono lietuvių kapinėse. Paliko žmoną ir tris suaugusius vaikus.

A.a. Antano Mažeikos (Delhi, Ont.) mirties metines minint, giminės ir draugai suaukojo "TŽ" paremti $15. Laikraščio leidėjai už tai reiškia nuoširdžia padėką.

Birutė Butrimaitė, X skyriaus mokinė iš Mississaugos, išvyko į Vasario 16 gimnaziją V. Vokietijoje. Patirta, kad į šią gimnaziją tęsti mokslo išvyko taip pat pora mokinių iš Sault Ste. Marie ir Oakvillės.

Kanados pajūrio provincijose, ypač Newfoundlandijoje, turistus pasitinka šeimininkės su žuvimis, vėžiais ir kitais skanėstais

Nuotr. Kanados turizmo įstaigos

Visus maloniai kviečiame dalyvauti

Klevelando Tautinių Šokių grupės

"Grandinėlė"

KONCERTE

ĮĖJIMAS — $5, $4, $3, o studentams, vaikams ir pensininkams — $4, $3, $2. BILIETAI GAUNAMI: Hamiltone pas J. Stankų, 121 Rothsay Ave., Hamilton, Ont. (tel. 545-5432), sekmadieniais po pamaldų parapijos salėje ir koncerto dieną prie įėjimo; TORONTE — Prisikėlimo parapijos ir Anapilio spaudos kioskuose po pamaldų sekmadieniais.

Visos vietos numeruotos. Salė prieš koncertą bus atidaryta 2 val. po pietų.

rugsėjo 26, sekmadienį, 3 v. po pietų, Hamiltone, Mohawk College auditorijoje

(135 Fennell St. West, kampas West 5th St. ir Fennell St. W.)

Tad visi į "Grandinėlės" koncertą!

Choro "Aidas" rėmėjų komitetas

Augštesniųjų Lituanistinių Kursų klausytojų registracija įvyks kursų darbo vietoje — West Park Secondary School, mokinių valgyklos patalpose, rugsėjo 28 ir 29 dienomis nuo 6 iki 9 v.v.

Kaip ir pernai, kursuose veiks gimnazijos XI, XII ir XIII klasės užskaitų studijos, o taip pat pradedančiųjų klasė nemokantiems lietuviškai. Užskaitų kursus dėstys mokytojai A. Rinkūnas, G. Paulionienė ir St. Bubelienė. Pradedančiųjų klasei vadovaus mokyt. Vyt. Taseckas.

Minimoji West Park Secondary School yra Dundas ir Bloor gatvių sankryžoje, netoli Toronto Lietuvių Namų. Kursai veiks antradieniais nuo 7 iki 9.30 v.v.

KANADOS BALSAS

Kanada turi specialią trumpų bangų radijo tarnybą "Radio Canada International", kuri transliuoja programas vienuolika kalbų. Transliacijos girdimos JAV-se, Karibų salose, Afrikoje, N. Zelandijoje, Australijoje, P. Azijoje, V. Europoje, R. Europoje ir Sov. Sąjungoje. Programos transliuojamos šiomis kalbomis: anglų, prancūzų, rusų, slovakų, čekų, ukrainiečių, vengrų, lenkų, vokiečių, portugalų, ispanų.

Ši radijo tarnyba buvo pradėta 1945 m., norint pasiekti Kanados karius užjūriuose. Tuo būdu norėta informuoti juos apie gyvenimą Kanadoje ir supažindinti pasaulį su Kanada. Vėliau tarnyba įgavo daugiau politinio pobūdžio. Ji yra tvarkoma CBC bendrovės, kuriai lėšas skiria užsienio reikalų departamentas. Jos programos perduodamos iš įstaigos Montrealyje sausumos linija 50 kilovatų siųstuvui Sackvillėje, N. Brunswicke. Iš ten programos transliuojamos į įvairias šalis per 150 savaitinių valandų.

Be to, "Radio Canada International" atlieka įrekordavimus plokštelėse bei juostose Kanados muzikų kūrinių bei aktorių ir juos persiunčia radijo stotims įvairiose šalyse.

Minimoji Kanados radijo tarnyba nėra tokios apimties kaip anglų BBC ar JAV "Voice of America", kuri kas savaitę, transliuoja programas per 800 valandų, tačiau turi gerą vardą. Reikia tik apgailestauti, kad toje Kanados tarnyboje nėra nei lietuvių, nei kitų baltiečių kalbų, nors Kanadoje gyvena apie 100.000 baltiečių.

Maloniai kviečiame visus atsilankyti į SOLISTĖS

Violetos Rakauskaitės

LIETUVIŠKOS DAINOS

KONCERTĄ

1976 m. rugsėjo 26, sekmadienį, 4 v.p.p.,

Toronto Lietuvių Namuose

Karaliaus Mindaugo menėje

Bilietai — $3,00, studentams ir pensininkams — $2,00

Bilietus galima iš anksto užsisakyti telefonu 925-7646

Rengia Pasaulio Lietuvių Jaunimo Sąjungos valdyba

Lankėsi "T. Žiburiuose": Jonas Kreivėnas iš Čikagos, lydimas B. Petkevičiaus iš Toronto; Feliksas ir Monika Sodaičiai iš Australijos; Kastutė ir dr. Antanas Valiuškiai su dukterimi Gaja ir Liucija Savickaite iš Rhode Island, JAV (paliko $10 auką).

Frank ir Katarina Lileikiai iš Grand Rapids, lydimi savo giminių Lilijos ir Vlado Nakrošių, ilgojo savaitgalio proga aplankė Toronto lietuvių institucijas. Jiedu yra gimę JAV-se, bet gražiai kalba ir lietuviškai. K. Lileikienė užsakė "TŽ" savo motinai kaip dovaną. Taip pat jiedu domėjosi dail. A. Tamošaičio paveikslais ir vieną jų įsigijo.

Stasys Saldžiūnas iš Kitchener, Ont., atvyko į generalinę Toronto ligoninę širdies operacijai.

Vitalius Matulaitis, dalyvavęs tarptautiniame eucharistiniame kongrese Filadelfijoje kaip "TŽ" korespondentas, padarė spalvotų skaidrių rinkinį, kuriose ryškiai matyti ir lietuvių dalyvavimas.

"The Toronto Star" rugsėjo 2 d. išspausdino reportažą apie meškeriotojus. Pastarųjų tarpe yra suminėtas Ed. Stanevičius ir jo žmona Laima iš Kičenerio. Pastaroji laimėjusi ketvirtą vietą vadinamame "Great Salmon Hunt". Įdėta ir jos nuotrauka.

Mūrininkų unija Kitchener mieste, Ontario provincijoje, savo valandinį atlyginimą nutarė sumažinti nuo $9.28 iki $8.33 gyvenamųjų namų statybose. Priežastis — peraugštos namų kainos, sumažinančios jų paklausą ir tuo pačiu 400 mūrininkų darbą.

Argentinos Lietuvių Jaunimo Sąjungos suvažiavime 1976. VI. 26 Buenos Aires mieste kalba Marytė Barzdžiūtė

Nuotr. Pr. Ožinsko

Didžiai sėkminga šventė

Penktoji tautinių šokių šventė Čikagoje rugsėjo 5 d., kuriai buvo taip ilgai ir stropiai ruoštasi, pavyko labai gerai beveik visais atžvilgiais. Dalyvavo apie 2000 šokėjų, apie 9000 žiūrovų. Dėmesio centre buvo JAV prezidento G. Fordo žmonos atsilankymas. Ji buvo sutikta su didžiausiu entuziazmu ir iškilmingumu. Pasakė trumpą sveikinimo kalbą ir oficialiai atidarė šventę. Jai buvo įteikta ne tik tradicinė gėlių puokštė, bet ir tautiniai lietuvių drabužiai. Ta proga ji buvo deklaruota liet. taut. šokių garbės šokėja. Prezidentienės dėka tautinių šokių šventė susilaukė dėmesio ir spaudoje, ir radijuje, ir televizijoje. Ketvirtasis kanalas dar tą patį rugsėjo 5 d. vakarą parodė keletą ištraukų iš tautinių šokių šventės ir davė atitinkamus komentarus. Žymioji viešnia, apsupta garbės svečių, iš ložės sekė pirmąją tautinių šokių programos dalį, o po jos išskrido į Vašingtoną. Jos apsilankymu iš lietuvių pusės rūpinosi atitinkamos institucijos ir inž. V. Adamkus, kuris viešnią ir pristatė žiūrovams.

Visi žūrovai džiaugėsi dideliu jaunimo entuziazmu tautiniams šokiams ir nepaprasta jų ištverme. Buvo aiškiai matyti, kad tautinių šokių populiarumas visoje išeivijoje didėja. Seniau tautinių šokių šventėse dalyvaudavo mažiau šokėjų ir žiūrovų, o šį sykį net pritrūko bilietų. Pasirodė, kad dabartinis amfiteatras Čikagoje jau permažas.

Iš Kanados dalyvavo beveik visos tautinių šokių grupės, liaudies muzikos instrumentalistai, išskyrus Montrealį, ir labai daug žiūrovų. Vieni atvyko Čikagon automobiliais, kiti autobusais, treti — lėktuvais. Vien iš Toronto buvo atvažiavę 5 autobusai. Tautinių šokių šventėje pasigesta Kanados vėliavos, kuri turėjo žygiuoti drauge su kitų valstybių vėliavomis.

KLB krašto valdybos pirm. J. R. Simanavičius atstovavo lietuviams ir tautinių šokių šventėje, ir JAV Lietuvių Bendruomenės suvažiavime. Jam nebuvo progos prabilti šventės iškilmėse, nors kanadiečių įnašas buvo didelis. Ypač daug pasidarbavo J. Karasiejus, talkindamas tautinių šokių šventės vadovei G. Gobienei.

Tautinių šokių šventės proga Čikagoje įvyko naujosios JAV LB tarybos suvažiavimas, spaudos darbuotojų posėdis, vilniečių suvažiavimas, šaulių rengtas Tautos šventės minėjimas, dail. V. Kasiulio ir Bonitos Kasiulienės paveikslų paroda, studentų ir bendri jaunimo šokiai, banketas ir t.t.

Iš objektyvių JAV LB tarybos suvažiavimo dalyvių teko patirti, kad JAV Lietuvių Bendruomenės pirmininku išrinktas A. Gečys iš Filadelfijos, iki šiol buvęs krašto valdybos visuomeninių reikalų tarybos pirmininku, o tarybos pirmininku — inž. R. Kudukis.

Platesnis reportažas apie tautinių šokių šventę — sekančiame "TŽ" numeryje.

BRAZINSKAI VENECUELOJE

Dėl ilgojo savaitgalio (Darbo šventė) Kanados paštas neveikė tris dienas, tad ir informacijos teikimas laikraščiui susitrukdė. Baigiant rengti šį "TŽ" numerį, gauta žinia per Čikagoje buvusius tautiečius, kad Pranas ir Algirdas Brazinskai jau Venecueloje. Šią žinią patvirtino ir tautinių šokių šventėje dalyvavusi BALFo pirmininkė M. Rudienė, kuri buvo nuvykusi į Turkiją ir padėjo Brazinskams sutvarkyti dokumentus bei išvykti Italijon. Buvo nuogąstaujama, kad Brazinskai pateko į nesaugų kraštą, ir gali prasidėti nauji sunkumai. Laimei, šis nuogąstavimas neturėjo pagrindo — Brazinskams pavyko gauti Venecuelos vizas ir ten apsistoti. Tai paskelbta ir čikagiškėje lietuvių spaudoje. Kaip jiems tas žygis pavyko, tuo tarpu nėra žinių. Linkėtina, kad Brazinskai po tokios ilgos ir pavojingos odisėjos galėtų ramiai įsikurti ir pradėti normalų gyvenimą.

Dianos Sukauskaitės vestuvės. Rugpjūčio 28 d. Diana Sukauskaitė susituokė su Gordonu Harrisonu Išganytojo liuteronų šventovėje. Apeigas atliko kun. A. Žilinskas. Įspūdingai giedojo sol. V. Verikaitis. Jaunųjų palydą sudarė penkios poros pamergių - pabrolių. Vestuvinė puota suruošta Toronto Lietuvių Namuose. Iš 300 svečių buvo per 200 lietuvių. Visos apeigos buvo atliktos pagal lietuviškus papročius. Programos vadovo pareigas pasigėrėtinai atliko jaunosios pusbrolis iš Detroito adv. Raimundas Sukauskas-Sakis. Tai savim pasitikįs, gerai valdąs lietuvių kalbą, gražiabalsis vyras. Tiek kviesdamas sveikintojus, tiek su torontiškiais supažindindamas puotos dalyvius iš Los Angeles, Niujorko, Čikagos, Detroito, Londono ir kitur, jis savo dalį atliko puikiausiai. Vaišes malda pradėjo kun. A. Žilinskas. Tarp kitų jaunuosius sveikino detroitiškis jaunosios dėdė Antanas Sukauskas. Jaunosios tėvai Alvina ir Augustinas Sukauskai pasirūpino geriausiais valgiais, gėrimais, senus ir jaunus šokdinančia kapela.

Jaunieji — tikri jaunieji. Diana — devyniolikmetė, Gordonas — bene metais ar pusantrų vyresnis. Diana — kūnu ir širdim šimtaprocentinė lietuvaitė, buvusi lituanistinėj mokykloj, šokusi tautinius šokius, pernai lankiusi tėvų gimtąją šalį.

Man, artimam Augustino draugui per 30 metų, irgi teko prabilti į jaunuosius. Jauniesiems priminiau, kad mes, lietuviai, jautriai išgyvename, kai mūsų vaikai susiranda kitatautį partnerį. Dažnai nuliūstame, manydami, kad jie mūsų tautai jau yra žuvę. Bet kaikurie pavyzdžiai rodo, jog yra tokių, kurie ne tik nuo lietuvių nepasitraukia, bet ir savo pasirinktąją-pasirinktąjį į lietuvišką ratą įsuka. Linkėjau, kad šitaip atsitiktų su Diana ir Gordonu. Viliuosi, kad savo linkėjimais būsiu išreiškęs daugumos puotoje dalyvavusių lietuvių nuomonę. Mano žodžius programos vedėjas išvertė angliškai.

Alfonsas Nakas

Ramūnės Sakalaitės — Algimanto Jonaičio sutuoktuvės ir vestuvinis pokylis buvo plačiai aprašytas laikraštyje "Bloor West Villager" rugsėjo mėnesio laidoje. Taip pat pridėta nuotrauka.

Greitas ir tikslus patarnavimas!

Tel. Bus.: 722-3545

Res.: 256-5355

PETRAS ADAMONIS

C. I. B.

GAISRAS • AUTOMOBILIAI • ATSAKOMYBĖ • GYVYBĖ

ADAMONIS INSURANCE AGENCY INC.

3907 A ROSEMONT BLVD., MONTREAL, QUE.

"LITAS" ADRESAS: 1465 DE SEVE STREET MONTREAL, QUE. H4E 2A8. TEL. 766-5827

MOKA UŽ:		DUODA PASKOLAS:	
Einamąsias s-tas	6,0 %	Asmenines	11.0%
Taupomąsias s-tas	8.25 %	Nekiln. turto	10.75%
Term. ind. 1 m.	9.5 %	Čekių kredito	12.0%
Term. ind. 2 m.	9.75 %	Investacines nuo	11%
Term. ind. 3 m.	10.0 %		

Duoda nemokamą gyvybės apdraudą iki $2,000 už taup. s-tos sumas.

Nemok. gyvybės apdr. iki $10.000 už paskolos sumą.

KASOS VALANDOS:

1465 De Seve St., pirmadieniais, antradieniais ir trečiadieniais nuo 9 iki 3 v.; ketvirtadieniais ir penktadieniais nuo 12 iki 8 v.; sekmadieniais nuo 10.45 ik 12.45 v. Sekmadieniais nedirbama vasarą nuo gegužės 15 iki spalio 15 d. ir per visus ilguosius savaitgalius.

3907-A Rosemount Blvd.: pirmadieniais ir ketvirtadieniais nuo 6 iki 8 v. vakaro ir penktadieniais nuo 1 iki 8 v. vakaro.